

C

452

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBLIOTECA POPORALA

A ASOCIATIUNII

CALENDARUL ASTREI - 1931

Anul XX.

Nr. 178.

Întocmit de:
Horia Petra-Petrescu

Editura Asoc. „Astra”, Sibiu, Str. Șaguna 6

Prețul: 15 Lei.

„ASOCIAȚIUNEA pentru literatura română și cultura poporului român“.

Intemeiată în 1861.

PREȘEDINȚE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.

Prezident activ:
Vasile Goldiș.

Vice-prezident I.:
Dr. Oct. Russu.

Vice-prezident II.:
Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de
fruntași din toate părțile țării românești.

**E de datoria fiecărui bun
Român să sprijinească „Aso-
cțiaunea“, abonând publicațiile
ei și inserându-se de membru.**

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna	„ 1000—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 50—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10—

452
Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 20-lea. Nr. 178.

1930.

Calendarul pentru popor al Asociațiunii

pe anul

1931

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Întocmit de

Horia Petra-Petrescu.

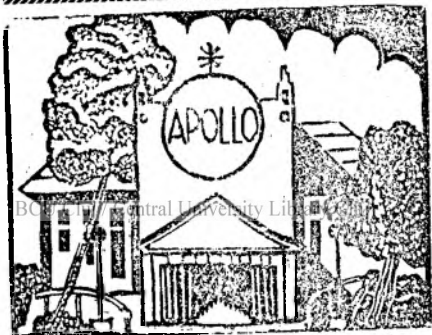
Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacla Trătană“, s. a., Sibiu.

Proprietar:
IOAN D. PETRI

Cinema APOLLO

SIBIIU
Piața Unirei 6

Aranjat modern, aduce cele mai bune
filme **sonore și vorbitoare.**

Zilnic **3** reprezentații:
dela 5-7, 7-9 și 9-11.

Dumineca **4** reprezentații.

P R E Ţ U R I M O D E R A T E !

Rugăm sprijinul unice întreprindere
∴ românească de felul acesta. ∴

Casa Domnitoare română.

1. *Maiestatea Sa CAROL II, Rege al României*, născut în 3 Octomvrie 1893 la Castelul Peleş.
2. *Maiestatea Sa ELENA*, fiica Regelui Greciei, născ. în 20 Aprilie 1898 în Atena, căsătorită la 10 Martie 1921.
3. *M. S. MARIA, Regina-Văduvă a României, Princesă de Britania-mare și Irlanda*, născ. la 29 Octomvrie 1875, căsătorită la 10 Ian. 1893 cu Ferdinand, al doilea Rege al României, mort la 20 Iulie 1927.
4. *Marele Voevod de Alba-Iulia MIHAILU*, moștenitor de Tron al României, născut în Cotroeni (București) în 25 Octomvrie 1921.
5. Prințepile *Nicolae*, fratele M. S. Regelui, născut la 16 Octomvrie 1903.
6. Prințepesa *Elisaveta*, născută la 29 Septemvrie 1894 căsătorită la 27 Febr. 1921 cu moștenitorul tronului grecesc, Prințepile *Gheorghe*.
7. Prințepesa *Mărioara*, născ. la 27 Dec. 1899, căsătorită la 6 Iunie 1922 cu M. S. Regele *Alexandru* al Serbiei.
8. Prințepesa *Ileana*, născ. la 23 Decemvrie 1908.
9. Prințepile *Mircea*, născ. la 21 Decemvrie 1912, mort la 2 Nov. 1916.

Sărbători ale Familiei Regale.

- 3 Octombrie, *Nașterea M. Sale Regelui Carol II.*
- 21 Maiu, *Onomastica M. Sale Elena.*
- 22 Iulie, *Onomastica M. S. Reginei-Văduve Maria.*
- 25 Octombrie, *Nașterea Marelui Voevod Mihaiu,*
moștenitorul de Tron.
- 8 Novembre, *Onomastica Marelui Voevod Mihaiu.*

Căpeteniile bisericilor românești din Transilvania.

1. Biserica ortodoxă.

Patriarh: Săcinitatea Sa Dr. Miron Cristea, București.
Mitropolit și arhiepiscop: Înalt Prea Sf. Sa Dr. Nicolae Bălan, Sibiu.

Episcopi: Prea Sf. Sa Traian Bădescu, Caransebeș.
Prea Sf. Sa Roman Ciorogariu, Oradea.
Prea Sf. Sa Nicolae Ivan, Cluj.
Prea Sf. Sa Dr. Grigore Comșa, Arad.

2. Biserica greco-catolică.

Mitropolit și arhiepiscop: Înalt Prea Sf. Sa Dr. Vasile Suciș, Blaj.

P. S. S. Dr. Traian Frențiu, Oradea.
P. S. S. Dr. Iuliu Hossu, Gherla.
P. S. S. Dr. Alexandru Niculescu, Lugoj.

Sărbători naționale.

(Cu oprire de orice lucru).

- 24 *Ianuarie*: Unirea Principatelor Române (Moldova și Muntenia) 1859.
 10 *Maiu*: Carol I. urcă tronul României (1866). — Proclamarea Independenței României (1877). — Încoronarea întâiului Rege român (1881).
Înălțarea Domnului: Sărbătorirea eroilor morți pentru Patria română.

Alte sărbători naționale.

(Cu slobozenie la lucru).

- 15 *Maiu*: Proclamarea libertății poporului român la Elai (1848).
 27 *Martie*: Proclamarea Unirii Basarabiei cu România. (1918).
 28 *Noembrie*: Proclamarea Unirii Bucovinei cu România (1918).
 1 *Decembrie*: Proclamarea Unirii Transilvaniei cu România (1918).

Sărbători legale.

(Cu oprire de orice lucru).

- Toate Duminicile de peste an.
 Ziua întâiu și a doua de Paști și de Crăciun.
 Înălțarea Domnului (Ziua eroilor).
 1 *Ianuarie* (Anul Nou).
 6 *Ianuarie* (Boboteaza).
 24 *Ianuarie* (Unirea Principatelor).
 23 *Aprilie* Sf. Gheorghe.
 1 *Maiu*, ziua muncii.
 10 *Maiu*.

Posturile.

1. Zilele de Mercuri și Vineri. — 2. Ajunul Bobotezei, 5 Ianuarie. — 3. Postul Paștilor dela 23 Febr.— 11 Aprilie. — 4. Postul SS. Apostoli, din 8 până în 28 Iunie. — 5. Postul Sântă-Măriei 1—14 August. — 6. Tăierea capului S. Ioan, 29 August. — 7. Ziua Crucii, 14 Septembrie. — 8. Postul Crăciunului, 14 Noiembrie— 24 Decembrie.

Cheia Călindarului.

Litera Păscălei. . .	2		Mâna anului . . .	2
Crugul soarelui . .	19		Temelia lunet . . .	13
Crugul lunet . . .	10			

Regentul anului

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 este *Iupiter*, care după credințele vechi „Prea mare noroc eu dragoste arată, seună de cinste neamului omenesc“.

„Face boale mai vârtos la sfârșitul iernii, friguri, căldură la pântee. Anul cu moină, roditor, poame multe. Primăvara friguroasă, moină, bine“.

După știința astronomică de azi, nu mai crede nimeni în păscălii de aceste ei cu ochianele cele mari și cu ajutorul calculelor s'a aflat că *Iupiter* e planeta cea mai mare în familia Soarelui nostru, fiind de vr'o 1400 ori așa de mare ca Pământul nostru și având 9 sateliți-luminători, în timp ce Pământul abia are unul (Luna).

Anotimpurile.

Primăvara începe la 21 Martie. — Vara începe la 22 Iunie. — Toamna începe la 23 Sept. — Iarna începe la 22 Decembrie.

Intunecimi în 1931

În anul 1931 vor fi trei întunecimi de Soare și două de Lună. Nici una nu se va vedea dela noi. Nici chiar din America de nord. De aceea nu le mai înșirăm, fiind de prisos.

Adresele Ministerelor și autorităților din București.

Palatul Regal, Calea Victoriei; *Ministere: de interne*, Str. Academiei 34; *de externe*, Șos. Bonaparte 1 (Palatul Sturdza); *de finanțe*, Calea Victoriei 123; *de războiu*, Piața Valter Mărăcineanu; *de lucrări publice*, B-dul Elisabeta; *de comunicații*, B-dul Elisabeta; *de comerț și industrie*, Calea Victoriei 157; *de justiție*, Str. Bursei 2; *de domenii*, B-dul Carol; *al cultelor și artelor*, Str. Gen. Berthelot 26; *de instrucțiune publică*, Str. Spiru Haret 8; *al muncii și al ocrotirilor sociale*, Stradela Alex. Lahovari; *al domeniilor și agriculturii*, B-dul Carol 2. — Direcțiunea Generală C. F. R., Calea Victoriei (Biserica Albă). Direcțiunea Generală P. T. T., Calea Victoriei (Palatul Poștelor). Direcțiunea Generală a Serviciului Sanitar, B-dul Carol 68. Direcțiunea Generală a închisorilor, Str. Bursei 2. — Direcțiunea Generală a S. M. R. la Minist. Comun., B-dul Elisabeta. — Înalta Curte de casație, Calea Rahovei 4. — Direcțiunea Serv. Com. C. F. R., Str. Gen. Berthelot. — Primăria Capitalei, Str. Sf. Vineri. — Prefectura Poliției, Calea Victoriei. — Casa de Depuneri, Calea Victoriei 13. — Camera Deputaților, Dealul Mitropoliei. — Senatul, Piața Universității. — Siguranța Gen. a Statului, Bulevardul Pake 94. — Casa pensiilor, Minist. de Finanțe. — Casa școalelor, Str. General Berthelot 26. — Casa Bisericilor, Str. General Berthelot 26. — Direcțiunea gen. a teatrelor, Teatrul Național. — Regia Monop. Statului, Șoseaua Giulești colț Bulev. Regiei. — Monitorul Oficial, Bulevardul Elisabeta. — Biroul Controlul Străinilor, Str. Matei Basarab 3.

„Astra“ este-a tuturora!

N'auzi goarna cum răsună,
 Peste văi, cetăți și sate?
 Mici și mari cei buni mi-adună.
 Calde vorbe, 'ntr'aripate:
 Vreți s'ajungem Aurora?
 „Astra“ este-a tuturora!

Cer albastru vrem și soare,
 Soare 'n suflet și 'n natură!
 Rău 'n fașe să-l doboare.
 Jos nestăvilita ură!
 Vreți s'ajungem Aurora?
 „Astra“ este-a tuturora!

Dacă „Astrei“-i merge bine
 Țara 'ntreagă propășește!
 Jos blesteme, uric haine!
 Toți vrem: tot ce ne unește!
 Vrem s'ajungem Aurora!
 „Astra“ este-a tuturora!

Cine mi se dă de-oparte?
 Cine rândurile strică?
 Cine 'ntreabă: ce desparte?
 Munți-venin cine ridică?
 Braț la braț, vrem Aurora!
 „Astra“ este-a tuturora!

Tu ne vezi din ceriuri Tată,
 Vrem să fim armata sfântă,
 Cu iubirea-Ți intrupată!
 Vină! Bine-ne-cuvântă!
 Toți, ca fratele și sora:
 „Astra“ este-a tuturora!

Cronologie românească.

Anii după Christos :

101. Întâiul războiu al lui Traian cu Dacii.
106. Dacia (România de astăzi) e prefăcută în provincie romană.
271. Împăratul Aurelian retrage armata și pe funcționarii romani din Dacia și prin învoială lasă Goți (un fel de Germani) ea fărași ai împărăției în Dacia.
895. Năvălese Ungurii.
1186. Se înființează statul româno-bulgar, dincolo de Dunăre, în frunte eu familia domnitoare română a lui *Asan*.
1211. Ca să poată stăpâni Ardealul eucerit, Andreiu II, regele Ungariei chiamă cavaleri *Teutoni* în Țara Bârsei. După câțiva ani se due însă în Prusia.
1224. Acelaș rege dă *Sașilor* veniți în cursul anilor prin Ardeal o diplomă, ca și ei să se poate folosi de munți, pășunt, păduri, apele râurilor împreună eu Românii, stăpânii cei vechi.
1247. Alt rege al Ungariei chiamă în Banat cavaleri *Ioaniși*. Dar și aceștia se re'tore în țara lor. — În Muntenia erau voievozi români *Litovoiiu* și *Seneslau*, cari stăpânieau și Țara Hațegului și a Făgărașului.
1330. Basarab, Domnul Munteniei, bate rău pe Carol Robert, regele Ungariei, care-i cereă tribut.
1359. *Bogdan*, voevodul Maramurășului, întemeiază Țara Moldovei independente.

1437. Revoluția țăranilor români și unguri din Transilvania contra asupririi nobililor (nemeșilor). Țăranii sunt învinși cu înșelăciune. Nobilii unguri, Săcuți și Sașii încheie o tovărășie jurând să se ajute unii pe alții contra Românilor.
1467. Ștefan cel Mare al Moldovei bate pe Matei Corvin, regele Ungariei, la *Baia*.
1474. Români din ținutul Șeicii și al Mediașului se răscoală din cauza asupririi diregătorilor sași.
1475. Ștefan cel Mare al Moldovei bate pe Turci la *Vaslui* (Podul Înalt, Racova).
1476. Ștefan e bătut de Turci la *Răzhoteni* (Valea Albă)
1486. Români încep o nouă revoluțiune în ținutul Bistriței, cerând recunoașterea lor ca națiune egal îndreptățită cu nobilii, Sașii și Săcuții după drepturile avute la ventrea Ungurilor. După lupte grele, Români sunt învinși de nobili, Săcuți și Sași.
1497. Ștefan cel Mare bate pe Poloni în *Codrul Cosminului*.
1508. Înființarea *tipografiei* în Muntenia.
1514. Revoluția țăranilor români și unguri contra nobililor. Țăranii sunt învinși și robiți și mai rău.
1526. La *Mohači*, Turcii bat pe Unguri, regele acestora e ucis. Ungaria de Nordvest ajunge sub stăpânirea Austriei, Transilvania își capătă domnitor, care plătește tribut Turcilor ca și Principatele Române Moldova și Muntenia, iar Ungaria adăvărată (cea de azi) și Banatul ajung fără turcească.

1544. Sașii, părăsind religia catolică, se fac luterani și tipăresc în Sibiu românește un *catehism*, care e cea dintâiu carte românească tipărită. Pe Români nu-i poate atrage însă la legea lor eretică.
1560. *Coresi* începe tipărirea de cărți bisericești românești în Brașov la o tipografie săsească.
1596. *Mihaiu Viteazul* bate pe Turci la *Călugăreni*.
1599. *Mihaiu Viteazul* bate pe Andreiu Batori, principele Ardealului, la *Șelimbăr* lângă Sibiu și cucerește Transilvania.
1600. *Mihaiu Viteazul* cucerește și Moldova. Anul acesta Românii din Dacia lui Traian ajung să fie toți uniți sub un singur domnitor român.
1601. (19 August) *Mihaiu Viteazul* e omorât pe Câmpia Turzii^{BCU Cluj / Central University Library Cluj}
1640. Principele Transilvaniei, Gheorghe Rákóczy, tipărește un *catehism calvin* și silește pe mitropolitul român și pe preoții români să învețe după el. Cei mai mulți boieri români s'au făcut calvini, pe-alocuri chiar și Români dela sate. De calvinire au scăpat Românii ajungând sub stăpânirea austriacă și făcându-se unire bisericească cu Roma catolică.
1648. Se tipărește, la Alba-Iulia, Noul Testament în limba română.
1688. Se tipărește românește, la București, Biblia întreagă tradusă de boieri și clerici români.
1699. Pacea dela Corlovaț între Austria și Turcia. Austria ajunge stăpână peste Ungaria turcească și peste Transilvania.

1700. Unirea bisericii românești din Transilvania cu biserica romano-catolică, rămânând, însă toate obiceiurile bisericesti cele vechi.
1775. Austria răpește Nordul Moldovei numindu-l *Bucovina*.
1784. Revoluția Românilor sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan.
1787. Boierul Enache Văcărescu tipărește întâia gramatică românească.
1812. Rușii răpesc întâia oră Moldova dintre Prut și Nistru și o numesc *Basarabia*.
1816. Profesorul *Gheorghe Lazăr* din Avrig trece în România veche și înființează în București întâia școală superioară românească.
1821. Răseala lui *Tudor Vladimirescu* în Muntenia și alungarea domniei fanariote (grecești).
1848. 15 Maiu. Adunarea Românilor pe Câmpia Libertății dela Blaj. *Revoluția*.
1859. *Unirea Principatelor Române*, Muntenia și Moldova.
1877. Războiul româno-ruso-turc. România se proclamă independentă. Rușii răpesc a doua oră Basarabia, din care se alipise o parte de nou la Moldova în anul 1858.
1881. Încoronarea celui *dintâiu Rege*, al României, Carol I.
- 1916—1919. Războiul pentru *întregirea neamului românesc*.
1919. Armata română ocupă *Budapesta*.
1920. Pacea dela *Trianon* (Versailles, lângă Paris).
1922. 15 Octobree. Încoronarea întâiului Rege al României întregite.
1927. 20 Iulie, urcarea pe tron a M. Sale *Mihaiu*, Rege al României.
1930. 8 Iunie, urcarea pe tron a M. Sale *Caroll II*, Rege al României.
-

Extras din tariful poștal intern și internațional.

I. Scrisori și imprimare.

1. O scrisoare simplă până la 20 grame:

a) În interiorul unei comuni . . .

b) Pentru alte localități . . .

iar pt. fiecare 20 gr. sau fracț. în plus câte . . .

2. O carte poștală simplă . . .

3. O carte poștală ilustrată . . .

4. O carte poștală specială pentru militari, grade inferioare încazarmați . . .

5. O carte poșt. cu răsp. plătit

6. Imprim. ordinare de fiecare 50 gr. câte . . .

7. Cărți didactice, literare și științifice, inclusiv prospectele și cataloagele de editură și librărie de fiecare 50 grame sau fracțiune, câte . . .

8. Ziare și publicațiuni periodice de fiecare 50 grame sau fracțiune câte . . .

Imprimarele de sub 7 și 8 pentru țările cari au convenit la o reducere 50%, adică de fiecare 50 gr. câte . . .

9. Imprimare în relief pentru orb, de fiecare 1000 grame sau fracțiune câte . . .

10. Hârtii de afaceri până la 250 grame . . .
iar pentru surplus de fiecare 50 gr. sau fracțiune . . .

Interiorul României		Pt. Austria, Cehoslov., Italia, Polonia, Ungaria		Pentru toate celelalte țări	
Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
4	—	—	—	—	—
6	—	7	50	10	—
2	—	6	—	6	—
2	—	4	50	6	—
3	—	4	50	6	—
1	—	—	—	—	—
4	—	9	—	12	—
1	—	2	—	2	—
—	—	—	—	—	—
—	50	2*	—	2	—
—	25	2**	—	2	—
—	—	1	—	1	—
—	—	—	—	—	—
—	50	2	—	2	—
5	—	10	—	10	—
1	—	2	—	2	—

* Pentru Austria și Ungaria această taxă se reduce la 1 Leu de fiecare 50 gr. sau fracțiune. — ** Pentru Austria, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria această taxă se reduce la 1 Leu de fiecare 50 gr. sau fracțiune.

11. Probele de mărfuri până la 100 gr. . . . .
iar pentru surplus de fiecare 50 gr. sau fracțiune . . . . .

Francarea tuturor corespondențelor este obligatorie. Cele depuse nefrancate cad în rebut la origină. Cele insuficient francate se încarcă la destinație cu dublul insuficienței.

12. Taxa de recomandare . . . . .

Această taxă se aplică pe lângă cele de sub Nr. 1 până la 11.

13. Taxa adevăririi de primire la obiectele recomandate:

a) cerută în momentul depunerii obiectului . . . . .

b) cerută ulterior depunerii obiectului . . . . .

14. Taxa unei foi de reclamaș . . . . .

15. Taxa pentru expres . . . . .

16. Taxa unei foi de recl. pt. ob. int. neregistrate . . . . .

17. Taxa unei cărți de identitate internațională . . . . .

18. Suprataxa pentru obiectele adresate Poste-restante . . . . .

19. Suprataxa pentru obiectele înregistrate prezentate Duminiile și sărbătorile legale . . . . .

20. Taxa de plată minimă pt. obiectele care se depun din eroare insuficient francate . . . . .

Se tratează ca nefrancate obiectele cărți deși au un început de francare, totuși timbrele aplicate pe ele nu reprezintă cel puțin taxa de francare pentru prima unitate de greutate.

	Interiorul României		Pt. Austria, Cehoslov., Italia, Polonia, Ungaria		Pentru toate celelalte țări	
	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
11. Probele de mărfuri până la 100 gr.	3	—	4	—	4	—
iar pentru surplus de fiecare 50 gr. sau fracțiune	1	—	2	—	2	—
12. Taxa de recomandare	10	—	10	—	10	—
13. Taxa adevăririi de primire la obiectele recomandate:						
a) cerută în momentul depunerii obiectului	10	—	10	—	10	—
b) cerută ulterior depunerii obiectului	10	—	20	—	20	—
14. Taxa unei foi de reclamaș	10	—	35	—	35	—
15. Taxa pentru expres	30	—	30	—	30	—
16. Taxa unei foi de recl. pt. ob. int. neregistrate	2	—	—	—	—	—
17. Taxa unei cărți de identitate internațională	—	—	40	—	40	—
18. Suprataxa pentru obiectele adresate Poste-restante	10	—	10	—	10	—
19. Suprataxa pentru obiectele înregistrate prezentate Duminiile și sărbătorile legale	5	—	—	—	—	—
20. Taxa de plată minimă pt. obiectele care se depun din eroare insuficient francate	2	—	4	—	4	—

II. Taxa pentru telegrame în țara noastră.

Pe un cuvânt	Lei 2.—	urgent	Lei 6.—
" 10 cuvinte	" 20.—	" "	" 60.—
" 11 "	" 22.—	" "	" 68.—
" 12 "	" 24.—	" "	" 72.—

Pentru telegramele colaționate: Taxă plus 50%.

Afară de aceea drept suprataxă în Duminică și sărbători, precum dela orele 22 până la orele 8 dimineața un plus de Lei 5.—. În fine pentru timbru de asistență 50 bani.

III. Taxa mandatelor postale.

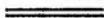
1. Taxa cartonului . . . . . Lei 3.—
2. Taxa pe valoare : până la 5000 Lei, de fiecare sută sau fracțiune de sută de Lei câte . . . . . " 1.—
Dela 5001—10.000 Lei, de fiecare mite de Lei câte BCU Cluj / Central University Library Cluj " 5.—
De exemplu : un mandat de 6001 Lei, va avea taxa pe valoare de 60 Lei.
3. Pentru plata mandatului la domiciliu :
până la 200 Lei . . . . . Lei 1.—
" " 1000 " . . . . . " 3.—
" " 5000 " . . . . . " 5.—
" " 10.000 " . . . . . " 10.—

IV. Taxele pentru pachete.

De fiecare Kg. sau fracțiune de Kg. câte Lei 8.—, greutatea maximă a pachetelor e de 20 Kg.

V. Taxele convorbirilor telefonice.

O convorbire de 3 minute în județ	Lei 20.—
" " cu județele vecine	" 40.—
" " cu jud. mai îndepărtate	" 60.—

21. Contractele de închiriere scrise sau verbale	1.32	procente
22. Actele de ipotecă (obligațiuni de împrumuturi cu întabulare)	1.584	"
23. Facturile sau chitanțele despre furnituri și executări de lucrări plătite de Stat, județ și comună și orlee alte instituțiuni publice recunoscute de Stat; a) taxa de timbru de chitanță ca sub punctul 3; b) impozit proporțional	1.32	"
24. Vânzările de bunuri mobile, fie voluntare, fie silitte, precum și vânzarea de produse agricole făcute în scris	2.64	"
25. Vânzări sau schimburi de bunuri imobile după valoarea mai mare a unuia din imobilele schimbate	7.92	"
26. Donațiuni de imobile negrevate de sarcini cu titlul gratuit până la 100.000 Lei	3.96	"
27. Înzestrările și donațiunile cu titlul de dotă și contradotă. Jumătate din taxele de sub punctul 26.		

Actele de sub punctul 22, 24—27 se timbrează cu timbru fix de 13.50 Lei până la valoarea de Lei 5000, iar peste această valoare cu Lei 26.50.

Taxa de timbru cuvenită la actele de sub 1—14, 18—19, 21, 23, punct a) se pot aplica pe acte în timbre mobile până la valoarea de 1000 Lei.

Taxele de timbru de sub punctul 15, 16, 20, precum și diferența de taxe la actele de sub punctul 17 se plătesc prin viză în numerar — la percepătorul respectiv.

Impozitul proporțional de sub punctul 20, 22, 23 punctul b) 24—27 se plătește tot prin viză — în numerar — la percepătorul respectiv.

Impozitul proporțional cuvenit la actele de sub punctul 24—27 se va achita în termen de 30 zile dela data formării actului, căci în caz contrar pe lângă impozitul cuvenit se va percepe și o amendă, egală cu valoarea impozitului.

De pe actele la cari impozitul proporțional se achită în numerar, se va lăsa la percepător de către părți câte o eopie timbrată cu 7 Lei.

1 Joi	(†) Tăierea Impr. și Sf. Vas.	Soarele. 1 Ian. răsare 2 ore 47 m. Ap. 4 ore 10 m. 15 Ian. răsare 7 ore 48 m. Ap. 4 ore 23 m.
2 Dineri	P. Silvestru	
3 Sâmb.	Pr. Malaehia	
4 Dum.	Sob. 70 Ap. ☉	
5 Luni	Teop. și Teona	Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani). 1—4 senin, vânt și ger, 5 zăpadă, 6—8 ger, 9—18 cald, 19 vânt, 20—22 moină și vânt, 23—28 ger tare, 29—31 moale.
6 Marți	(†) Botezul Domnului	
7 Mercuri	† Ioan Botez.	
8 Joi	C. George	
9 Vineri	M. Polieuet	
10 Sâmb.	P. Grigorie	
11 Dum.	† C. Teodosie	
12 Luni	M. Tașiana	
13 Marți	M. Ermil	
14 Miercuri	Păr. ue. Sinai	
15 Joi	C. Pav. Tebanul	
16 Vineri	Ganțu A. Petru	
17 Sâmb.	† C. Antoniu	
18 Dum.	† Păr. At. și Ch. ☉	
19 Luni	C. Macarie	Prognosticeul. În ziua Praznicului Dumnezeescii arătări (Boboteaza) de va străluci soarele, an bun vom avea, iar de va fi negură, mulți oamenii vor muri. În 7 Ian. (ziua Sfântului Ioan Botezătorul) de va ninge sau va ploua, nerodire sau scumpete de pâine însemnează. De va bate vântul, vor fi răboate; în zilele acestea soarele intră în semnul Vărsătoru- lui de apă, carele este călduros și umed; țăraniții vor avea pa- gube în sămănături.
20 Marți	+ C. Eufimiu	
21 Mercuri	C. Maxim	
22 Joi	Ap. Timoteiu	
23 Vineri	M. Clement	
24 Sâmb.	Cuv. Xenia	
25 Dum.	† P. Grig. Teol.	
26 Luni	C. Xenofon	
27 Marți	+ Ioan g. de a. ☉	
28 Miercuri	Păr. Efr. Sirul	
29 Joi	M. Ignatie	
30 Vineri	(†) Vas., Grig. și Ioan	
31 Sâmb.	Chir. și Ioan	

Insemnări.

Sfaturi economice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu uita să alegi semințe bune pentru sămănat. Curăță fructele stricate, iar vitele să le îngrijești cât de bine. De acum înainte începe iarna grea; așterne-le bine și le hrănește bine, nu numai cu fân, ei le dă și sare cât de des. Bate parii la vie și trage vinul. De bucate nu uita ca să le întorei. Cară gunoiul, gunoiește sămănăturile de trifoi și lucernă.

Vorbe înțelepte.

La patul mamei greu bolnavă
Copiii nu se bat și 'njură,
Ar fi să picure otravă
Cu fapta-le fără de măsură.
Venii cu uri fără de hotară,
Când e bolnavă biata țară?
Nu-i și ea mamă? Doftorie
Îi dați ce arde, ce sfășie?

1 Dum.	M. Trifon	Soarele.
2 Luni	(†) Intimp. Domnului	1 Febr. răsare 7 ore
3 Marți	Drept. Simion ☉	15 Febr. Ap ore 50 m
4 Mercuri	Păr. Isidor	25 m. răsare 7 orem ..
5 Joi	M. Agata	Ap. 5 ore 2 m.
6 Vineri	P. Vucol	=====
7 Sâmb.	P. Partente	Mersul vremii.
8 Dum.	Teodor Strat.	(După calendarul pe 140 ani).
9 Luni	M. Nichifor ☽	1—2 moină, 3—4
10 Marți	M. Haralampie	vânt tare, 5—6 senin
11 Mercuri	M. Vlasie	și vânt, 7—9 ploaie,
12 Joi	P. Meletie	10—14 senin, 15-18 nor
13 Vineri	P. Martinian	și vânt, 19 zăpadă,
14 Sâmb.	P. Axentie	20—21 vânt, 22 ză-
15 Dum.	Ap. Onisim	padă, 23—24 vânt,
16 Luni	St. Mart. Pamfil	25—26 zăpadă, 27—28
17 Marți	M. Teodor Tir. ☉	ziua cald și noaptea
18 Mercuri	P. Leon Papa	ger.
19 Joi	Ap. Arhip	=====
20 Vineri	P. Leon ep.	Prognosticeuri.
21 Sâmb.	P. Timoteiu	În ziua întâmplării
22 Dum.	Ajl. m. SS. Ev.	Domnului de va fi
23 Luni	M. Poliearp	luna luminoasă, an
24 Marți	†Ajl. c. Sf. I. B.	bun și roditor vom
25 Mercuri	P. Tarasie ☽	avea, dar și zăpadă
26 Joi	P. Porfirie	multă vom avea. În
27 Vineri	P. Procopie	ziua Preacuviosului
28 Sâmb.	P. Uasilie	Martintan de va fi frig
		și ger, 40 zile vom
		avea tot frig și ger,
		Iar în noaptea aceea
		de cu seară de va
		bate vântul, aseme-
		nea 40 zile va bate
		tot vânt; în ziua lă-
		satului de sec de
		carne, dacă soarele
		va răsări în senin,
		înseamnă că sămă-
		năturile de vreme
		vor fi bune.
		=====

Insemnări.

Sfaturi economice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu lăsa oile să bea apă de pe zăpadă fiindcă pierd mielul cele ce vor făta mai târziu, iar celor cu lapte li se strică laptele. Gândește-te la altoit și taie mlădițele din partea de mlazăzi a pomilor și le pune în nisip umed. Curățește pomii de omide și de cren-gile mici și sădește pomi, dacă timpul e frumos. Fă ștraturi calde pentru răsaduri. Gunoiește în vie, iar pivnița o eurățește și afumă eu pucioasă vasele goale. Curăță bine vinurile înflorite.

Vorbe înțelepte.

Rău când ceva-ai săvârșit

Și când rău îți pare —

Când cu bine l-ai gonit,

Vai, ce ușurare!

(după R. Reintk.)

1 Dum.	C. M. Eudochia	<p>Soarele.</p> <p>1 Martie răs. 7 ore 04 m. Ap. 5 ore 24 m. 15 Martie răsare 5 ore 25 m. Ap. 5 ore 56 m.</p> <p>==</p> <p>Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani).</p> <p>1—4 ziua cald și noaptea frig, 5—6 nor. 7—8 zăpadă, 9—11 bine, 12—13 zăpadă, 14—18 ploaie, 17—19 nor, 20—23 ploaie, 24—30 bine, 31 ploaie.</p> <p>==</p> <p>Prognoșticeuri.</p> <p>În luna aceasta în câte zile va fi negură așa peste tot anul vor fi ploți, iar câte zile va fi rouă, tot în atâtea zile va fi bru- mă după Paști; ase- menea în luna lui August vor fi neguri stricăcioase.</p> <p>De va fi tunet când soarele intră în sem- nul Berbecului, în- semnează furtună și spaimă între oameni și după aceea pace și bură ehtverni- seală.</p> <p>==</p>
2 Luni	M. Teodor	
3 Marți	M. Eutrop	
4 Mercuri	C. Gerasim ☉	
5 Joi	M. Conon	
6 Vineri	SS. 42 Martiri	
7 Sâmb.	M. Efrem	
8 Dum.	P. Teofilact	
9 Luni	† SS. 40 M.	<p>==</p>
10 Marți	M. Codrat	
11 Mercuri	P. Sofronie ☽	
12 Joi	C. Teofan	
13 Vineri	P. Nichifor	
14 Sâmb.	C. Benedict	
15 Dum.	M. Agapie	
16 Luni	M. Sabin	<p>==</p>
17 Marți	C. Alexie	
18 Mercuri	P. Chiril	
19 Joi	Sf. Ma. C. și D. ☽	
20 Vineri	P. uciși Sf. Sava	
21 Sâmb.	C. Iacob	
22 Dum.	M. Vasile	
23 Luni	C. Nikon	<p>==</p>
24 Marți	P. Zaharie	
25 Mercuri	(†) Bunavestire	
26 Joi	Sob. arh. Gaur.	
27 Vineri	Maica M. d. T. ☽	
28 Sâmb.	Cuv. Ștefan	
29 Dum.	Păr. Marcu	
30 Luni	Cuv. Ioan	<p>==</p>
31 Marți	C. Ipatie	

Insemnări.

Sfaturi economice.

Dă nutreț bun vitelor de lucru. Mânzilor de 10—12 zile le poți da ouă, iar tepele la 3—4 luni le pui la lucru. Ține scroafele cari au fătat, bine, lasă purceii când e vreme frumoasă pe afară. Pune eloște că începe vremea bună. Se pot face semănăturile de primăvară și locurile de trifoi și lucernă le grăpează din nou. Curăță șanjurile și răzoarele și gunolește via. Samănă flori și legume cât de curând dacă te lasă vremea. Curăță coșnițele și dă mâncare albinelor.

Vorbe înțelepte.

*Te 'nșeli amar de spui: „nu-mi pasă mie
Vecinului de-i merge rău sau bine!”
Se strică chiar și-a casei temelie
La casa ta, de casele vecine
De mucegai sunt pline, coșcovite,
Trăiască-ți și vecinul, deci, iubite!*

1 Mercuri	C. Maria Egipt.	<p>Soarele.</p> <p>1 Aprilie răs. 5 ore 57 m. Ap. 6 ore 17 m. 15 Aprilie răs. 5 ore 38 m. Ap. 6 ore 36 m.</p> <p>==</p> <p>Mersul vremii.</p> <p>(După calendarul pe 140 ani).</p> <p>1-3 ploaie, 4 nor, 5-6 ploaie și zăpadă, 7-10 ceață și frig, 11-14 bine și ploaie, 15-18 bine, 19 vânt rece, 20-21 zăpadă, 22 bine, 23-25 ploaie cu zăpadă, 26-28 bine, 29 ploaie, 30 bine.</p> <p>==</p> <p>Prognosticuri.</p> <p>Luna aceasta mai de multe ori se în- tâmplă să fie vântu- roasă căci în această vreme 7 stele cari se numesc Pleiade, iar românește Moaște, seara și dimineața îm- preună cu soarele și cu stelele se află lângă capul semnului ce- resc, care se chiamă Vișel. Dacă se apropie de dânsule, adică de stele, sau după oare care în'âmplare, cu dânsa merge pla- neta Saturnus de se împreună și se face primăvara ger, ză- padă și frig, cu cea mai mare socoțință s'a socoțit Drept- aceea oamenii soco- tesc bine cum să facă grădinile.</p> <p>==</p>		
2 Joi	C. Tit			
3 Vineri	P. Nichita			
4 Sâmb.	P. nostru Iosif			
5 Dum.	(+) Floriile			
6 Luni	P. Eufichie	<p>13 Luni</p>	(+) Luna Paștilor	
7 Marți	George		14 Marți	(+) Martia Paștilor
8 Mercuri	Ap. Irodion		15 Mercuri	Ap. Aristarh
9 Joi	C. Eupsichie		16 Joi	M. Agapia, Irina
10 Vineri	(+) Vinerea Paștilor		17 Vineri	M. Sim. și Ac.
11 Sâmb.	M. Antipa	18 Sâmb.	P. Ioan	
12 Dum.	(+) Domineea Paștilor	19 Dum.	Ioan dela peșteră	
20 Luni	P. Teodor Trich.	<p>27 Luni</p>	M. Simeon	
21 Marți	M. Ianuarie		28 Marți	M. Ap. Iason
22 Mercuri	P. Teodor Sich.		29 Mercuri	SS. 9 Martiri
23 Joi	(+) Muc. George		30 Joi	Ap. Iacob
24 Vineri	M. Sava Sîrat.			
25 Sâmb.	A. și E. Mareu			
26 Dum.	M. Vasilie			

Insemnări.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sfaturi economice.

Începe vremea umedă și când ne lasă vremea, să punem carlofi și cucuruz. Mai bine mai din vreme decât mai târziu, mai ales dacă vremea este uscată. Tutunul dacă are 5—6 foi se poate resădi. În grădină se plivesc straturile și se pune fasolea. Pășune pentru oi, miei ferți de umezeală. Curăță casa și curtea, bolile acum încep și necurătenia este destul de mare boală. Grijiți de frumusețea casei punând flori înaintea casei.

Vorbe înțelepte.

*Sprrijinește și ajută!
La răspuns nu-ți fie mulă
Gura, când e să mângâi!
Stai la bolnavi căpătâi —
Toți să vadă, să 'nțeleagă
Cum pe toți iubirea-i leagă...*

1 Vineri 2 Sâmb. 3 Dum.	Pr. Ieremia Cuv. Păr. Atan. ☉ S. Muc. Timoteiu	<p style="text-align: center;">Soarele.</p> <p>1 Maiu răs. 5 ore 01 m. Ap. 6 ore 56 m. 15 Maiu răsare 4 ore 33 m. Ap. 7 ore 15 m.</p> <p style="text-align: center;">==</p> <p style="text-align: center;">Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani).</p> <p>1—3 bine, 4—5 ploate, 6—12 bine, 13—15 ploate, 16—20 bine, 21—27 mestecat, 28 ploate mare, 29—31 mestecat.</p> <p style="text-align: center;">==</p> <p style="text-align: center;">Prognosticuri.</p> <p>În luna aceasta de vor fi tunete dese, an bun și vară bună în- semnează; iar de va fi ploaie în ziua de Pogorirea Duhului Sfânt (Rusalilie) tot rele vom avea.</p> <p>La 10 Maiu intră soarele în semnul ce- rului Gemeni, carele este călduros și este bine atunci a ne- gustorii, a umbla la vânat și pe copii a-l ține la învățătură.</p> <p style="text-align: center;">==</p>
4 Luni 5 Marți 6 Mercuri 7 Joi 8 Vineri 9 Sâmb. 10 Dum.	C. Pelagia M. Irina Dreptul Iov M. Acachie † Ap. Ev. Ioan Pr. Isaia ☾ Ap. Sim. Zil.	
11 Luni 12 Marți 13 Mercuri 14 Joi 15 Vineri 16 Sâmb. 17 Dum.	M. Mochie Epifanie S. Muc. Glig. Păr. Mart. Izidor Cuv. Păr. Pah. P. Teodor Ap. Andronic ☉	
18 Luni 19 Marți 20 Mercuri 21 Joi 22 Vineri 23 Sâmb. 24 Dum.	M. Teodot M. Patrachie M. Talaleu (†) Înălț. D-ului și Const. și Elena S. M. Vasilisc P. Mihail P. Simeon ☽	
25 Luni 26 Marți 27 Mercuri 28 Joi 29 Vineri 30 Sâmb.	A. 3 Afl. a. c. Sf. I. B. Ap. Carp M. Terapont C. Nichita M. Teodosia P. Isachie	
31 Dum.	(†) Pogorirea Duh. Sf. ☉	

Insemnări.

Sfaturi economice.

Sămânatul s'a făcut, numai cânepa a mai rămas și e bine să ne grăbim cu ea. Holdele se curăță de scai, fânațele de mușuroaie, se culeg pietrele și se școt mizurinele. Se vor răsădi zarzavaturile, crastavejii și să nu contenim cu udatul, dacă e uscat. Nu lua copilul dela școală pentru a-l trimite eu vitele la pășunat, căci folos nu vei avea. Roiurile încep și pregătește coșnițele. Curăță pomii de viermi, mai ales de păduchii roșii, pe cari eu pământ galben și petrol îi poți risipi. Cărăbușii dimineața sunt amorziți și scuturând pomii, cad și se pot culege. Hrană pentru găini. Vița se stropește cu piatră vânătă în contra peronosporiei.

Vorbe înțelepte.

*„La tot ce-i bun și nobil dacă râzi
Și le trimiești pe-ai sufletului găzi —
Nefericitule, te-ajunge Soartea!
Răspłata vei avea-o. crudă moartea!“
Râdea eu hohot, eu plângeam în mine,
Că nu pricepe el porunci divine, . . .*

1 Luni	(+) Lujia, Rucășilor	Soarele. 1 iunie răs. 4 ore 26 m. Ap. 7 ore 34 m. 15 iunie răsare 4 ore 03 m. Ap. 6 ore 54 m.
2 Marți	Păr. Nichifor	
3 Mercuri	M. Lucian	
4 Joi	P. Mitrofan	
5 Vineri	M. Dorofteiu	
6 Sâmb.	T. Visarion	
7 Dum.	Teod. Episcopul	
8 Luni	M. Teod. Strat ☿	Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani). 1-5 ploate, 6-12 bine și vânt, 13-15 ploate și vânt rece, 16-19 bine apoi ceață, 20 ploate cu grindină, 21-24 senin și ploate, 25-30 mestecat.
9 Marți	P. Chiril	
10 Mercuri	M. Timoteiu	
11 Joi	Ap. Bart. și Varn.	
12 Vineri	P. Onofrie	
13 Sâmb.	M. Achilina	
14 Dum.	Pr. Eliseu	
15 Luni	Pr. Amos	Prognosticuri. În ziua Nașteri lui Ioan Botezătorul dacă va răsări soa- rele de vreme și fru- mos și peste zi tot într'un chip va stră- lucet până va apune, însemnează aște vreme bună la secerat și la cosit. Însă la Sf. Ioan de va ploua sau va fi negură, așa va fi și în vremea seceret. În luna aceasta de va tuna, rod la pâne vom avea, iar vacile vor rămânea sterpe.
16 Marți	P. Tihon ☿	
17 Mercuri	M. Manuil ☿	
18 Joi	Leontie	
19 Vineri	Ap. Iuda fr. Dl.	
20 Sâmb.	M. Metodiu	
21 Dum.	M. Iulian	
22 Luni	M. Eusebiu	
23 Marți	M. Agripina ☽	
24 Mercuri	(+) Nașt. Sf. Ioan Bol.	
25 Joi	M. Fevronia	
26 Vineri	C. David	
27 Sâmb.	P. Samson	
28 Dum.	Chir. și Ioan	
29 Luni	(+) Sf. Ap. Petru și Pavel	
30 Marți	Sob. SS. 12 Ap. ☿	

Insemnări.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi economice.

Cucuruzul se sapă și întâia oară și a doua oară. Nu lăsa prea dese șirele, rărește bine și cosește fânatele. Sapă cartofii, adună frunze și le usucă, țin mai mult ca fânul. Ajută roiurile slabe, dă-le miere ori apă dulce. În vie umblă des, o stropește. Valo-rizează cireșele și vișinele.

Vorbe înțelepte.

„E mult de lucru! strigă-o peste tot,
Si la flăcău, nevestii, la nepot.
Cu mâna 'n sân să stea unchiașul doară,
El, ce-a muncil din greu la-a vieșii moară...

1 Mercuri	Cosma și Dam.	Soarele. 1 Iulie răs. 4 ore 25 m. Ap. 8 ore 18 m. 15 Iuliu răsare 4 ore 18 m. Ap. 7 ore 58 m.
2 Joi	Vestmânt. M. Dlui	
3 Vineri	M. Iacint	
4 Sâmb.	P. Andreiu	
5 Dum.	C. Atanasie	
6 Luni	C. Sisoie	Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani). 1 bine, noaptea ploate, 2-3 bine, 4-6 ploate și vânt, 7-11 bine și vânt, 12 ploaie mare, 13-15 bine, 16-17 ploaie, 18-24 ploate și vânt, 25-29 bine, 30 ploate, 31 bine.
7 Marți	C. Toma ☾	
8 Mercuri	M. Procopie	
9 Joi	M. Panerație	
10 Vineri	45 Muc. din N.	
11 Sâmb.	M. Eufemia	Prognostfeuri. 2 săptământ înainte de 15 zile ale Iulie Iuliu dacă va fi senin, în zilele acestea că- nești, căci așa se numesc, pânea va rodi bine pe locurile mai joase, iar de va fi și ploaie bucatele asemenea vor rodi bine și pe locurile mai înalte. În 15 Iuliu de va tuna mai în- tate cu un ciaz de miazăzi însemnează tarnă târzie, iar dacă soarele va străluei, tarnă de mijloc însă cu mari răceli, iar dacă va ploua, va fi și tarnă cu ploate amestecată.
12 Dum.	M. Proc. și Er.	
13 Luni	Sob. Arh. Gav.	
14 Marți	Ap. Achila	
15 Mercuri	M. Chir și Iul. ☽	
16 Joi	M. Atinogen	2 săptământ înainte de 15 zile ale Iulie Iuliu dacă va fi senin, în zilele acestea că- nești, căci așa se numesc, pânea va rodi bine pe locurile mai joase, iar de va fi și ploaie bucatele asemenea vor rodi bine și pe locurile mai înalte. În 15 Iuliu de va tuna mai în- tate cu un ciaz de miazăzi însemnează tarnă târzie, iar dacă soarele va străluei, tarnă de mijloc însă cu mari răceli, iar dacă va ploua, va fi și tarnă cu ploate amestecată.
17 Vineri	M. Marina	
18 Sâmb.	M. Iacint	
19 Dum.	C. Maerina	
20 Luni	(†) Proroc Ilie	
21 Marți	C. Sim. și Ioan	2 săptământ înainte de 15 zile ale Iulie Iuliu dacă va fi senin, în zilele acestea că- nești, căci așa se numesc, pânea va rodi bine pe locurile mai joase, iar de va fi și ploaie bucatele asemenea vor rodi bine și pe locurile mai înalte. În 15 Iuliu de va tuna mai în- tate cu un ciaz de miazăzi însemnează tarnă târzie, iar dacă soarele va străluei, tarnă de mijloc însă cu mari răceli, iar dacă va ploua, va fi și tarnă cu ploate amestecată.
22 Mercuri	† Maria Magd. ☾	
23 Joi	M. Trof., Foca	
24 Vineri	M. Cristina	
25 Sâmb.	† Ad. S. Ana	
26 Dum.	M. Ermolae	2 săptământ înainte de 15 zile ale Iulie Iuliu dacă va fi senin, în zilele acestea că- nești, căci așa se numesc, pânea va rodi bine pe locurile mai joase, iar de va fi și ploaie bucatele asemenea vor rodi bine și pe locurile mai înalte. În 15 Iuliu de va tuna mai în- tate cu un ciaz de miazăzi însemnează tarnă târzie, iar dacă soarele va străluei, tarnă de mijloc însă cu mari răceli, iar dacă va ploua, va fi și tarnă cu ploate amestecată.
27 Luni	† M. Pantel.	
28 Marți	Ap. Prohor	
29 Mercuri	M. Calinic ☽	
30 Joi	A. Sila și Silv.	
31 Vineri	P. Eudochiu	

Insemnări.

BCU Cluj - Central University Library Cluj Sfaturi economico.

Încep căldurile mari și lucrul cel mult. Seceră numai dacă e copt bine grâul, iar ovăsul tăiat îl lasă la vatră să se usuce paiele. Grâul treerat îl întoarcă Alege trifoiul și lucerna de sămânță. Plivește legumele, udatul nu-l uita. Poreii îi închide, acum vin boalele pentru ei, deasemenea și hoarele. Stropește vița și o plivește. Sprijinește pomii încărcați. Bea apă răcorită și nu multă. Grijiți să nu mănânce copiii poame crude, mai ales prune. Nu vinde bucatele, holdele le asigură.

Vorbe înțelepte.

*Dacă nu vorbește „omul“
Între bieții muritori,
Va fi vai și-amar! Cu toții
Vom ajunge eersitori!*

1 Sâmb. 2 Dum.	Înch. St. Cruci Moăștele S. Ștef.	<p>Soarele.</p> <p>1 August răs. 5 ore 3 m. Ap. 7 ore 42 m. 15 August răs. 5 ore 19 m. Ap. 7 ore 21 m</p> <p>==</p> <p>Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani).</p> <p>1 bine, 2—9 ploate, 10 bine, 11—18 ploate, 19 bine, 20—21 ploate, 22—23 bine, 24—25 ploate, 26—31 bine.</p> <p>==</p> <p>Prognosticurl.</p> <p>În ziua prazniei lui Adormirii Măicii Dom- nului de va fi senin, poamele se vor coace bine, măcar de se vor fi și stricăt înfa- inte de aceasta. În ziua aceasta de vei afla struguri copti, să tragi nădejde și de vin. În 25 August, (ziua Sf. Bartolomeu) de va fi senină și fru- moasă, însemnează că întreagă toamnă va fi mai mult fru- moasă și senină, de- cât ploioasă și rea.</p> <p>==</p>
3 Luni 4 Marți 5 Mercuri 6 Joi 7 Vineri 8 Sâmb. 9 Dum.	C. P. Isachie SS.7 tin.d. Efes. E. Eusigen (†) Schimbarea la Iaiă ☩ C. Domeție P. Emtlian † Ap. Matia	
10 Luni 11 Marți 12 Mercuri 13 Joi 14 Vineri 15 Sâmb. 16 Dum.	M. Laurențiu M. Euplu Diacon M. Foșie și An. C. Maxim ☩ Pr. Michea (†) Adorm. Născ. de D-zeu M. Diomid	
17 Luni 18 Marți 19 Mercuri 20 Joi 21 Vineri 22 Sâmb. 23 Dum.	M. Miron M. Flor și Laur M. Andr. Strat Pr. Samuil ☩ Ap. Tadeu M. Agatonie M. Lup	
24 Luni 25 Marți 26 Mercuri 27 Joi 28 Vineri 29 Sâmb. 30 Dum.	M. Eutihie Ap. Bartolomeu M. Adrian ☩ C. Pimen ☩ C. Moise Arapul (†) Tăierea cap. St. I. Bot. P. Al. Ioan, P.	
31 Luni	Br. Pre. Maria	

Insemnări.

Sfaturi economice.

Culege fasolea, cânepa, te pregătește de anul care vine. Ară din vreme ogoarele după ce le-ai gunoit. Nu lăsa gunoiul în curte, scoate-l din vreme. Grădina bogată vine culeasă. Prunele le adună coapte, fă magiun și-l valorizează. Din merdle eari cad dacă sunt coapte poți să faci vin de mere. Uscă frunze de țelină și pătrânjel. Urdinișul îl strâmtează, vremea rece începe. Difa începe a se înducei, piersicele sunt coapte și de valoare. Gândești-vă la copiii de școală și nu uita eă cereri de înscriere la cele mai multe școli se primesc numai până în 15 August.

Vorbe înțelepte.

„Care-i chemarea vremii 'n ziua de-azi?”
D' mă întrebi, și'oiu spune-o respicat:
Le vrei ca în vâltoare să nu-mi cazi
Si nici de valuri să nu-mi fii purtat —
Muncind cât zece, fie-al vieții scut,
Lozinca dă: „Nu-i timpul de pierdut!”

1 Marți	Cuv. Simeon
2 Mercuri	M. Mamant
3 Joi	M. Antim
4 Vineri	M. Vavila
5 Sâmb.	Pr. Zaharia ☽
6 Dum.	Min. Arh. Mih.
7 Luni	M. Sozont
8 Marți	(†) Nașt. Născ. d. D-zeu
9 Mercuri	† Ioach. și Ana
10 Joi	M. Minodora
11 Vineri	C. Teodora
12 Sâmb.	M. Autonom ☽
13 Dum.	M. Corn. Sut.
14 Luni	(†) Înălțarea S. Crucii
15 Marți	Nich. Rom.
16 Mercuri	M. Eufemia
17 Joi	M. Sofia
18 Vineri	C. Eumenie ☽
19 Sâmb.	M. Trofim
20 Dum.	M. Eustatie
21 Luni	Ap. Codrat
22 Marți	M. Foca
23 Mercuri	† Zem. S. I. B.
24 Joi	M. Tecla
25 Vineri	C. Eufrosina
26 Sâmb.	† Ad. S. I. Ev. ☽
27 Dum.	M. Calistrat
28 Luni	P. Hariton
29 Marți	P. Chiriac
30 Mercuri	M. Gregoriu

Soarele.

1 Sept. răs. 5 ore
38 m. Ap. 6 ore 52 m.
15 Sept. răs. 5 ore
56 m. Ap. 6 ore 27 m.

Mersul vremii.

(După calendarul pe
140 ani).

1-3 ploaie, 4 bine.
5-6 ploaie, 7-8 bine,
9-11 ploaie, 12-13
nor, 14-15 senin, 16
noaptea ploaie, 17-19
bine, 20-21 brumă
și ploaie, 22-30 bine.

Prognoștiuri.

În 10 sau 11 a lunii
acesteia dacă va fi
senin, poame multe
vom avea, vin însă va
fi puțin dar bun. De
voești să știi anul viitor
cum va fi, atunci
să iei mere de stejar
și să le crepi și dacă
vei găsi întrânsele
paiangen, anul va fi
rău, iar de vei găsi
muscă, anul va fi de
mijloc, iar de vei găsi
verme, an bun va fi,
iar de nu vei găsi
verme, an bun va fi,
iar de nu vei găsi
nimica să te temi de
ciumă. De vor fi go-
goașe multe, iarna se
începe de vreme, ză-
padă multă va cădea
și frig deajuns va fi.

În luna aceasta
întră Soarele în sem-
nul cerului Cumpăna
și se face ziua cu
noaptea egală.

Insemnări.

Sfaturi economice.

Hambarele se umplu și cu cucuruz. Bostanii se culeg și se face imediat după tăierea tulpilor arătura pentru grâu. Se scot cartofii, dar numai pe vreme uscată. Adună semințe dela zarzavaturi, scoate-le și le așează în nisip. Perele iernatice le culege și le pune pe polițe în pivniță să se înmoaie. Păstrează fructele, mai târziu au preț bun. Pregătește butoaiele pentru vin și poți lua mierea dela albine.

Vorbe înțelepte.

*Stii doftoria ăstor vremuri grele?
Să nu te mai bocești de orice rele,
Si nu mai pierzi tu ieftine cuvinte,
Lozinca dă: „cei buni, tot înainte!”*

*Întinde mâna și privește 'n zăre,
Cu capul sus, ranchiunul îți dispore!
Gândește-te la morții din morminte,
Strămoșii tăi: „cei buni, tot înainte!”*

1 Joi	Ap. Anania	<p>Soarele.</p> <p>1 Oct. răs. 6 ore 14 m. Ap. 5 ore 58 m. 15 Oct. răsare 6 ore 28 m. Ap. 5 ore 38 m.</p> <hr/> <p>Mersul vremii.</p> <p>(După calendarul pe 140 ani).</p> <p>1 bine, 2-3 nor, 4-6 bine, 7 ploate, 8-11 bine, 12-17 bine și ploate, 18-26 bine, 27 ploate și zăpadă, 28-31 bine.</p> <hr/> <p>Prognosticurile.</p> <p>Dacă în luna aceea- sta nu va pica frunza de pe pomi înseamnă că va fi iarnă aspră și iute, iar de vor fi omide și alți mulți vermi vor fi. Dacă va ploua la sfârșitul lunii acestela, vara va fi de vreme și ro- ditoare, iar de va fi ploaie cu piatră la apusul soarelui, va fi roada de mijloc. Bine să iei seama, în ce zi din luna aceasta va cădea ză- padă și din ziua acea vei număra zilele până la nașterea lunii viitoare, fiindcă alăta va ploua și va ninge la iarnă. Unii numără zilele din nașterea lunii acestela de acum până la ziua întru care va fi cea din- tâi naștere a luminei.</p> <hr/>
2 Vineri	M. Ciprian	
3 Sâmb.	M. Dion. Ar.	
4 Dum.	M. Ieroteiu, ☾	
5 Luni	M. Haretina	
6 Marți	Ap. Toma	
7 Mercuri	M. Sergie	
8 Joi	C. Pelagia	
9 Vineri	A. Iacob	
10 Sâmb.	M. Eulampie	☽
11 Dum.	Ap. Filip	
12 Luni	M. Prou. Tar.	
13 Marți	M. Carp și P.	
14 Mercuri	(+) Gov. Parasch. va	
15 Joi	M. Lucian	
16 Vineri	M. Longin	
17 Sâmb.	Pr. Oșie	
18 Dum.	Ap. Ev. Luca ☽	
19 Luni	Pr. Ioil	
20 Marți	M. Artemie	
21 Mercuri	C. P. Ilarion	
22 Joi	A. Averchie	
23 Vineri	Ap. Iac. fr. Dlui	
24 Sâmb.	M. Areta	
25 Dum.	M. Marcian	
26 Luni	(+) Mareta Muc. Dimitrie ☽	
27 Marți	M. Nestor	
28 Mercuri	M. Terenție	
29 Joi	M. Anastasia	
30 Vineri	M. Zenovie	
31 Sâmb.	Ap. Eustachie	

Insemnări.

Sfaturi economice.

După ziua Crucii se începe gândul sămănăturilor de toamnă. Ditele acum se pun pe iesle, fă-ți socoteala eu nutrețul. Aduși la cale grajdurile și nu risipi eu hrana. Stupii se retrag pentru iarnă. Nucile se usucă bine și le spală bine, au valoare mai mare.

Serile lungi, fusul se întoarce și cărturarul din casă cește și altora câte ceva bun.

Vorbe înțelepte.

*Voi, ce 'n rășboiu ați fost căliți,
Purtând grea viața de tranșee,
De vreți ca țara-avânt să iee
Atuncea : „patimi potoliți !“*

*Voi, cu bârfeala nărăviți —
Cei ce-mi tăiați și-mi spânzurați —
Cu vorba, zilnic, bieții frați,
Tăceți — și : „Patimi potoliți !“*

1 Dum.	Cosma și Dam.	Soarele.
2 Luni	M. Achindin	1 Nov. răs. 6 ore
3 Marți	M. Achepsima	58 m. Ap. 5 ore 04 m.
4 Mercuri	C. Ioaniehie	15 Nov. răsare 7 ore
5 Joi	M. Galaeteon	12 m. Ap. 4 ore 48 m.
6 Vineri	P. Pavel	=====
7 Sâmb.	SS.33 M. d. M.	Mersul vremii.
8 Dum.	(†) Arb. Mih. și Gavril	(După calendarul pe 140 ani).
9 Luni	M. Onisifor	1 nor. și ploale, 2
10 Marți	Ap. Er. și soții	bine, 3 zăpadă, 4-5
11 Mercuri	M. Victor și soți	bine, 6 ceață, 7-12
12 Joi	S. Ioan Milost.	nor și frig, 13-16 bine
13 Vineri	† Ioan G. d. aur	și vânt mare, 17 vânt
14 Sâmb.	† Ap. Filip	și noaptea zăpadă.
15 Dum.	M. Gurie	18 ger, 19-27 bine și
		vânt tare, 28-30 bine.
		=====
		Prognoștioul.
16 Luni	† Ap. Eu. Matei	În ce chip va fi
17 Marți	P. Grigorie	timp la 26 ale lunii
18 Mercuri	Platon și Roman	lui Noemvrie, ase-
19 Joi	Pr. Audie	menea va fi și în luna
20 Vineri	C. Grig. Dec.	lui Februarie și ce-
21 Sâmb.	(†) Intrarea în biserică	lelalte zile până la
22 Dum.	Ap. Filimon	sfârșitul lunii. Să tei
		seama cum se va
		preface vremea întru
		aceea zi, așa într'un
		chip va fi timpul și
		în lunile viitoare,
		adecă în Martie, Apr.
		și altele până la îm-
		plinirea anului. Dacă
		va tuna când soarele
		se va afla în semnul
		Săgetătorului însem-
		nează, că săcara să-
		mănată la loc fnalt
		va fi bună, iar cea-
		laltă slabă.
		=====
23 Luni	P. Amfilohie	
24 Marți	P. Clement	
25 Mercuri	† M. Ecaterina	
26 Joi	C. Alipie	
27 Vineri	M. Iac. Persul	
28 Sâmb.	M. Ștef. cel nou	
29 Dum.	M. Paramon	
30 Luni	† Ap. Andreiu	

1 Marți	Naum	Soarele. 1 Dec. răs. 7 ore 32 m. Ap. 4 ore 36 m. 15 Dec. răsare 7 ore 46 m. Ap. 4 ore 35 m.
2 Mercuri	Pr. Avaeum	
3 Joi	Pr. Sofronie	
4 Vineri	† M. Varvara	
5 Sâmb.	C. Sava cel sf.	
6 Dum.	(†) Părintele Nicolae	
7 Luni	P. Ambrozie	Mersul vremii. (După calendarul pe 140 ani). 1—5 bine, 6 noaptea zăpadă, 7—17 ger tare, 18 nor, 19—20 moțnă, 21 nor, 22—23 zăpadă, 24—29 ger și zăpadă, 30—31 mai moale.
8 Marți	C. Patapie	
9 Mercuri	† Zem. St. Ane ☹	
10 Joi	M. Mina	
11 Vineri	C. Daniil st.	
12 Sâmb.	† P. Spiridon	
13 Dum.	M. Eustatie	Prognosticurl. De se va întâmpla Nașterea lui Christos Duminica, iarna va fi caldă, îndoită, rea și ploioasă. Primă- vara ploioasă și căl- duroasă. Vara vese- loasă și secetoasă, și cu bună vreme. Toamna ploioasă și vânturoasă. Viile și săcara vor fi foarte bune. Prin grădini legumi de-ajuns. Pe vremea secerei va fi și vremea bună. Poa- me multe, împletitură puțină. Dobitoacele și fiarele se vor în- mulți. Oamenii bătrâni și femeii îngreunate vor muri, iar cei că- sătoriși vicioși paci- nteă vor trăi.
14 Luni	M. Tirs și sofi	
15 Marți	† M. Elefterie	
16 Mercuri	Pr. Ageu	
17 Joi	Pr. Daniil	
18 Vineri	M. Sebastian	
19 Sâmb.	M. Bonifaciu	
20 Dum.	M. Ignatie	
21 Luni	M. Iuliana	SS. 10 M. d. C.
22 Marți	M. Anastasia	
23 Mercuri	SS. 10 M. d. C.	
24 Joi	M. Eugenia ☹	
25 Vineri	(†) Nașt. Domnului	
26 Sâmb.	(†) S. S. Nașc. de D-zeu	
27 Dum.	(†) Ap. I. Arb. Ștefan	
28 Luni	SS. 20 mil M.	Pruncii uc. de I.
29 Marți	Pruncii uc. de I.	
30 Mercuri	M. Anisia	
31 Joi	C. Melania	

Insemnări.

Sfaturi economice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se aduc lemne la casă, iară se pune. Se mai duce gunoiul. Vitele trebuiesc bine îngrijite, altcum slăbese și nu pot răzbi la primăvară. Dă-le tărâțe cât de des și dela viței să nu tragi laptele.

În casă aerizește des și eu rășboiul nu conteni. Te gândește la anul care vine și fă-ți planurile pentru viitor.

Vorbe înțelepte.

*Cei buni, a spus un înțelept,
Sânt — deocamdată — slabi, cu toții;
Cei ce se bat mereu în piept,
Sporovăind cu toți netoții,
Aceia-ți iau apa la moară,
Inima-afunci să nu te doară?!
Ca trebile să meargă strună,
Puținii buni, stați împreună!*

BANCA CENTRALĂ
pentru industrie și comerț, s. a.
FILIALA - SIBIIU

Piața Regele Ferdinand Nr. 14.
Telefon Nr. 177.

MAGAZIA ȘI GARAJ:
Calea Gușterii Nr. 17.
Telefon Nr. 287.

Adresa telegrafică: BANCACENTRALĂ

SEDIUL CENTRALEI
CLUJ, Str. Regina Maria 6.

Telefon Nr. 133 și 783.
BCU Cluj / Central University Library Cluj

FILIALE: Alba-Iulia, Bistrița, Hăteg, Pul, Sibiu, Turda.

Capitalul societar deplin vărsat:
Lei 50,000.000—

Re z e r v e: Lei 22,000.000—

Execută tot felul de afaceri bancare,
transacțiuni comerciale și finan-
cializări de întreprinderi industriale.

Partea de învățatură și petrecere.

Redactată

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

Horia Petra-Petrescu

M. S. Regele Carol II,
președinte de onoare al „Astrei“

de **Dr. G. Preda**
vicepreședinte al „Astrei“.

Ca vrednic urmaș al neuitatului și marelui Rege Ferdinand I, fiul Său, iubitul nostru Suveran, Carol II, a finut chiar din primele săptămâni ale urcării Sale pe tron să-și exprime Înalta Sa iubire față de cultura și așezămintele noastre culturale. La rugăminta ce I s'a făcut de președintele „Astrei“ — dl V. Goldiș — pentru a urma părintelui Său la președenția de onoare a acestei bătrâne și însemnate instituțiuni, Majestatea Sa a răspuns personal că primește cu plăcere această președenție.

M. S. Regele Carol II.

Onorând astfel „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, Majestatea Sa Regele Carol II nu numai că a atins adânc și plăcut dragostea pe care poporul român din părțile ardelenne a păstrat-o întotdeauna față de Dinastie și de Tron, dar a adus membrilor acestei societăți culturale, un îndemn mai mult la munca pentru întărirea și prosperarea scopurilor societății.

Asociațiunea noastră se simte cu atât mai mândră de această atențiune cu cât Majestatea Sa este privit ca unul din cei mai învâjași Regi ai timpului.

Dovada, vastelor sale cunoștințe o arată toate vorbirile Sale publice. Pentru Ardeal această dovadă a fost adusă încă din vreme când, ca Principe, moștenitor de tron, venise să viziteze frontul trupelor noastre la Tisa.

Acei ce au avut ocazia să-l vadă și să-l audă la Sibiu, în sala Comandamentului. Trupelor din Transilvania, răspunzând celor aproape 20 discursuri finite de delegații și reprezentanții diferitelor ramuri de activitate din Ardeal,

au putut să admire elocința cu care știa să-și înviesmânte gândurile.

Era în aceste răspunsuri exprimată, nu numai mulțumirea Sa sufletească pentru strălucita primire ce I s'a făcut, nu numai îndemnuri pentru împrejurarile grele de atunci, dar idei conducătoare, adevărate principii, cari străbăteau cu tărie în fiecare ram de activitate sau de specialitate, dovedind cât e de bogat și puternic focarul Său intelectual, sufletelesc.

În răspunsul dat președintelui „Astrei“ de atunci (răposatul Andrei Bârseanu), Principele de coroană, arătându-se un bun cunoscător al istoriei și trecutului poporului ardelenesc, cunoscător cum acest popor a trăit veacuri pline de suferințe și s'a menținut din jertfe grele, declară că are trebuință pentru o bună funcționare și întărire de un suflet național cât mai unitar, mai viu, mai bogat în fapte merituose.

Istoria poporului românesc din părțile ardelenene — zicea Majestatea Sa atunci — e una cu cultura sa și cu sufletul său, iar din comoara sufletească a unui Șa-

guna, Lazăr, Barișiu, etc. au ieșit destule raze ce au luminat corpul întreg al nașiei noastre românești, de dincoace și dincolo de Carpați. Știu că Societatea Culturală „Astra” a fost aceea care a dat acestui popor din părțile ardelenе anumite însușiri intelectuale și morale, că ea a fost aceea care a căutat să mențină și să susțină sentimentul viu național în sufletul acestui popor și că ea are, deci, meritul să fi adus o contribuție importantă la istoricul închegării unității noastre culturale și politice.

Sper că această asociație culturală va continua să lucreze și mai departe cu aceeași râvnă, la o cât mai mare și mai bună propășire sufletească a poporului, la un cât mai mare progres al vieții și culturai noastre românești, a spus atunci M. Sa de astăzi.

Strânși uniți, astăzi, în jurul Dinastiei și Tronului, privirile noastre se îndreaptă, mai mult ca ori când, către Suveranul nostru, către iubitul nostru Rege Carol II, care, precum vedem, întruchipează toate aspirațiile și speranțele noastre.

Increzători în forțele Sale fizice și intelectuale, increzători în înțelepciunea conducătorilor noștri politici, poporul român așteaptă cu nerăbdare ca Invățatul Suveran să se inspire cât mai adânc dela izvorul sufletesc al națiunii și să scoată la timp din comoara minții și sufletului Său tot ceea ce se poate aplica mai bine, pentru ca țara noastră să se consolideze și să se desvolte, ocupând locul ce-l merită în concertul țărilor civilizate din lume.

Căutând să corespundă cât mai bine chemării lor, interesului și încrederii ce le-a arătat-o Suveranul iubit, membrii „Astrei“ privesc participarea Sa la președinția de onoare a „Astrei“ ca o nouă și importantă eră din viața „Astrei“.

Asigurându-L, odată mai mult, de dragostea, recunoștința și devotamentul lor, strigă din adâncul sufletului și la unison cu întreaga Națiune română: „Să trăiască“ !

Desvelirea monumentului lui Ioan Rațiu.

În mijlocul unei mari bucurii naționale — erau doară două zile de când sosise în Țară Regele nostru iubit, Carol al II-lea — s'a îmbinat bucuria poporului românesc cu bucuria de a-și revedea, dacă nu aievea, cel puțin în bronz nepieritor, pe idolul de pe vremea „Memorandului“, pe *Dr. Ioan Rațiu*.

În piața Prefecturii din Turda se ridică acum statuia aceluia, care a pătimit temnița, fiind gonit în viață, de cetățeni, cari credeau că cu pumnul se poate stăpâni!

Dr. Ioan Rațiu a fost totodată unul din cei mai înflăcărați sprijinitori ai „Astrei“ noastre, unul din marii români, care a înțeles că un popor, ca să trăiască, trebuie să fie cuprins de flacăra sfântă a culturii adevărate, adică de lumina cunoștinții, împreună cu noblețea inimii!

De aceea sărbătorirea memoriei lui Ioan Rațiu, a doua zi de Rusalii, în Turdă, a fost un tribut meritat, adus pe altarul culturii naționale-omenești.

Iată în ce cuvinte și-a știut investmânta gândurile d-nul Subsecretar de stat Dr. Valeriu Moldovan, președintele „baroului“, al corpului advocătesc din Turda, în fața monumentului desvălit, în mijlocul uralelor a zeci de mii de țărani români: „Baroul din Cluj a avut cea mai bună inspirație de a eterniza (nemuri) în bronz figura marelui român, care a fost Ioan Rațiu. — El a fost un intelectual (cărturar) providențial în mij-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Monumentul lui Dr. Ioan Raftu.

locul unui popor oprimat, care făcea sforțări supraomenești pentru a se ridica dela întunec la lumină, dela sărăcie la bunăstare și dela slăvire și umilință, la libertate... Statuia aceasta s'a ridicat din obolul tuturor factorilor politici, culturali (și ai „Astrei“, adăogăm noi) și economici ai neamului nostru întregit. — Și acum, vrednicule de laudă, cinstite și eroicule Dr. I. Rațiu, care odinioară ai fost izgonit din orașul asupra căruia ai revărsat atâta strălucire, iată, te-ai întors biruitor în mijlocul concetățenilor tăi, având pe buze *zimbetul creștinesc al iertării*. — Descoperiți-vă capetele și le plecați capetele voastre în fața statuei celui mai distins cetățean al vostru“.

Au mai vorbit mulți și bine, în numele bisericilor românești și al guvernului, în numele societăților — păr. I. Agârbiceanu a vorbit în numele „Astrei“ noastre, aici încreștam cu bucurie că țaranul, bătrânul memorandist David Albu, din comuna Deznior, a adus o cunună cu flori de pe hotarul comunei sale la statuia celui ce a fost „lumina românilor“.

Timp de 2 ceasuri încheiate au defilat țaranii adunați, în sunetul fanfarelor lor, cântând câte odată și acea „Doină a lui Rațiu“, care îți aduce lacrimile în ochi.

Fie ca gânduri ca cele pornite din creierul lui Ioan Rațiu să mai zămislească alte gânduri la fel în capetele conducătorilor de astăzi! Atunci viitorul este asigurat.

Memoria lui Ioan Rațiu fie vecinică!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SAINT-AULAIR.

Un despărțământ model al „Astrei“.

Despărțământul județului Sibiiu.

Mai rar o activitate așa de frumoasă ca a despărțământului jud. Sibiiu! Cine vrea să-și înalțe sufletul n'are decât să cetească cele 128 de pagini ale dării de samă, intitulată „*Strângeți rândurile*“! În care ni-se vorbește pe larg despre faptele săvârșite pe terenul cultural de desp. jud. Sibiiu și de despărțămintele de plasă Avrig, Norcric, Ocna-Sibiiului, Săliște, Mercurea și Turnișor, cari se țin de Sibiiu. — Mult pot puținii-buni împreună! spune o zicală românească. Aici se potrivește de minune. O mână de oameni de inimă*), au cutreierat satele de-a lungul și de-a latul și au ținut conferențe, au întocmit festivaluri, șezători literare-muzicale, au împărțit biblioteci bune, au aranjat expoziții de copii, expoziții agricole, expoziții de țesături, au pus la cale „conduce etnografice“, au dus aparatele „Unophot“ și „Aladdin“, cari aruncă pe părete fotografii, vederi vrednice de luat la cunoștință sau desemnuri și fotografii despre boale, despre multe alte lucruri vrednice de văzut. Și pretutindeni au fost primiți conferențiarilor cu brațele deschise, ca trimiși ai „Astrei“, ca purtători ai luminii, încât și acum își aduc aminte sătenii cu drag de cele văzute și auzite și numai că trimit vorbă la Sibiiu, la Să-

*) În frunte cu inimosul insp. școlar dl. S. Țeposu.

liște și aiurea: Să mai vină domnii „Astrei“, da să aducă și aparatul ăla de ne arată icoane așa de frumoase! Frecați-vă la ochi, cetitori dv., dacă vreți, cetind cifrele următoare^{*)}: în *despărțământul Sibiiu* au fost în anul financiar 1929—30: 63 membri fondatori, 200 pe viață și 2017 membri activi, mai mulți, cu 78 de câți a avut „Astra“ în anul 1910, pe întreg ținutul românesc din Ardeal și Banat. Mai mulți, cu 1846 față de anul 1925 în despărț. jud. Sibiiu! Conferențe s'au ținut în anul dării de samă 551 — zi: *cincisute cincizeci și unu!*

Mai bârfiți voi, cari susțineți, că la „Astra“ se doarme! Minunată întrecere între cei buni! In loc să stea în fumăria cafenelelor și birturilor, au colindat solii unor vremi mai bune, din orașe în târgușoare, pe satele noastre și au răspândit lumina cunoștinței lor, arătând astfel *care* este calea cea adevărată. — O! de ar avea *cât mai mulți imitatori!* De s'ar trezi toate despărțămintele noastre, ca cel dela Sibiiu — de ar lucra cu aceeaș dragoste! Atunci ar dispărea, încetul pe încetul, sudălmile și cârcotelile, atunci n'ar avea oamenii timp de pierdut, fiindcă ar înțelege că *zece vieți să ai, să le folosești spre ce este bine și frumos, atunci și statului acestuia i-ar fi asigurat un viitor strălucit!*

---

^{*)} Nota: Până ce se sfârșesc dările de samă se vor trimite gratuit, la cerere, dela „Astra“ Sibiiu, Str. Șaguna 6.

Nu fiți leneși, cetitori ai acestor rânduri !
 Intrebați-vă conștiința : ce spune ea când e vorba să aleagă între primenirea sufletească, luată dela „Astra” și între bălăcăreala, în mocirlele tuturor pescuitorilor în turbure, furi ai timpului scump. Dacă n'a fost în comuna d-voastră vre-un trimis al „Astrei”, cereți-l, dela despărțământul d-voastră, de nu, dela centru. — Intrebați cum se ține o șezătoare literară-muzicală și ridicați-vă sufletele. Aranjați expoziții de țesături și cusături frumoase ; premiați pe copilașii voștri cei mai bine îngrijiți și mai spălățel ținuți ; înighebați expoziții de instrumente agricole, ca să vă lucrați lucrul câmpului mai cu temei și cu folos ; înființați cooperative, la sfaturile „Astrei” ; țineți „conduce etnografice”, ca cele dela adunarea generală dela Nocrich, care a reușit așa de strălucit, spre fala îndreptățită a nocrichenilor și a tuturor satelor românești de pe Valea Hârtibaciului ; *cereți, cereți, cereți nutremânt sufletesc*, ca adevărat popor deștept, dornic de înaintare și așa o să bată și alte vânturi pe la noi, decât acelea ale mahmurelii, vânturile, cari aduc avânturi.

Luați lozinci ca cele ale despărțământului jud. Sibiiu : „E mult de lucru !” „N'avem timp de pierdut !” „Tot ce unește !” „Cei buni înainte !” „Puneți umărul !” și al satelor românești este viitorul, dacă vor lucra amăsurat lozincilor acestora.

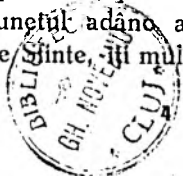
Rugăciunea Reginei Maria.

Destule rugăminte, destule plângeri, destule strigăte de iertare și ajutor ridicatu-s'au spre Tronul Tău, o, *Doamne!*

Azi strigătul îndreptat cătră Tine e un strigăt de mulțumire, care se înalță ca o cântare de fericire, din adâncul inimii mele.

Binecuvântat fii, o, *Doamne*, pentru toate minunățiile pe care Le-ai răspândit cu atâta dărnicie asupra pământului. Pentru frageda verdeață a primăverii Ție îți mulțamesc, *Doamne*, pentru belșugul desăvârșit al verii și pentru minunatul rămas bun pe care toamna îl zice anului.

Pentru iarnă îți mulțamesc, *Slăvite Doamne*, pentru pacea ei, pentru liniștea adâncă a strălucitei ninsori, sub care obositul nostru pământ se poate odihni. Pentru păduri și câmpii, pentru falnicii munți puternici, ale căror piscuri înalte se pierd în nori, pentru cântecul păsărilor, pentru mireazma fânețelor, pentru răsunetul adânc al clopotelor pe inserate, o, *Doamne* îți mulțamesc.

Regina Maria la casa lui Iancu, in Vidra, la serbările „Astrei”. (1924.)

Pentru revărsatul trandafiriu al zorilor, pentru nădejde, după teamă, pentru zâmbet, după lacrimi, pace, după luptă, tăcere, după zgomot, pentru locașuri îndepărtate și sălbatice, unde vulturii trăesc în singurătate, Slăvite Doamne, Ție îți mulțămesc.

Pentru tot ce e frumos, pentru tot ce e bun, pentru tot ce e minunat, pentru surâsul unui copil, pentru mirosul unui trandafir, pentru sublima armonie a muzicei, pentru lumina care se oglindește în ape, pentru curcubeul din ceruri, prevestitor al îndurării Tale, o, Doamne Sfinte, îți mulțămesc. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru umbrele nopții, pentru grădinile smălțuite cu flori, pentru adierea răcoroasă, care mă trezește în zori de zi, pentru fluturul cu aripi strălucitoare, pentru mâna prietenilor pe care o strâng — Doamne, mulțumescu-Ți Ție.

Pentru inima-mi, care poate iubi, pentru mâna-mi, care poate da, pentru sufletu-mi plin de credință, pentru picioarele, cari mă pot duce la locuri iubite, Doamne milostive, Ție îți mulțămesc.

Pentru verdeața câmpiilor, pentru roua dimineții, pentru mierea albinelor, pentru ape curgătoare, pentru adăpostul casei, pentru flacăra căminului, pentru cer, mare și pământ, pentru soare,

lună și stele, pentru lumină, vedere și miros, o, Doamne Sfinte, Ție îți mulțămesc.

Pentru bucuria de a trăi, care curge prin vinele mele ca un râu, pentru ochii plini de încredere, pentru glasurile cari mă apără, pentru recunoștința, pe care o simt cătră alții, pentru chipul care-mi e drag, pentru inimile pe care mă pot sprijini și pentru ultima-Ți iertare, în care mă încred cu evlavie și nădejde, milostive Doamne, Ție îți mulțămesc.

Intr'o cântare de mulțămită, fiecare om să-și ridice glasul, slăvind numele Tău, binecuvântându-Te pentru frumusețile și minunățiile pe care mâna Ta le-a răspândit asupra-ne.

Lăudat fii, o Doamne, Atotputernic!

Regina Maria.

O rugăciune.

Dă, Doamne, mintea Ta cerească aceloră, cari au să ducă țara românească în zilele greutăților celor mai mari!

Dă, Doamne, bună înțelegere între toți cei buni și destoinici, iar gurile vorbitoare de rău oprește-le de a se rosti și zădărnicește faptele cele rele, pe cari cei răi le gătesc!

Dă, Doamne, prieteni credincioși țării și neamului, iar pe dușmani orbește-i și ia-le înțelegerea.

Dă României, dă poporului românesc întreg tot dreptul lui, căci mai mult nu-ți cere! Ajută-ne, Doamne, în ceasul cel greu, căci, din părinți în fi mult am răbdat pentru Tine!

Amin!

(„Neamul Românesc“)

N. Iorga.

Buna înțelegere între români, ca între frați.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tăria unui neam, pe lângă sănătatea sa trupească și sufletească, se razimă pe buna înțelegere dintre toți fiii săi. Sănătatea trupului ne dă puteri să putem munci și câștiga; sănătatea sufletului ne ajută să putem duce o viață cinstită, curată, cu frica lui Dumnezeu și cu cinstirea celor mai mari și a legilor. Dar și într'o familie nu e destul să fie părinții și copiii sănătoși și cinstiți, pentru a putea spori și a face traiul din familie fericit. Mai este lipsă de buna înțelegere între bărbat și femeie, între părinți și copii, în așa fel ca cu toții să lucreze cu puteri unite pentru aceeași țintă.

Membrii, mădularele unei familii, trebuie să se înțeleagă în toată vremea asupra tuturilor lucrurilor cari privesc viața familiei și să lucreze cu puteri unite, în aceiași direcțiune. Dacă unii vor trage *hăis*, iar alții *cea*, își vor irosi puterile fără de nici un folos și câștigul nu se va arăta.

Tot așa este și în viața unui neam. Nu e deajuns să fie luminat, sănătos la trup și la suflet, ci să trăiască și în bună înțelegere, mergând toți fiii săi către o țintă pe care au aflat-o bună cu toții și lucrând cu puteri unite pentru ajungerea acelei ținte. Altfel cele mai bune puteri se cheltuiesc înzadar și ori câtă bogăție ar avea o țară, prav se alege de ea.

Știm cu toții vechea pildă cu „racul, broasca și o știucă”, ce eșind din lac într'o bună zi, au încercat să ducă în apă un „sac cu grâu”:

„Racul înapoi se da,
 Știuca foarte se izlea,
 Broasca tot în sus sărea
 Și nimic nu isprăvea”.

Lucrul e la înțelegerea ori-cărui om. Dacă patru inși, pe-o formă de țari, ar trage de un car, unii de rudă, alții de roatele de dinapoi, carul va sta pe loc.

Dacă bărbatul va ținea morțiș ca locul arat
să-l samene cu orz, iar nevasta va ținea morțiș
să-l samene cu alac, va trece vremea sămănatului
și locul va rămânea pustiu.

In școală, de Oct. Smigelschi.

Dacă părinții nu se pot înțelege ce să facă
din copilul lor, dascăl ori popă, copilul va ră-
mânea fără nici o slujbă, cu învățatura puțină
ce a primit-o în anii cei dintâi de școală.

Lucrurile de obicei nu se petrec așa, ci din neînțelegerea părinților se naște bătaia, ura și dușmănia, răzbate cu voința cel mai tare, dar fără mare folos, pentrucă dintr'o astfel de casă fugē pacea și puțința de muncă harnică, după ce a fugit buna înțelegere.

Așa se întâmplă lucrurile și în viața unui popor: dacă nu e înțelegere bună între fiii lui și unii aleargă după o țintă, alții după alta, urmează certe mari și îndelungate și vrășmășii între oameni, ca și când ar fi dușmani, iar nu fiii aceluiași popor. Și, pe de-asupra, nu poate arăta nime nici un spor.

Dacă eu stric ceea ce ai clădit tu, dacă tu dărâmi ce a zidit al treilea — în urmă nu va rămânea decât mormane de ruini.

Multă lume se miră și la noi acasă, și dintre streinii cari ne sunt prieteni, cum s'au putut învrăjbi românii în doisprezece ani dela unire, încât să se dușmănească, să se vorbească de rău, să strice unii ce au clădit alții și să umble pe zeci de drumuri, în loc să fie cu toții pe același drum.

Căci după unire neamul nostru nu poate avea zece ținte deajuns, ori mai multe, ci una

singură: *întărirea țării*. Iar țara nu se întărește când fiecare trage în altă parte, ci numai când neamul întreg lucrează pentru aceeași țintă.

În toate vremile neamul românesc a fost vestit ca un popor *cuminte*. Ei bine, această cuminenție pare că s'a mistuit din surdalele noastre.

Priviți la neînțelegerile din fiecare sat, la certele ce nu se mai potolesc, la desbinările cari opresc orice lucru folositor; uitați-vă la certele și luptele dintre partidele politice, la vrășmășia ce le însuflețește și spuneți: unde e cuminenția românului?

Dușmanii ne pândesc de-acasă, ne pândesc de peste granițe și se bucură văzând că noi urmăm pilda dată de „rac, broască și știucă”; văd că trec anii și „nimic nu isprăvim”, ci ne certăm ca orbii și sărim pe loc fără isprăvă, și le pare bine. Ne măcinăm puterile, trăgând unii într'o parte, alții în altă parte, iar carul țării noastre stă pe loc.

Părăsirea bună-înțelegerii și a cuminenției strămoșești este o mare greșală și un greu păcat, după care se ascunde o mare primejdie pentru România-Mare.

Comorile se păstrează numai prin bună înțelegere. Dacă ne abatem dela ele, pentru împăr-

țirea lor, nu vor fi ale noastre, „pentru că în vreme ce noi ne vom bate ca orbii, pot veni alții să ni le răpească.

A sosit vremea să ne deschidem ochii. Să înțelegem că ceice ne îndeamnă la vrășmășie, nu sunt prietenii neamului românesc, ci dușmanii lui. A sosit vremea să restabilim pacea și buna înțelegere pe satele noastre, să ne vedem de treabă, să lucrăm cu toții după îndemnul celor mai luminați, să scoatem din sate dihonnia adusă de luptele politice. Să părăsim dușmăniile. Să înțelegem că *satul* e al nostru, al tuturor și să lucrăm cu puteri unite pentru întărirea și bunăstarea lui. Să înțelegem că *țara* încă e a noastră, a tuturor, nu numai a cutărui partid politic. Și, revenind la buna-înțelegere și cumițenia de altădată, să punem vârtos umărul la munca de întărire a țării.

Intre români, să trăim ca între frați ce suntem. Pentru că jertfele de sânge a atâtor veacuri și bunăstarea lui Dumnezeu, din cari a eșit România-Mare, să nu fie batjocurite de noi, cei de azi cari ne asmuțăm și ne mâncăm furioși, în văzul, râsul și bucuria străinilor.

Fără bună înțelegere între români primejdiile cele mai mari ne pasc.

I. AGĂRBICEANU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ANDREI BÂRSEANU.

In mic.

Hei! dar vesel e aicea!...

Ia privește, hora mare,

Când la dreapta, când la stânga,

Cum se 'nvârte cu 'nfocare!

*Sunt vioaie musculițe
 Și fânțari berbanți și sprinteni,
 Ce se aruncă 'n sus de-o schioapă
 Și cu fală bat din pinteni.*

*„Ziceți, măi, din cea vioară!“
 Strigă ceata sgomotoasă;
 Și petrecerea se face
 Tot mai mândră, mai voioasă...*

*Numai colo, la o parte,
 Stă bondarul singuratic,
 La molitve și la predici
 Bombănind cu glas molatic...*

*In zadar, prea cuvioase;
 Spui de diavoli și de moarte...
 Și la voi, ca și la oameni
 E stricată lumea foarte!*

A. Bârseanu *)

---

*) Publicată în „Culegeri literare” 1891, ed. III., Editura Socec, sub titlul francezesc: „En miniature” (în mic, pe românește).

Românii, apărători ai creștinismului.

Suntem unul dintre cele mai vechi popoare creștine ale Europei. Mulți dintre coloniștii aduși în Dacia de către împăratul Traian au fost creștini. În orașele de pe țărmul Mării Negre și gurile Dunării, legea lui Hristos pătrunsese din întâia sută de ani dela nașterea Domnului. Neamul nostru s'a luptat cu înverșunare în toate veacurile pentru a ne apăra limba, legea și moșia.

Turcii, în drumul lor cuceritor în Europa, au fost opriți mai întâiu la Dunăre de către români. Toate celelalte popoare din Peninsula Balcanică au căzut în robia lor. Voivozii români, deși stăpânitori pe țărișoare mici, având întregul popor cu ei, au bătut pe turci în nenumărate lupte. Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, a fost lăudat și de Papa dela Roma pentru apărarea creștinismului. Numele multor domni români, cari au luptat împotriva turcilor, au fost cunoscute și cinștite de întreaga creștinătate. Credem că această împotrivire a românilor în contra păgânilor se datorește nu numai vitejiei lor și dragostei de moșie, ci și rădăcinilor adânci pe

care legea lui Hristos le avea la noi. Celelalte popoare creștine din jur au fost încreștinate mai târziu decât noi, unele prin silă, ca ungurii. De aceea ele n'au avut puteri să se împotrivească semilunii. Astfel și ungurii, când au putut să se împotrivească turcilor, n'au făcut-o din puterea lor. Au trebuit să vie în fruntea lor românii Ion Huniade Corvinul, Cneazul Pavel, Maleiaș, feciorul lui Ion Corvinul, pentru a pune stavilă năvalelor turcești în Ungaria. Când ungurii n'au mai avut căpetenii ai oștilor români, turcii au pătruns în țara lor până la Buda, capitala Ungariei, unde au stăpânit o sută cincizeci ani.

Este o mare vrednicie pentru neamul nostru că el a putut fi apărătorul creștinismului în cursul veacurilor. Binele pe care astfel, neamul nostru l-a făcut Europei întregi, nu se poate măsura. Știm din istorie că țările robite de turci au căzut în sărăcie sufletească — și trupească, n'au mai avut învățătură și au rămas în urma altor neamuri. Dacă ar fi ajuns turcii până în inima Europei, azi nu ar fi țări înfloritoare în apus. Sub paza neamului românesc, care a sângerat la Dunăre, la Nistru, în Carpați, în luptele cu hordele lui Mahomed, au putut înflori celelalte popoare. Iată și una din pricinile pentru

cari noi suntem azi mai săraci, mai înapoiați în cultură, decât popoarele din apus. În vreme ce strămoșii se luptară cu dușmanii creștinătății, în vreme ce satele și orașele noastre erau trecute prin foc și sabie, alte popoare, dela cari noi opream primejdia, au putut trăi în pace și au putut face orașe și școli pentru învățătură. Să ne gândim și la piedicile ce s'au pus în drumul înaintării românilor, când facem o asemănare între noi și alte neamuri și să nu ne hulim pe noi și țara, văzându-ne mai înapoia altora. Dacă alții ar fi fost în locul nostru nici ei nu ar fi azi mai înaintați în economie, avere și cultură, ba poate nici n'ar mai fi între cei vii. Dar și azi cine pune stavilă altui păgânism, care amenință în Rusia bolșevismului? Tot neamul românesc face pază la Nistru și azi. Dacă românii n'ar fi înarmați cu credință și viață creștină, nebunia roșie de mult ar fi pătruns în Europa. De aceea credem noi că rău fac popoarele din apus cari nu se gândesc la jertfa pe care o aducem noi azi și pentru ele și când e vorba de un împrumut ne iau zece piei.

(Dela secțiunile „Astrei”)

Cântece vechi și cântece noi

Neamul românesc e vestit pentru frumoasele sale cântece populare. Românul a iubit, din vreme bătrâne, aceste cântece născute din sufletul și simțirea lui. La bucurie ca și la întristare, nu s'au întâlnit mai mulți români laolaltă, fără de cântec. Și cum prilejurile de durere, de suferință, au fost mai dese în trecutul neamului, decât cele de bucurie și de praznic, cele mai multe din cântecele noastre poartă în ele jalea, dar și dorul după mai bine, după o fericire neatinsă încă.

La șezători și la nunți, la botezuri și înmormântări, la războiu, românii și-au iscodit cântece anume, potrivite, cari le însenina sau le induioșa sufletul, cari le mângâiau sau le întăreau inima.

O vioară cântă din coardele pe cari le are și după răsunetul pe care-l poate da alcătuirea ei. Nu vei găsi două viori pe o formă cu totul la sunet.

Așa nu vei găsi nici două popoare ale căror cântece să nu se poată deosebi. Pentru că sufletul și simțirea lui răsună deosebit, după alcătuirea lui lăuntrică, la fiecare popor.

În cântecele românești, mai ales în doinele noastre, ne-mai întâlnite la alte popoare, ne-am desfătat nu numai noi românii, ci și străinii, cari au venit pe la noi și le-au adunat ca pe niște comori de mare preț.

De o vreme cântecul românesc vechiu e primejduit. Sunt ținuturi în cari odată răsuna biruitor, iar azi începe să fie uitat. Locul lui începe să-l ia cântecul adus dela oraș.

Mai de mult sătenii noștri nu cântau, nici nu cunoșteau alte cântece decât acele învățate în sat sau într'un sat vecin. Mai târziu, odată cu școala și cunoștința de carte, au început să pătrundă cântece naționale cârturărești, cum au fost „Deșteaptă-te române“, „Hora Unirii“, „Drum bun“, „Oștile stau față 'n față“, — unele de pe vremea războiului de independență a României, la 1877.

Aceste toate erau bune și potrivite, și ele pot fi cântate și azi cu folos sufletesc și național. Dar încă de pe atunci au început să pătrundă la sate și cântece mai puțin românești, aduse de școlari, de pe la orașe. Așa-numitele „romanțe“ orășenești. Este adevărat că și unele dintre acestea nu prea se depărtau de simțirea româ-

nească. De pildă: „Așa-i românul în veselie” sau „Vezi rândunelele se duc”, melodie pentru o poezie a lui Mihail Eminescu, și altele.

În unele ținuturi, cărturarii mai ales, au început să învețe și să cânte cu plăcere și unele cântece streine, ungurești în Ardeal și rusești în Basarabia.

Iar acum, după unire, cântecul vechiu românesc este și mai primejdut, nu de cântecul rusesc sau unguresc, ci de cântecele, romanțele aduse dela oraș. Este de pildă unul: „Dumnezeu învârte roata”, care a umplut țara, deși nici melodia, nici cuvintele lui, cuprinsul lui, nu e o vrednicie să fie învățate. Sunt cele mai multe cântece de ale lăutarilor dela oraș, pe care le învață sătenii cari stau mult pe acolo, feciori și fete în deosebite slujbe. Unele din aceste cântece cuprind vorbe de rușine, țigănești, cum se spune, cântece pe care le cântă oamenii nerușinați pe la petrecanii. Altele sunt frânturi din cântecele murdare ce se aud prin localurile de petrecere dela oraș.

E mare rău și mare păcat că astfel de cântece pătrund în sate. Unele sunt cântate de gramofone, în țătare birt sau prăvălie din sat. Tineretul le ascultă, le învață și se mândrește cu ele, deși sunt necuviincioase.

Cântecele noastre vechi românești, nu spun și nu deșteaptă gânduri rușinoase. Sunt curate. Le poate cânta orice fată mare. E bine să învățăm și cântece noi, dar trebuie să le alegem pe cele vrednice de-a fi cântate.

Pe acestea ni le aduc acasă și în sat copiii din școală românească și flăcăii cari se întorc din armată. Pe acestea e bine și frumos să le învățăm cu toții. Pentru că, deși nu sunt cântece populare, sunt tot românești, sunt curate, sunt cuviincioase, și inima omului se bucură de ele și crește din dulceața lor.

Și mai putem face ceva. Azi se întâlnesc, la armată mai ales, mai ușor și mai des românii din deosebite ținuturi: ardeleni cu basarabeni, bănățeni cu moldoveni sau maramureșeni. Unii dela alții să învețe cântecele, doinele românești, mai frumoase și să le ducă, să le răspândească și la ei acasă. Tot cântecul vechiu poporal rămâne cel mai frumos dintre toate. El e comoara sufletească pe care nu trebuie s'o uităm, ca și limba și legea.

(Dela secțiunile „Astrei“)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GENERALUL BERTHELOT.

Strigături

adunate de Ioan Roajdă.

Publicăm aici câteva strigături frumoase, culese de Ioan Roajdă, din Gurarâului, mort în războiul cel mare. Nepotul său, elevul de liceu Ioan Lupea, ni le-a adus, adunate cu scumpătate și credem că strigăturile acestea vor descreți multe frunți.

Impărate, floare-aleasă,
Lasă pe bădița, lasă,
Să vie până acasă,
Că de când e dus de-acasă
De dor inima mi-e arsă,
Mi-e arsă ca un cărbune,
Că s'a dus și nu mai vine.

Câte doruri pe sub soare
Nu doare ca dorul tare,
Că dorul unde se pune
Face inima cărbunc
Și dorul unde se lasă
La toți inima li-e arsă.

Frunză verde de dudău
Ce să mă fac, bade, eu,
Că nu pot de dorul tău?
Eu m'oiu face porumbiță
Și-oiu veni să-ți dau guriță,

Ți-oiu da gură desmierdată,
Să se mire lumea toată!

Floriceică, floriceică
Mândro, mândruțița mea,
De frumoasă-ai fi frumoasă
Și-ai fi bună de mireasă,
Dar te strică gurița,
Că-ți umblă ca melița!

Astă vară la ispas
Eram tinerel și gras,
Dar acuma am rămas,
Am rămas vițel în sat,
Ziua'n ciurdă, noaptea'n sat,
Ziua mânc ovesele,
Noaptea scol nevestele.

Mândruțo, floare din tău,
Cin' ți-o pus numele tău

Parc'a fost in gândul meu !
Că ți-o pus nume Anuță,
Ca să-mi fii, mândro, draguță.

De-ar mai fi fete ca mândra
N'ar lipsi să iasă luna,
Nici luna, nici stelele,
C'ar lumina fetele...

Copilă mică, cinașe,
Harnică și dragălașe,
Harnică maică-ai avut
Și frumoasă te-a făcut
Și la ochi și la sprâncene,
La toate cu socotele,
Numai una a uitat;
Prea căscată te-a lăsat.

Ce te ții, mândro, fudulă,
Că te știu ce ai la șură,
Ai o vacă și-o mânzată
Și-o purcică deșelată.

Floritică 'n codru des
Toată lumea și-a ales
Ce-a fost verde și frunzos,
Ce-a fost înalt și frumos,
Ce-a fost bun și dragăstos,
Dară eu ce mi-am ales?
O mândruță cam albuță
Săruta-o-ași in gurică!

Am avut o cărărușe
Ce ducea la mândra 'n ușe
Dușmanii mi-o oblicit,
Cărărușea mi-o 'ngrădit,
Nici cu pari, nici cu nuiete
Numai tot cu vorbe rele.

M'o mânat maica la joc,
Să joc fata cea aleasă,
Cea urâtă șade-acasă,
Să 'ngrijească de găini,
Să nu ouă la vecini.

Foaie verde de sălcuță,
Nu te supăra mândruță.
Te rog nu te supăra
Și nu mă mai blăstăma,
Nu te supăra pe mine,
C'am aprins dragoste 'n tine
Și pe când ardea mai bine
Am plecat in țări străine.

Frunză verde și-o nuia
Dare-ar Dumnezeu să dea,
Să mai fie-un târg de boi,
Să vie badea la noi,
Să mai fie-un târg de vaci,
Să mai vie badea 'ncoaci.

Mă 'nsurai să-mi iau muiere,
Luai mama mamii mele.
Mă bucuram la avere
Și-o luai fără măsele.

Poartă, mândro, ce-i purta
 Numai nu te mărita.
 Poartă, mândro, siminic,
 Ca să mai aştepţi un pic.
 Poartă fir de măgheran
 Şi să mai aştepţi un an.

Dorule, tu parcă ştii,
 De tu tot la mine vii.
 Dorule, tu parcă vezi,
 De tu tot la min te-aşezi.

Fetele din satul nostru
 Fostu-le-ar fi săcat rostul,
 De frumbase-ar fi frumoase,
 Numai sunt cam mincinoase.

La fântâna cea de piatră
 Judec'un fecior pe-o fătă,
 Judecata e făcută:

Ia-o 'n braţe ş'o sărută.

Nici o boală nu-i mai grea
 Ca dorul şi dragostea.
 Când te află-a doua oară
 Te poartă de te omoară.

„Lasă, mândro, iubitul,
 Că te faci ca pământul”.

„De m'aş face ca tina,
 De iubit nu m'oiu lăsa”.

De-ai fi, mândro, Sâmbăta
 Precum eşti Dumineca,

Nu ţi-ar pieri cânepa:
 Cea de vară ne 'nblătită,
 Cea de iarnă netopită.

Şi-am fost un băiat în lume,
 M'au mâncat două nebune!
 Şi-am fost un băiat odată,
 M'a mâncat o blăstămată!

La mândruţa în grădină
 Prins-a dorul rădăcină.
 Eu mă duc să-l duc acasă,
 Rădăcina nu mi-l lasă,
 Eu mă duc să-l bag în sân,
 Şapte rădăcini îl ţin.
 Eu mă duc să-l duc la noi,
 Rădăcina-mi face foi,
 Eu mă duc să-l duc la mine,
 Rădăcina-l ţine bine.

Când vezi, mândro, curcubeu
 Roagă-te lui Dumnezeu,
 Să te mântuie de rău
 De bărbatul nătărău!

Cine naiba-a mai văzut
 Floare 'nflorită de ieri
 Ş-o drăguţă la doi veri?
 Floare 'nflorită de Marţi
 Ş-o drăguţă la doi fraţi?

Mândra mea, frumoasă eşti,
 Numai când te rumeneşti,

Dar când ești nerumenită
Îți spun drept că ești urâtă!

Trandafir, floare frumoasă,
Mândra mea tare-i făloasă.
Las' să fie, că-i frumoasă,
Când e zi de sărbătoare
Se imbracă ca o floare,
Ca o ruje înflorită
Primăvara înflorită,
Că străluce ca o stea,
De-ți pui capul după ea,
Îți pui capul ca să-l pierzi,
Numa 'n brațe ca să-l vezi.

Nevasta 'nvălită roată
Merge 'n crâșmă și se 'mbată
Vine-acasă rău beteagă,
Bărbatul de car o leagă
C'o despicătură 'ntreagă.

Mândruța, care mă teme,
M'ar griji și n'are vreme,
Ziua nu poate de lucru,
Noaptea își grijește pruncul.

Mândruța cu ochii verzi,
Nici odată să n'o crezi.
Când ea zice: zău și zău,
Atuncea minte mai rău.

Bate, Doamne, pe mândra
Cum bate vântul frunza
Și pe față și pe dos,
Până ce-o doboară jos.

Am avut și eu o mândră
Ș'am dat-o pe un punct de
[brânză.

Brânza a fost usturoasă
Și mândruța puturoasă

Mândruța mea cea dintâiu
Fac'o dracu căpătâiu,
Mândra mea de-a doua oară
Fac'o dracu pod la moară.

Albă-i lelea ca și dracu
Și-s buzele ca bumbacu.
Pune-i clopotul de buză
Și-o îndreaptă 'n cucuruză.

De n'ar fi feciori in lume
Ai vedea fete nebune
Și neveste duse 'n lume,
De n'ar fi feciori pe sate
Ai vedea fete turbate
Și neveste spânzurate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROMUL SIMU,

Răspândirea limbei românești, o datorie a futuror.

Se știe de mult că un popor trăiește mai ales prin limba sa. Când o nație își uită limba părinților săi, deși o vreme oarecare își mai păstrează obiceiurile, e pe drumul morții naționale.

Înainte de unire au fost ținuturi întregi din România de azi, în cari limba românească a început să fie uitată. În veacul trecut sate întregi românești, din Secuime, din județele Satu-mare, Sălaj, Bihor, Maramureș, au fost maghiarizate. Tot asemenea sate întregi din miază-noaptea Bucovinei și Basarabiei, au fost rutenizate sau rusificate.

Când s'a făcut unirea am avut regiuni întregi unde numai legea românească și numele românesc al locuitorilor dovedea că populația de acolo e românească.

Nu numai țărâtimea a început să uite limba românească, ci și oamenii cu carte, preoții, învățătorii, advocații, chiar și la sate.

La orașe era și mai rău. Românul care se așeza în orașele străine dela granițe, muncitori sau domni, erau ca și pierduți pentru românism.

Ne lăudăm cu vorba că „Românul are șapte vieți în pieptul de aramă”, dar nu mai încap nici o îndoială că dacă mai întârzia unirea cu o sută-două de ani, am fi pierdut, inecați între străini, pe foarte mulți frați ai noștri. Școala străină și cârmuirile străine îi dădeau gata.

Cât de mare era primejdia desnaționalizării românilor dela granițe, lipsiți de școală și carte românească, copleșiți de străinii aduși pe capul lor, ne dăm seama azi, la unsprezece ani dela unire.

În aceste ținuturi limba noastră a făcut puțin spor până azi. Oamenii mai în vârstă, cei cari n'au mai avut prilejul să treacă prin școala românească sau prin armata română, nu și-au dat nici o silință să învețe limba pe care au uitat-o, ci cer și azi preoților să le tălmăcească Evangelia în limba ungurească.

Cu copiii lor, cari vin acasă din școala românească, ei vorbesc numai ungurește, în loc să se silească a învăța ei românește, cât de cât, dela orașul lor.

Așa se întâmplă că școlarii români, cu nume vechi românești și de lege românească, uită în sat, limba românească pe care au învățat-o la școală, zădărniciind silințele școlii românești.

Răspândirea limbei românești, o datorie a tuturor.

Se știe de mult că un popor trăiește mai ales prin limba sa. Când o nație își uită limba părinților săi, deși o vreme oarecare își mai păstrează obiceiurile, e pe drumul morții naționale.

Înainte de unire au fost ținuturi întregi din România de azi, în cari limba românească a început să fie uitată. În veacul trecut sate întregi românești, din Secuime, din județele Satu-mare, Sălaj, Bihor, Maramureș, au fost maghiarizate. Tot asemenea sate întregi din miază-noaptea Bucovinei și Basarabiei, au fost rutenizate sau rusificate.

Când s'a făcut unirea am avut regiuni întregi unde numai legea românească și numele românesc al locuitorilor dovedea că populația de acolo e românească.

Nu numai țărănimea a început să uite limba românească, ci și oamenii cu carte, preoții, învățătorii, advocații, chiar și la sate.

La orașe era și mai rău. Românul care se așeza în orașele străine dela granițe, muncitori sau domni, erau ca și pierduți pentru românism.

Ne lăudăm cu vorba că „Românul are șapte vieți în pieptul de aramă”, dar nu mai încapă nici o îndoială că dacă mai întârzia unirea cu o sută-două de ani, am fi pierdut, înecați între străini, pe foarte mulți frați ai noștri. Școala străină și cârmuirile străine îi dădeau gata.

Cât de mare era primejdia desnaționalizării românilor dela granițe, lipsiți de școală și carte românească, copleșiți de străinii aduși pe capul lor, ne dăm seama azi, la unsprezece ani dela unire.

În aceste ținuturi limba noastră a făcut puțin spor până azi. Oamenii mai în vârstă, cei cari n'au mai avut prilejul să treacă prin școala românească sau prin armata română, nu și-au dat nici o silință să învețe limba pe care au uitat-o, ci cer și azi preoților să le tălmăcească Evanghelia în limba ungurească.

Cu copiii lor, cari vin acasă din școala românească, ei vorbesc numai ungurește, în loc să se silească a învăța ei românește, cât de cât, dela orașul lor.

Așa se întâmplă că școlarii români, cu nume vechi românești și de lege românească, uită în sat, limba românească pe care au învățat-o la școală, zădărniciind silințele școlii românești.

Cei întorși din armată, cu o destul de frumoasă știință de limba românească, cufundându-se din nou în viața cu limba străină a satului, uită și ei mult din ce au învățat.

Oamenii cu carte din aceste ținuturi: preoți, învățători, advocați, medici etc., vorbesc până azi, cei mai mulți, mai bucuroși în familie în limba străină, decât românește.

Românul care știe o limbă străină, mai ales din ținuturile dela graniță, fie domn, fie țaran, o folosește de câte ori i se dă prilejul, cu un fel de mândrie! Sunt atâția frați basarabeni cari sunt mândri că știu rusește, ardeleni cari se mândresc cu limba ungurească, bucovineni cari dau mult pe cea nemțească.

E aceasta o dovadă de umilință și chiar josnicie în care ne-a adus starea de robie. Ne credeam mai mult decât semenii noștri dacă știam limba stăpânului.

Dar azi nu mai suntem slugi. E nespuse de umilitor să vezi cutare grup de studenți vorbind numai rusește, când ei sunt români. Să auzi mai mult vorba ungurească în familiile românești dela graniță! Să vezi pe țaranul care intră într-o fabrică și vorbește numai limba străină, pe românul care abea o rupe pe ungurește, folosind

această limbă cu orice prilej! Până azi ferestarii noștri strigă prin orașe: „ablak-ablak“ și rar se îndură să zică „ferești“, iar în Basarabia cărbunarii strigă „ug-lia“ și foarte rar „cărbuni“.

E o datorie pentru toți să ajutăm la răspândirea limbii românești. Cei cări au uitat să o învețe. Ar fi o crimă să moară fără a-și fi învățat limba. Cei cari o știu rău să se silească, prin vorbire zilnică și prin citit, să o învețe bine, să nu vorbească decât românește, chiar când ar ști o limbă străină.

În chipul acesta ei vor ajuta și altora s'o învețe. Cred că vre-o câteva mii de servitoare unguroaice ar ști până azi românește dacă stăpânii lor n'ar vorbi cu ele decât românește. Dar și cu ele și cu chelnerii din birturi și cu vânzătorii din prăvălie românul vorbește de obicei o limbă străină.

Străinii cari trăiesc cu noi, au lipsă să învețe limba noastră. Unii și învață sau au învățat, dar numai din voința și silința lor, noi prea rar i-am ajutat.

Răspândirea limbii românești e o datorie a tuturor, domni sau țărani. Răspândirea ei însemnează creșterea puterii românismului. Și mai însemnează că avem cunoștință că azi noi suntem stăpânii, nu slugile în țara noastră.

Orfanii cântă:

Intr'un orfelinat era seara de Crăciun. Frig pe-afară și cald și bine înlăuntru, mulțumită inimilor omenești, cari s'au îngrijit și de orfani.

Iată câteva frânturi de poezioare ce le-au rostit orfanii, ca să-și potolească și ei inimile și să fie recunoscători celor ce i-au ajutat.

Unul, mai mărișor, a grăit așa:

A fost odată un orfan.
Ce părăsit era în viață!
Iubirea omenească 'n van
Căuta. Un firicel de ață,
Ce e purtat de vânt hai-hui.
(Durerea-i n'o doresc nici
[cui!])

Dar s'a întors frunza pe
[tău,
Bătut-a'n prietenoasa poartă,
Aici venit-a, de-orice rău
Scutit acum — o zină-1
[poartă:
Uitate-s zile 'n frig și grele,
Aici păzit e de-orice rele.

Unul, mai mititel, grăi așa:

Ce mic sânt eu,
Da'-s ghindă de stejar!

Și-acum e seara de Crăciun,
Când Moș Crăciun la toți
[colindă —

Când chiar și omul crud e
[bun —
Deschide ușa dela tindă.
Orfanu'-aduce și el dar,
Purtat de craiul Baltazar.

Ce poate mâna ca să dea
In astă noapte tainic-sfântă?
Dorește tuturor o stea,
Ca 'n Betlehem, ce-așa ne
[cântă:

Pacea domnească întreaga
[fire

Și pe pământ bună 'nvoire!

Al meu credeu:
Să cresc iară și iar'

Și-odat' să fiu
Stejar înalt, stufos,

Cu foșnet viu,
Sub cerul luminos.

Alt poșândic începu să-și depene gândurile
astfel :

Seara, când imi desbrac

[haina

Și când vreau să fac eu

[„naina“ —

Perina mi-o iau în brață,

Ea ca să adorm mă 'nvață.

Mama-i moartă, perinița

A cusut-o cu iglița —

Mâna ei m'a mângăiat —

Dorm cu gândul împăcat...

Altul, acesta vorbăreț, cu gândul tot la bu-
nătăți de ale gurii, a început să dea de gol ce e
prin bucătărie, astfel:

Ce-am în gând am și pe limbă,

La ureche-acum vi-o spun,

Nu cumva să-o spuneți tare;

Sst! Colac de cel mai bun!

Când să trec, bucătăria

Par'că-avea zeci de lăcate,

Dar prin broasca cheii

[sboară

Zeci de unde fermecate.

Mmm! Ce miros bun! De

[toate

Câte inima le cere!

Cozonac cald, cu stafide

Și-un pătul întreg de mere!

Și-un miros se răspândește!

Place-ți? Chiar și d-tale?

E ceva — un soi de pește

Și dumncezești — sarmale!

Și-apoi sfârâie 'n tingire

(Nu-i prilej să fim curioși?)

Ceva ce-are să te mire;

Cinste! Câțiva — cârtaboși!

Au putut fi mulțămiiți cei ce au dat cinstu-
rile, că au adus bucurie câtorva orfani!

Dar ascultați ce a rostit un alt orfan:

Huu, ce frig cumplit pe-afară!

De-aia-i seara de Crăciun!

Cald în casă, foc cu pară —

Nu-i nici joarda de alun!

Nu vezi cât sunt de cuminte?
 Juri că am, în taină-o spun,
 Tot cu-a 'nțelepciuni dinte
 Gura 'ntreagă — foc de bun!

Dacă-am fost așa de treabă
 Spuneți, e obrăznicie
 Dela Moș Crăciun de'n grabă
 Dacă-l rog: ceva și mie?

Și s'au bucurat orfanii în noaptea de Crăciun,
 s'au bucurat, par'că ar fi fost în sânul lui Avram
 — fiindcă oameni milostivi s'au îngrijit să nu
 ducă lipsă.

Ilie Marin.

Dela Secșiile „Astrei“.

Stăpân și slugă.

BCU-Cluj / Central University Library Cluj

Mulți dintre românii noștri nu-și dau seamă
 nici acum, la unsprezece ani dela unire, că nu
 mai sunt slugi, ci stăpâni în țara lor. Robia de
 veacuri a pus o pecete grea pe sufletul nostru,
 pecete ce pare că nu se șterge prea ușor.

Românii au fost totdeauna în toate ținuturile
 țării cuvincioși cu străinii cari s'au pripășit printre
 noi. Nu ne gândim că azi n'ar mai trebui să fim
 cuviincioși. Și azi trebuie să ne purtăm omenește
 cu toată lumea, să-i dăm fiecăruia cinstea cuvenită.
 Dar de aici și până la o purtare slugarnică cu
 străinii este o mare depărtare. Nu numai țărani,

dar avem și domni, cari spun și azi grofilor și baronilor unguri sau bogătașilor de alte neamuri: „Măria ta” și se pleacă înaintea lor până la pământ.

În multe părți vechii slujbași cari ne-au rămas dela unguri, dela nemți sau dela ruși sunt și azi ținuți în mai mare cinste de către popor decât slujbașii români. Străinii bogați sau pe cari i-am apucat odată în slujbe mari, chiar dacă azi nu mai au nici o slujbă — sunt adeseori mai prețuiți de popor decât slujbașii români de azi. Altfel ne ridicăm pălăria și altfel vorbim până azi în fața străinului decât în fața românului. E aceasta o moștenire rea și înjositoare din vremea robiei noastre, și trebuie să ne desbrăcăm de ea. Dreptătoriilor românești trebuie să le dăm toată cinstea, cel puțin cât le-am dat celor străine. Ce am dat atunci nu numai din bunăcuviință, ci și din frică, trebuie să dăm azi din dragoste și mândrie națională.

Fiindcă în unele ținuturi românești veacuri dearândul n'am avut slujbași, diregători români, e o rătăcire grea să se creadă că noi nu putem fi diregători așa de buni, vrednici de cinste ca străinii. Pentrucă cunoaștem pe unul sau pe altul din sat, nu-i nici o pricină când acela ajunge la o slujbă, să nu-l luăm în seamă, ci să zicem: „Nu-l cunosc eu”.

04

Toate neamurile slobode sunt conduse de oameni ridicați din sânul lor. Când îi disprețuim pe aceștia ne disprețuim pe noi înșine, dintre cari unii se ridică la locul de conducere sau de poruncă.

* * *

Mulți români fac și azi numai un lucru de mântuială, ca și când ar lucra și azi pentru străini, nu pentru ei. Sluga, mai ales sluga rea, dacă nu e ochiul stăpânului mereu asupra lui, lucrează rău și puțin, mai mult tândălește. Aproape fiecare om lucrează mai cu grijă, mai bine, mai harnic pentru el, decât pentru străin. Altfel privești grâul holdei tale și altfel al străinului. Și iată unii dintre noi lucrează și acum în moșia sa, în casa sa ca și când n'ar lucra pentru el, ci pentru altul.

E și aceasta o moștenire rea de pe vremea când eram slugi, nu stăpâni. Românul știa că partea cea mai bună a muncii sale o ia stăpânul și nu el, și nu-l trăgea așa de tare inima la lucru.

Dar azi nu mai este așa. Astăzi tot ce agonisim, tot ce câștigăm, tot ce lucrăm adaugă bogăția noastră, a țării și a neamului românesc. Nimic nu mai îngrașe pe alții din munca noastră. Birurile ce le plătim nu le mai dăm pentru o țară sau pentru un popor străin, ci pentru întărirea

țării noastre. Deci stăpâni fiind azi, trebuie să fim mai cruțători decât înainte, mai harnici. Numai sluga cea rea, ajungând stăpân, în loc să agonisească mai mult mânâncă și ce are, și nici gând să se facă mai harnic și să lucreze mai pipăit, mai cu grije. Numai de țigan se spune că, ajungând împărat, mai întâiu pe tatăl său l'a spânzurat.

Casa lui Creangă.

Cum descrie scriitorul *Mihail Sadoveanu* (în volumul „Oameni și locuri”) *casa din Humulești*, unde a trăit marele nostru povestăș *Ion Creangă*?

„Intrăm încet, privind cu cea mai mare luare-aminte în jurul nostru. O casă veche, bătrânească, foarte curată pe dinafară și destul de încăpătoare pe dinlăuntru. În răcoarea odăii mari, luminate, în care flori răspândesc o mirodenie ușoară, ne recomandăm.

Stăpâna casei, dându-ne mâna, șe recomandă și ea, cum se cuvine:

— „Sofia Grigoriu!...” (nepoata lui Creangă).

Apoi ne roagă să ședem și ne întrebă dacă ne e sete: „Să vă aduc oleacă de dulceață, apă rece...”

— „Nu, mă rog, n'o să stăm tocmai mult, nu vă mai osteniți...”

— „O cafea atunci...”

— „Mulțămesc, nici cafea...”

Ne uităm în jur la *masa și scaunele lustruite de târg, la canapea, la foteluri vechi*, dar foarte curate și acoperite cu horbote, la garderobă, la cromo-litografii *), pe când gazda se uită și ea destul de mulțămită în jur.

— „Vra să zică asta-i casa lui moș-Creangă...”

Simt în adevăr o mișcare sufletească, o căldură în piept, și prin minte îmi trec multe icoane, multe vorbe și întâmplări din „Amintiri”.

— „Casa nu s'a schimbat de loc?”

— „Pe din afară nu”, zice gazda... „Da' pe din lăuntru *am schimbat... Cum era s'o lăsăm așa? Nu se putea! Aici era un horn mare, — am stricat și am făcut sobă; am mai schimbat în camera de dincolo, pe urmă am pus ferestre mari, uite, așa, frumos... Știi, nu puteam să lăsăm așa... Pe-atunci erau altfel de oameni, acum sunt alte vremuri...*”

— „Și lucrurile din casă sunt toate nouă...”

— „A, da, *ăe sigur... Cum se putea să le păstrăm pe cele vechi? Am adus lucruri dela*

*) desemnuri în mai multe culori.

târg, Acuma-i altfel, mai frumos... Innainte, dă, făceau și bătrânii ce puteau., Numai casa am ținut-o. A vrut într'un rând s'o cumpere cineva... pentru Stat... A fost vorbă... Ei, da noi ne-am gândit ca să n'o dăm; așa, o antică veche, e bine să nu se înstrăineze..."

— „Da, e bine“, zice cineva... „Și-i frumos... uite mobilă, uite ferestre mari... Și de partea asta o să schimbați ferestrele?“

— „Da! cum nu?“ zice cu cea mai mare grabă gazda.

— „Da, în adevăr e frumos așa, curat; răzășul are ambiția să aibă și el casă ca la târg; dar, va să zică, casa lui Creangă nu mai este! Simt că mă cuprinde desamăgirea, pe când gazda își dă toate silințele să ne dovedească că nu numai târgoveții știu să se poarte cum se cuvine cu lumea“.

Mihail Sadoveanu.

De ce i s'a strâns inima scriitorului Mihail Sadoveanu văzând casa lui Creangă în halul descris mai sus? Fiindcă locurile pe unde au trăit scriitorii noștri de seamă n'ar trebui să fie pângărite astfel. Mult mai bine ar fi fost să fi lăsat urmașii lucrșoarele ale vechi la locul lor, să nu

fi schimbat nimica, nici din împărțeala odăilor, nimic, nici din lucrușoare, ca să ți se pară că numai adineaori a petrecut scriitorul pe acolo. Astfel ar fi putut servi locul acesta de pelerinaj, de loc de vizitare, ca să se închine fiecare în fața odăii și a lucrușoarelor, cari au fost în preajma omului, care a purtat mâna cu atâta pricepere pe hârtie și ne-a prilejit bucuria de a ceti minunatele-i amintiri din copilărie, poveștile „Harap alb”, „Soacra cu trei nurori” și alte și alte pietre nestemate, prețioase ale literaturii românești. Urmașii lui Creangă au vrut ei binele, dar n'au brodit-o.

H. P.-P.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De „bun-rămas“.

(Odăilor, la plecare.)

Să-mi iau un bun-rămas pentru vecie,
 Odăi, unde-am trăit și-am suferit?!
 Unde-am găsit și-un strop de bucurie,
 Dureri întruchipate — la zenit?!

Aici am stat eu ceasuri încheiate
 Și-am plămădit la visuri, tresărind,
 Și-am scris cu sânge dragi chemări de frate!
 De-acuma 'ntr'alte locuri să colind?

Aici m'a mângăiat ușor pe frunte
 Catifelata mâna-a mamei, 'n vis
 O mai simțesc, putere-mi dă, să 'nfrunte
 Voința mea ori-când, cu ochiu deschis.

Aici am numărat, încet, chimirul
 Și-am pățimit că n'am avut destul,
 Să 'mpart la toți, să n'aibă cimitirul
 Atâția morți (tiranul nesătul!)

Aici purtat-am lupta cu dușmanii
 Ascunși și lași, părănd „cu capu 'n nori“,
 Când nu voiam să-aduc prinos Satanii,
 De-aripa-ti taie, dacă vrei să sbori.

Și când simțeam că inima-i o rană
 Și că puroiul cere un cușit
 Din biblioteca-mi dragă luat-am hrană,
 Cu cartea alifie m'am grijit.

Mi-ați fost, odăi, sfânt locul de scăpare,
 Loc de scăpare pe al vieții drum.
 Beut-am din izvorul de 'ntremare,
 Uitând că toate-s pulbere și scrum...

Imi plimb privirea, 'nceată, drăgostoasă,
 Din colț în colț, de jos până 'n tavan.

*Aici te-a secerat a Morții coasă
O, tată, când cerșeai tu viața, 'n van.*

*Și-aici ți-ai dat tu ultima suflare,
In preajma crucilor dela ferești,
O, mamă! (Ochiul de-astăzi lacrimi n'are!)
Tu, lacrimă, în ochii-mi năvălești!..*

*Și-acum să plec? Dar mai adăst o clipă
Și mâna-o duc la ochi, dureri îmi cresc —
Simt fâlfăind a timpului aripă...
Odăi! Cununi de spini eu vă 'mpletesc...*

(Sibiu, Octomvrie 1929.)

Horia Petra-Petrescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Acelaș grai, acelaș suflet.

Neamul românesc vorbește aceeași limbă, are acelaș grai, pe tot cuprinsul României-Mari de azi. A vorbit aceeași limbă de când s'a pomenit, în toate ținuturile cari fac azi Țara noastră. Ba și peste granițele Țării de azi avem români, frați de ai noștri, cari vorbesc ca și noi. Așa sunt românii din Sârbia și din Bulgaria, românii dela răsărit de Nistru, din Ucraina.

Ori cum ne-am zice noi: ardeleni, maramureșeni, bănățeni, olteni, munteni, moldoveni, basarabeni, bucovineni, — după ținuturile în cari locuim, ne înțelegem unii cu alții, când ne întâlnim, cu cea mai mare ușurință. De multe ori nici nu putem cunoaște, după grai, din care ținut este românul cu care vorbim. Numai cu românii cari trăiesc în Macedonia și cu cei puțini, cari au mai rămas în Istria, lângă Marea Adriatică, azi sub stăpânire italiană, ne înțelegem mai greu. Ei au fost rupți de trupina cea mare a neamului românesc, în veacuri bătrâne, punându-se între ei și noi un brâu lat de popoare slave.

Această unitate a graiului românesc este aproape o minune, cum nu se găsește la multe alte popoare. Italienii dela miazăzi se înțeleg greu cu cei dela miazănoapte, tot asemenea și francezii. La nemți este acelaș lucru: locuitorii dintr'un ținut se înțeleg greu cu alții din alt ținut. Ungurii, deși un popor mic, se deosebesc și ei în grai dela o regiune la alta, iar la noi, în Ardeal, sașii dela Bistrița se înțeleg greu de tot cu cei dela Sibiu și Brașov.

Noi românii, între Nistru și Tisa, Dunăre și Carpații dela miazănoapte, avem numai unele cuvinte, mai ales unele numiri de lucruri pe cari

le cumpărăm dela oraș, cari se deosebesc după ținuturi. Nume de lucruri, cari privesc îmbrăcămîntea, uneltele, sculele de cari ne folosim la munca noastră și pe care le cumpărăm dela oraș. In Ardeal în unele ținuturi le numim cu vorbe ungurești ori nemțești, în Basarabia cu vorbe rușești, după cum am auzit dela negustorii cari ni le-au vândut.

De aici încolo și pentru aceste lucruri cumpărate la oraș trebuie să învățăm și să folosim numele cele românești, căci azi avem pentru toate și numiri românești.

Faptul că avem același grai românii de pretutindenea, este de mare însemnătate pentru noi. Mai întâi el ne dovedește că neamul nostru dela zămislirea lui a trăit împreună, pe aceeași întindere de pământ unde îl aflăm azi, și că deși a ajuns prin vremuri sub deosebite stăpâniri străine, strămoșii s'au întâlnit mereu, au trecut dintr'o țară românească în altă țară românească. Nici Carpații, nici mai târziu Prutul, nu au fost piedeci pe cari românii să nu le fi putut trece.

Ne-am născut de-odată ca popor. Nu sunt mai vechi românii din Ardeal decât cei din Moldova, cei din Maramureș, decât cei din Oltenia sau Dobrogea.

A doua oară: faptul că avem acelaș grai, aceeași limbă, dovedește că avem dela o graniță la alta și acelaș suflet, acelaș fel de gândire și judecată, acelaș fel de simțire. Pentrucă vorba vie, graiul, nu este decât haina, vestmântul, cu care ne îmbrăcăm gândul și simțirea launtrică, iar acestea două pornesc din suflet.

Aceleași puteri sufletești, aceleași gânduri și simțiri, au dat acelaș grai românesc. Iată o nouă pricină pentru a nu ne crede unii mai buni decât alții. Unii zic că românii cei mai buni sunt cei din Ardeal, alții cei din Moldova, alții îi cred mai deosebiți pe Munteni ori pe Olteni. Nu-i nici un temei de-a te mândri că ești dintr'un ținut sau altul al țării, ca și când ținutul te-ar face mai bun. Ne putem mândri numai cu cinstea, cu hărnicia, cu agoniseala pe care ni le putem câștiga, ori în care ținut, pornind din aceleași însușiri sufletești, după năzuința, lupta și jertfa fiecăruia. Dacă românii din unele ținuturi nu-s așa de harnici, de cruțători, de luminași, de drepți, ca alții din alte locuri, nu înseamnă că nu sunt acelaș neam de oameni, ci că au trăit între greutăți și nenorociri mai mari.

Ne vom asemăna și mai mult când împrejurările de viață din țara noastră vor fi aceleași

Alex. Lupeanu (Melin), Horia Petra-Petrescu (Ilie Marin),
medicul Medrea și Aron Cotruș. (1928)

în toate ținuturile ei, când vom fi pe o formă de luminați și pe o formă călăuziți. Atunci ne vom cinsti, ne vom iubi și ne vom ajuta din an în an tot mai mult.

(DELA SECȚILE „ASTREI“.)

M I N E A

de I. AGĂRBICEANU.

Pe vremea aceea se mai aflau încă oameni minunați, — ne povestește notarul pensionat Damian. Gazda noastră Măruntu era unul dintre ei, iar vecinul său Minea, al doilea. Azi băieții învață poveștile din cărți. Pe vremea mea aduceam destule de-acasă când intram în liceu. Părinții mei aveau slugă mare pe unul Constandin, lângă care, seri de-arândul, în copilăria cea fragedă, sfărmam porumbul auriu, până ni se jupuia pielea de pe mână, de rămânea viul roșu și ne ustura cumplit, tot ascultând poveștile slugii. Usturimea o răbdam cu eroism, ne mai înfășuram palma în cărpe, de biruit nu ne biruia decât somnul.

Dar din poveștile auzite în întâia copilărie, sub șapte ani, puține ne rămân în minte. Crâmpoie, și de ici și de colo, din toate, care se

amestecă, încât nu mai știi de unde sunt luate. Reținem, mai ales, cutare imagine de groază: chipul balaurului, al smeului, pe Muma pădurii. Nu era însă unul dintre noi, care venind din școala primară din sat să nu fi știut și povești întregi și să nu ne lăudăm cu ele.

Era om minunat și sluga noastră Constandin în tălcuitul acelor întâmplări ciudate ori grozave din trecut, dar nu se putea asemăna cu Minea. Nu-i ajungea nici la degetul cel mic... Până ne copleșa somnul, pe noi, copiii cei mici, Constandin spunea trei-patru povești, și adeseori ne repeta pe cele spuse. Minea când se apuca de povestit, începea la căderea înserării, în nopțile lungi de iarnă, și la miezul nopții încă nu isprăvea pe cea dintâi.

Toamna întreagă, după ce m'am mutat cu cortelul la Măruntu, n'am știut ce vecin prețios aveam.

De cunoscut, l-am cunoscut a doua zi.

Era un bădic mărunțel și spân, cu obrazul fără culoare, cu părul castaniu, cu niște ochi când iuți ca de veveriță, când liniștiți și împânziți ca într'o ceață, de un albastru spălăcit. Peste cămașa destul de smolită și peste șerparul lat, purta un pieptăraș din piele de oaie frumos, inflorit, cu

două buzunare chindisite mărunte. Iarna-vara, nu se despărțea de pieptăraș, părea că-i e tot atât de indispensabil ca și șerparul. În șerpar își păstra bășica cu tutun de pipă, și chiar aceasta afumată, preistorică umealtă; într'un buzunar dela pieptăraș se ascundea ceasul de nichel, mare și greu, părănd un exemplar venerabil ca vechime. Nu trebuia să-l vădească lanțul de aramă, prins de-o cheutoare a cojocelului: buzunarul în care hodinea ceasul era tare sătul.

Minea se purta în opinci, și încă în opinci de porc, folosind nojițe în loc de curele, ca în vremurile cele bătrâne, nojițe din păr de lână seină, aspre și frumos răsucite.

Când l-am văzut mai întâi răsărind din porțița vecină am crezut că • vr'un om din alt sat, venit cu treburi la oraș. Casa din vecini, cu frontul la stradă, era o zidire vrednică, ca pentru domni, cu șase ferestre la uliță, cu ziduri înalte, cu coperiș de țiglă.

Dar l-am văzut zile în șir ieșind pe aceeași porțiță și intrând mereu acolo.

— Va fi slugă aici, ne sfătuiam eu și cu colegul cu care am fugit dela găzdoaia Măriuța.

— Slugă, — pare cam bătrân, zicea colegul.

— Slugă, și el are ceas de buzunar, răsăriam eu, părăsind întâia părere,

Minăa eșia la porțiță, cu luleaua între dinți, își vâră mâinile după șerpar și nu făcea nimic decât că privea pe uliță la vale. Și rămânea așa, uneori mai mult de un ceas. Din când în când răspundea sau dădea binețe trecătorilor, cu un glas închis, c'un fel de silă. Dar, de cele mai multe ori, când stătea uitat la porțiță, nu colhăia din pipă, ci în restimpuri rari, țîșnea un șuer printre dinți, un fel de zeamă cafenie, până departe.

— Nu poate fi slugă! Cine l'ar suferi să-și piardă astfel vremea?

— Și nu-l strigă nime, nici-odată din casă, din curte.

— Poate să fie vr'o rudenie cu stăpânii.

Așa ne slătuiam eu cu prietenul meu.

În casa vecină știam cine locuiește: un cojocar, unul Ilie, meșter harnic care muncea cu trei calfe.

Dar într'o inserare de toamnă în ograda vecină incepu să se aprindă o sfadă. Copiii năvălirăm în uliță și la poarta vecină, prin miezuină, nu puteam vedea nimic, se lungia, deșirându-se pe linia despărțitoare casa lui Măruntu.

Portița era deschisă și văzurăm cu uimire o ogradă largă cât un hotar, în mijlocul ei un frăgar, un dud uriaș, iar în fund o căsuță bă-

trânească, cu strașina mare căzută pe-o ureche, cu pereții albi pitiți, cu podmol de-alungul peretelui, cu niște ferestrețe cât palma.

Sub frăgar se răsturna, se cocoloșa și iar se desfăcea ca o dihanie, tăvălind iarba încă verde, ceva ce nu puteam desluși. Strigăte nu se mai auziau acum. Dar oameni cari grăbiră înaintea noastră se tot aplecau și trăgeau de dihania aceea care se svârcolea.

De-odată din ghemul uriaș se desprinse o femeie îmbrăcată românește, sări drept în picioare, cu părul despletit, sgâriată pe obraz, și începu a stupa în mohândeata de jos, care se trudea să se ridice. Era tot o femeie, dar îmbrăcată domnește, cu rochie, cu bluză.

Oamenii le ținură la distanță, să nu se încadre din nou. Ele răsufiau adânc, palide încă de furie, cu ochii injectați, gata să se arunce din nou, una asupra alteia, ca doi cocoși pe cari îi despați. Creștinii încercară să le îmbune, să le potolească.

— „Țiganca! Ce are ea cu bărbatul meu?” țipă de-odată cea în port românesc. „Pentru ce nu încap de el? Ea îl ține? Bărbatul său îl ține? Am cerșit vr'odată la ușa ei? Da-i neam de țigan, și pace bună. Minea l-a desmăntat pe frate-său să nu-și aducă pe dracu cu lăutari în casă, că pe

urmă nu-l mai scoate cu șapte popi. Dar nu l'a ascultat! Ce putea pricepe Minea, un frate mai mic! Iată că a priceput! Și harancei nu i-e destul că scoate peri albi cumnatului, nu mai încape nici de noi, nu mai încape nici de bărbatul meu".

Ea se smânci, rupse rândurile, trecu prin mulțime și se îndreptă spre căsuța din fundul ogrăzii, mistuindu-se pe ușa scundă.

— Țigancă! auzi pe sărântoaca! E nebună, oameni buni. Nu-i poate da omul un sfat, nu se poate atinge nime de leneșul și ponivosul acela de bărbatul său, care toată ziua taie cânilor frunză, om în toate puterile fiind. Nu pot suferi lenea, mi-e rușine de așa rubedenie, și ca femeie cu carte îi mai dau un sfat, un îndemn ce să facă, să-și urnească bărbatul la lucru! Și iat-o, că s'aprinde ca o flacăra și sare la om! Par'că ar apăra o comoară! Minea, o comoară! Comoară de sărăcie!

Tot vorbind își aducea în ordine vestmintele. Bluza rămăsese sfâșiată. Grumazii erau plini de pete roșii și obrazii de sgârieturi roșii.

Ascultam pe oamenii cari începură să se împrăștie acum.

— Bine că n'au fost bărbații acasă!

— Par'că se'ncaeră vr'odată fiind ei de față! Pândesc vremea potrivită. Și au ce pândi și ce aștepta, mai ales pentru Minea. El rareori merge mai departe decât până la porțiță. Frate-său, cojocarul, tot se mai repede să ducă la stăpân vr'un pieptar, să ia o măsură.

— Are dreptate și nevastă-sa.

— Are, numai că nu pentru lenea lui Minea, se înfurie cumnata. Puțin îi pasă ei de slăbiciunea lui. Dar Minea și nevastă-sa îi stau, cu căsuța lor spine în drum. Femeea asta lacomă nu se mai satură: vrea să le cumpere căsuța pe nimic, și să-i scoată în drum. Minea e mai moale la inimă. De câteori aduce cumnată-sa vorba, el pare gata la târg, pare că puțin îi pasă și de casă, ca de lumea întreagă. Totdeauna Minea sfârșește vorba la fel: „Să mai întreb și pe nevastă-mea!” Dar nevasta nici nu vrea să audă! Și îi dă tărie nebănuită lui Minea să se împotrivească și el. Săptămâni, luni întregi se împotrivește el cu strășnicie. Iși poartă capul semeț și răspunde scurt și îndesat cumnate-si, când aduce iar vorba de casă. Apoi, după o vreme mai lungă, se moaie iar. De obicei atunci vin svezile și încăerările între cele două cumnate.

— Da, adevărat vorbește dumnealui! zise unul din mulțime. Nu mai departe decât alaltăeri îmi spunea Minea că poate o să-și vândă casa fratelui său.

Eșisem cu mulțimea în uliță, când de-odată, prin fereastra deschisă, se aplecă tare nevasta cojocarului, spălată pe obraz și strigând:

— Veniți ca la comedie când nu vă chiamă nime! De ce nu vă aduce Dumnezeu sau dracu' în nopțile de iarnă, când în casa spălăturii aceleia se adună lumea ca'n șezătoare? Și ce lume? Numai copii! Ba mai ales „studenti” de cei mustăcioși!

Oamenii nu dădură nici o însemnătate cuvintelor ei, și împrăștiindu-se, își văzură de drum.

Astfel am aflat, cu prietenul meu Pinteia Ion, taina bădicului pe care-l credeam slugă în casa din vecini sau o rudenie.

N'am înțeles însă cuvintele strigate pe fereastră de către cumnată-sa.

Și nedeslușite ne-au rămas până când într'o seară ceilalți elevi cortelași pe care i-am aflat aici, nu se apropiară de noi mai mult cu o invitație decât cu o rugămintă: •

— Dați și voi câte-un ban.

— Un ban, pentru ce? întrebaram noi, mirați.

— Dar cum, voi nu veniți ? zise unul.

— Unde să venim ?

— La Minea, se 'nțelege !

— Și ce să facem acolo ?

— Să ascultați și voi poveștile.

Vestea ne plăcu, o găseam minunată.

— Și când ?

— În seara asta încep.

— Și o să mergem în fiecare seară ?

— Se 'nțelege ! Ce grei sunteți la cap !

— Și cât o să țină așa ?

— Până pe la mijlocul Păreseimilor.

Eu și cu Pinteia Ion ne privirăm bucuroși și începurăm să căutăm banul prin buzunare. Nu ne prea grăbeam să-l aflăm, să ne despărțim de el. Pe acele vremi banul era scump și rar. Când un elev de liceu, de vrâsta mea și a lui Pinteia Ion, aveam zece „creițari”, eram bogați. Cum eram prieteni buni știam că el are trei și eu doi.

Cu banul strâns între degete, întrebai :

— Dar pentru ce trebuie ? Se plătește pentru povești la Minea ?

Ceilalți părură bucuroși și superiori că noi nu știam nici atâta lucru.

— Nu se plătește, zise unul cu bunăvoință. Dar așa e obiceiul, rămas de mult. Când începe

Minea poveștile fiecare student îi duce câte un pachet sau două de tutun de pipă. Asta e lege și, pentru cei care nu vin din seara întâia, ci mai târziu. Fiecare ascultător cu pachetul lui, sau cu două, dacă poate. Deaceea nu un ban, ci trei trebuie să dați, prețul unui pachetel.

— Și mai mult nu ne cere ?

— Nu, că Minea se ține mai mult cu *băgăul* decât cu fumul de tutun. Nu l-ați văzut cum tot țighește printre dinți ? Asta vine dela băgăul ce-l ține la măsea.

Pintea Ion dădu toți trei „crețarii“, eu doi, și cu unul mă împrumutai.

Cum inserarea căzuse, cel mai mare dintre noi adună banii și fugi să cumpere tutunul.

Mâncarăm apoi cu toții ce-am apucat, în grabă, și pornirăm în vecini la Minea.

-- Pe noi o să ne lase oare ? Nu ne cunoaște, zise cu sfială Pintea Ion.

— Par'că pe noi ne cunoaște ! Nu cunoaște Minea pe nime. În casă arde numai un opaiț, ori nici el, și ne mulțumim cu lumina focului din cămin. Apoi Minea, după ce începe, nu mai are grije de nimic. Rânduiala tutunului o ține nevastă-sa. Ea primește pachetele, ea ține seama de cei nou veniți.

— Și pe ea nu o poate înșela nime. Apără tare dreptul lui Minea, zise altul dintre cei vechi. Ea ne cunoaște pe toți, vă va cunoaște de-acum și pe voi.

Intrarăm și ne înghiți îndată noaptea ce coborâse în ograda cea largă cât un hotar.

— Nu este câne? întrebă Pinteia Ion.

— Nu s'a pomenit! Minea nu suferă cânele legat, și acum, cu legea asta nouă, peste zi câinii trebuiesc ținuți în lanț.

În întunec nu zăream căsuța bătrânească, pe care o știam pitulată în fundul ogrăzii.

-- Poate nu s'acasă! zic eu.

— Poate n'a venit încă nime, adause prietenul Pinteia Ion.

Vorbeam în șoaptă, ne apropiam cu pași mărunți, când de-odată sticliră roșii geamurile mici. Pe urmă iar se înroșiră pe-o clipă ca de pară.

— Stau la lumina focului din cămin, zise unul dintre elevii, care mai fuseseră aici.

Ajunserăm, dibuind prin întuneric, înaintea căsuței. Unul dintre cei vechi deschise ușa tinzii și, dibuind, înfiorați ca de-o taină, ne strecurarăm după el în casă.

--- Bună seara, zise cel ce intră întâiu.

— Bună seara, repetarăm noi, în șir, unii în tindă încă.

Pe-un colț al vetrei largi ședea nevasta lui Minea, în cămașe cu alțițe, cu pieptărel de lână, luminată arămiu din flacările schimbătoare ale focului din cămin.

După pilda celui dintâiu, îi dădurăm pe rând, fără un cuvânt, pachetul de tutun. Băgai de seamă că în fundul vetrei era o grămăjoară de pachete. Așa dar, mai sunt și alții aici, sosiți înaintea noastră.

Mai erau, într'adevăr! Poate șaisprezece, poate optsprezece. Tot cercam să-i număr și nu izbuteam. Odaia aceasta era largă cât nu se putea bănuși de-afară. Imprejurul pereților erau lavițe vechi, cu înfloritura ștearsă, afară de colțul dinspre apus, unde străjuia patul cel mare cu perinele până'n grindă, și în fața lui două scaune, dintre cari într'unul, cu spătează, era cineva.

La lumina flacărilor zăream fețe străine, de copii din clasa a doua, a treia de liceu, dar tineri cu mustața gata de răsucit. Toți așteptau neclintii și muți.

Un fior de spaimă: nu ne-au adunat aici pentru cine știe ce lucru feros? Unde era gazda, unde era Minea, povestitorul?

Intrai și eu în muțenia de obște, deși inima-mi svâcnea. Flacările se potoleau uneori, se trezeau și numai jarul din vatră lumina. Cel din vatră și, în răstimpuri, un ochiu de jar din scaunul cel cu spătează.

După ce surprinsei de câteva ori lumina aceasta, mă simții mai liniștit: trebuia să fie dela luleaua lui Minea.

După noi mai sosiră vr'o trei, punând pe vatră, înaintea nevestei lui Minea, pachetele de tutun. Apoi, multă vreme ușa nu mai scârțâi.

Așteptarăm mult până când omul din scaunul cu spătează își fumase pipa, și începuse să râcăie cu un fier ascuțit în ea, scoțând în palmă scrumul, strângându-l între degete și, c'un fel de smâncitură, îl cuibări undeva în fundul gurii.

— De-acum începe, șopti cineva lângă mine.

Minea se mișcă pe scaun, se făcu a tuși, își întoarse obrazii pe-o clipă spre vatră, unde ședea nevastă-sa. Flacăra lumină chiar atunci și noi văzurăm chipul lui Minea schimbat, neras de zile, cu ochii împăinjiniți.

Și, de-odată, începu.

Cuvintele cele dintâi le spuse c'un glas domol, învăluit, așa că abea pricepurăm ce zicea despre „începuturile lumii și a poveștilor și cum că el

nu era de-odată cu ele, ci puțin de mai târziu, apucându-le pe toate bătrâne de zile și pline de cumișenie". Era un fel de introducere, un fel de prolog pentru întreaga serie ce-o începea acum, după cum am văzut mai târziu.

În două-trei seri, uneori și în patru, Minea abea isprăvea o poveste, și când începea alta avea iar un prolog, dar mai scurt decât acesta dintâiu.

Mult ași fi dorit, mai târziu, după ce ajunsese să citesc volume întregi cu povești, să pot reproduce acel prim prolog. Așa de plin de invenție, așa de bogat, așa de logic, totuși, n'am mai auzit, nici n'am citit nici unul.

Noi ascultam smirna, cu răsuflarea oprită. Nevasta lui Minea se ridică acum dela vatră și veni să șeadă lângă el, pe scaunul liber. Incepu atunci o poveste care semăna cu cea dintâi, mi se pare, din colecția Ispirescu: „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”.

Când intră în text, glasul i se deschise de-odată, imbrățișând cuvintele, legănându-le, alintându-le, și totuși depănându-le într'un ritm destul de sprinten. Înainte de-a începe să urmăresc textul, vocea povestitorului mă îmbătă ca un vin

dulce și tare. Da, nu glumesc! Era o vrajă în glasul acela! Nu-mi venea să cred că Minea vorbește!

Pe urmă căzui sub farmecul textului! Iată, sunt azi om bătrân, dar n'am mai auzit un astfel de povestitor. Nici din carte nu poți citi atât de limpede și curgător, cu toate intonațiile, cu toate ridicările și coborârile vocii, cu toate sublinierile pe care le făcea Minea. Și o limbă expresivă, plină de imagini, despre care avui mai târziu convingerea că povestitorul atunci le creia. În povestirea lui toate personagiile trăiau, nu numai prin intonația deosebită a vocii, ci și printr'o extraordinar de însulețită prezentare. Tot asemenea și peisajele, pădurile de aramă și argint, smârcurile mării, munții care se băteau în capete, smeii, zânele, împărații și toate ființele despre care era vorba în poveste.

Le vedeam aieva în inchipuire, uneori ne cutremuram; ni se părea că au coborât între noi.

Nu era un povestitor, cum mi-am dat seama mai târziu, era un creator, un poet, un întârziat rapsod. Nu-mi pot lămuri nici acum metoda lui: avea darul să înlănțuie mai multe povești în una singură, ajungând la povești de proporțiile unei epopei, spusă în patru-cinci serii consecutive (serii

care începeau la șase și țineau până după miezul nopții) ori fantasia lui creia în cursul povestirii nouile peripeții și înlănțuiri de fapte.

Din vreme în vreme, nevastă-sa ofta, se scula și mergea tiptil să mai pună un lemn pe foc, apoi în aceeași liniște se întorcea și se așeza c'un fel de sfințenie, pe scaunul său lângă Minea.

Acesta povestea continuu, fără osteneală, și nu se oprea decât pe-o clipă la sfârșitul episoadelor, pentru a fășni printre dinți, și a spune aceeași frază :

„Ehei, poveste, poveste !

„Că înainte mai minunată este !“

Mi-aduc aminte că după întâia seară nu am mai știut cum m'am dus acasă. Dar veninul cel dulce intrase în mine, și de-atunci am fost nelipsit dela poveștile lui Minea, până în clasa a șaptea de liceu, când intrai în armată, recrutat fiind din clasa a șasea.

Și până azi nu înțeleg cum s'a făcut că nimeni din cei ce-am ascultat pe Minea, nu i-am însemnat poveștile. Mai ales că el trăia în mahalaua unui oraș cu liceu, cu profesori de limba și literatura română, care au adunat mult folklor.

Trebuie să mărturisesc că eu am încercat în vremea bărbăției mele, în ceasurile slobode,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MICHEL, VOIVODE DE LA VALACHIE —
 LA IL QUALE IPRESSE LA CITTA DI KOCOF
 OLI NEL 1598 PER LA LIBERTA' ANNO 1598

MICHEL LE BRAVE, voivode de Valachie (1593-1601). —
 gravure de J. Orlandi. — Bibl. Nat. Cabinet des Estampes.

Un portret al lui Mihai Viteazul.

ale slujbei mele de notar sătesc. Dar tot ce-am însemnat eu pe hârtie nu era nici umbra minunatelor povești spuse de Minea.

Dela Secțiile „Astrei“ ardelene.

Sărituri primejdioase.

Dela venirea Domnului Isus Hristos pe pământ cu învățătura Lui cea nouă oamenii știu că sunt cu toții frați și fii ai aceluiaș Părinte ceresc. Că un om dela alt om nu se deosebește decât prin ceea ce poate face fiecare din sine însuși cu munca și cu osteneala lui. Oamenii nu se nasc în lume cu aceleași daruri, unul a primit dela Dumnezeu cinci talanți, altul trei și altul unul. Dar cu aceiaș cinste și vrednicie și în ochii lui Dumnezeu și în ochii oamenilor, dacă fiecare folosește bine talantul ce i s'a dat.

Având inzestrări sufletești deosebite, oamenii nici odată nu vor putea fi cu toții egali unul cu altul. Totdeauna se vor găsi unii mai cumiți, mai harnici, mai cruțători decât alții și așa deplină egalitate în lume nu va putea fi nici odată. Cel harnic nu va da de bună voie dintr'al său celui leneș.

Așa se întâmplă că, cu toată învățătura lui Isus Hristos că toți oamenii suntem frați, cum și suntem, nu putem aștepta ca toți să trăim în viață între aceleași împrejurări. Creștinismul a șters sclăvia și iobăgia, dar n'a putut face pe toți oamenii la fel de cuminți, de învățați, de harnici, de cruțători și de omenie. Nici nu a putut schimba rostul bun al lumii după care unii muncim pământul, alții facem meșteșuguri ori negoț, alții poartă dregătoriile cari îngrijesc de tot poporul.

Deaceea e lucru firesc ca în sânul unui popor să fie mai multe straturi, mai multe așa-numite clase sociale. Sunt și la noi românii, deși mai puține ca la alte neamuri. Multe veacuri mai ales românii cari au fost subjuogați n'au avut decât un mare strat social: țărănimea noastră de plugari și agricultori și prea puțini domni, preoți, învățători și alții. Românii din vechiul regat fiind popor liber au avut și boieri și negustori români, slujbași români.

Lucru firesc e la un popor liber care trăiește în țara lui să aibă toate straturile sociale, agricultori, meseriași, negustori, slujbași. Numai atunci e un popor sănătos și tare.

De când s'a pus România Mare, trec tot mai mulți români din pătura țărănească în alte straturi

sociale. Și bine fac! Noi trebuie să îndesăm și rândurile meșteșugarilor, comercianților români și rândurile slujbașilor. Aceste straturi în trecut au fost subțiri de tot.

Dar la această trecere dintr'un strat în altul, dintr'o clasă socială în alta, trebuie să fim cu mare grijă, să nu facem sărituri prea mari pentrucă ușor ne rupem capul. Românul cu învățătura trebuincioasă poate ajunge azi domn cât de mare în țara lui. Dar ar fi o săritură primejdioasă când fiecare om ar umbla să ajungă numai domn mare și la domnia mai mică nici nu se gândește. Când treci dintr'o clasă socială într'alta trebuie să ști mai ales cum trebuie să trăiești în clasa nouă în care ai ajuns. Un sergent de stradă care vrea să-și îmbrace nevasta și copiii ca și directorul lui face o săritură primejdioasă. Un scriitor la judecătorie care vrea să trăiască cum vede pe șeful lui se duce de râpă. O servitoare care se îmbracă ca stăpâna sa ajunge hoată ori femeie stricată. Un meseriaș nou care cheltuiește ca și altul care a moștenit atelierul sau magazinul dela părinții lui se ruinează. Sunt tot sărituri primejdioase cari rup gâtul.

De ele mai ales trebuie să ne ferim când trecem dela un fel de viață la altul. Rânduri

întregi din clasa cea nouă trebuie să trăiască așa cum au trăit părinții lor, nelăcomind la domnia prea mare, pentru a putea agonisi și a întări clasa în care au intrat.

Roata de fors de aur.

— O poveste cehă de Nemec (citește Niemet.)

NB. Acum treizeci și doi de ani am tradus povestea aceasta. Astăzi mă uit peste ea și o polciesc, ici-colea. Judecați de e îndreptățită munca. *Traducătorul.*

A fost odată o văduvă săracă și văduva asta avea două fete gemene. Semănau gemenele una cu alta de nu le puteai deosebi, Doamne ferește. Da la fire erau tocmai dimpotrivă, nu semănau de loc. Dobrunca era ascultătoare, harnică, veselă și înțeleaptă, scurtă la vorbă, fată minunată, ce mai calea-valea; Zloboha însă era rea, pismătăreață, neascultătoare, leneșă și trufașe, avea toate relele ce puteau fi pe lume.*) Pe lângă toate astea mamii îi plăcea mai mult de Zloboha și o ajuta întru toate.

---

*) Numele fetelor își are și el tâlcul său: Dobrunca vine dela dobry=bine, în cehește, Zloboha dela zly=rău. Buh e Dumnezeu.

Voevodul de Alba-Iulia : Mihai, la Sinaita.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Văduva trăia într'o pădure, într'o căscioară, pe unde rar de rătăcea pui de om, cu toate că nu era prea departe de oraș.

Pentru ca Zloboha să poată învăța ceva o duse mamă-sa la oraș, în slujbă, unde-i mergea destul de bine. Dobrunca trebuia să poarte gospodăria acasă.

După ce da, diminețile, de mâncare căpritei și pregătea mâncarea cea sărăcăcioasă și deretica prin odaie și prin bucătărie, trebuia să se apuce de roata de tors și torcea într'una. Tortul mânilor ei îl vindea mai apoi maică-sa în oraș și nu arareori cumpăra pe banii agonisiți astfel haine pentru fiică-sa Zloboha; săraca Dobrunca nu căpăta nici o lăscăie din bănet. Cu toate astea avea foarte dragă Dobrunca pe maică-sa și, cu toate că n'avea vorbuliță bună aproape ziulica întreagă din partea maică-sa, tot o asculta fără a i se împotrivi, necârtind nici chiar cu gândul.

Odată s'a dus mama la oraș. „Nu fii leneșă, fata mării, până 'oiu fi la oraș!“ zise ea Dobruncăi, care o petrecea cu tortul ce avea să-l ducă spre vânzare.

— „Știi, măicuță dragă, prea bine, că n'are lipsă să mă 'ndemne nime la muncă“, zise Dobrunca. „Așa a fi și astăzi: dupăce-'oiu isprăvi

cu lucrul prin casă, o să fiu harnică la tors, ca să fii și d-ta mulțămită".

După ce a întins Dobrunca mamii sale legătura, s'a întors acasă, a dereticat prin odaie și s'a apucat de tors. Obiceiul ei era să cânte când era singură acasă. Deaceea începu și de astădată să cânte cu glasul-i de priveghetoare toate cântecele, pe rând, câte le știa. Numai că auzi odată tropot de copite de cal în apropiere. Se gândi Dobrunca: „Cine s'o fi rătăcit iară pe la noi? Să văd!" Se ridică de pe scaun, se uită prin mica-î ferestruică afară și dete cu ochii de un bărbat tânăr, care descăleca tocmai de pe o mândrețe de cal. „Asta e domnișor frumos odată!" își șopti ea, privind mereu pe fereastră. „Ce bine-i mai șade blana și căciula cu pene albe la păru-i negru, buclat! Iacă — își leagă calul și vine 'nspre noi. Să văd, totuș, ce vrea".

În clipa asta intră tânărul domnișor pe ușă; pe atunci nu se pomeneau lăcate și tâțâni la uși și tot nu i se fura omului nimica.

„Bună ziua, fată frumoasă!" dete el binețe Dobruncăi. — „Bună ziua și d-tale, domnișorule!" răspunse Dobrunca. „Ce postești pe la noi?" — „Puțintică apă de beut, că tare mi-e sete." — „Indată. Postim și șezi la noi!"

Fugi Dobrunca, luă ulciorul, îl clătări frumos, scoase apă din fântână și o aduse domnișorului.

„V'aș pofti cu ceva mai bun, da n'am", zise ea. — „Vezi cum îmi place?" zise domnișorul, întinzându-i ulciorul gol înapoi. Dobrunca îl puse iară la loc, fără să bage de samă că streinul îi vâri, într'aceea, într'ascuns o pungă de bani între perini.

— „Mulțămesc pentru apă și, de mă lași, 'oiu veni mâine iară pe-aici." — „De-ți face plăcere, domnișorule, poftim!"

Zicând acestea întinse flăcăul Dobruncii mâna, ieși afară, se avântă pe cal și pe-acți-ți-e drumul. Dobrunca se puse iar' la roata de tors — chipul tânărului însă nu se mai deslipea de ea. Niciodată nu i s'a rupt firul mai des ca atunci.

Sara veni maică-sa acasă și povesti o grămadă de lucruri, de câte știe Zloboha acum și că din zi în zi se face tot mai frumoasă și mai frumoasă. Mai pe urmă o întrebă pe Dobrunca: „N'ai auzit nimic? zice că să se fi dat pe-acilea o vânătoare mare." — „A, da, am uitat să-ți spui, maică: a venit pe la noi un domn. M'a rugat de nițică apă și eu l-am slujit. Minunată haină mai avea pe el! Știi, maică, de pe când am fost și noi în oraș, am văzut și noi domni cu

blănuri și cu căciuli de alea cu pene albe. Pe umeri avea un arc de vânătoare. Va fi fost, pe semne, unul din vânători. După ce a beut a 'ncălecat și-a plecat." Dobrunca nu spuse maică-si că la plecare i-a strâns mâna streinul și că i-a promis că are să se 'ntoarcă cum e a doua zi.

Sara, când făcu Dobrunca paturile, numai că văzu căzând dintre perini o pungă grea, plină de bani. O ridică, mirată și o întinse maică-sa. „Cine ți-a dat bani?" — „Mie nimenea. Poate i-o fi pus domnul acela, aici, altfel nu știu cine să-i fi lăsat aici." Maica Dobruncăi deșertă punga pe masă. Era numai aur curat! „Doamne, ce de bănăret!", se apucă să se mire bătrâna. „Bogat om trebuie să fi fost domnul acela! Poate că a înțeles sărăcia noastră și a săvârșit fapta ca să ne ajute. Dzeu să-i dea bine!" Apoi adună bătrâna banii laolaltă și-i griji în ladă.

De alte ori, când pleca Dobrunca să se culce, adormea cât ai bate 'n pălmi, de sdroaba zilei; de astădată însă nu putea să ațipească, deoarece chipul călărețului mereu i se năzărea și abea noaptea târziu a putut să 'nchidă ochii. A visat mai apoi Dobrunca cumcă se află într'un castel mare și că e nevasta unui domn mare și domnul ăsta era călărețul, pe care-l văzuse ieri. Se făcea

Delegația română (în frunte cu min. Mironescu) la Congresul dela Haga, 1930.

că ia parte la o petrecere uriașe, cu mulți oaspeți și numai că s'a repezit la ea o pisică neagră și și-a împlântat ghiarele în inima ei, adânc de tot, încât îi mânji haina un val de sânge. În clipa aceea dete Dobrunca un țipet și se trezi. „Ciudat vis am visat!” zise ea. „Cum o să se sfârșească astea? S'a început așa de minunat — da' mi-a stricat totul o pisică feroasă. Nu-i semn bun!” Gândindu-se mereu la visul ei se sculă Dobrunca și începu să se îmbrace. Alte dăți nu i-a trebuit atâta timp, acum însă nu se putea grăbi de loc. Iși împleti părul cu pantlici roșii — ceeace obișnuia ea numai în zile de sărbătoare. Rochița-i era numai de pânură, da' curată și increțită cu o pantlică; pe lângă aceea mai avea un lăibărel și o cămășuță albă ca zăpada. Când se îmbrăca așa era frumoasă de tot. Apoi se apucă de lucru.

Până la prânz n'a avut odihnă la roata de tors; mereu își făcea de lucru pe-afară, numai și numai ca să zărească pe călăreț. Nici nu a așteptat ea mult. Când îl zări Dobrunca de departe, fugi la roata ei de tors, ca să n'o vadă și să nu creadă că l-ar fi așteptat. Când sosi călărețul, sări jos de pe cal, intră în odaie și o salută plin de prietinie. Inimioara Dubruncăi așa i se sbătea de tare încât i-a fost lăibărelul prea strâmt.

Mama aduna surcele în pădure — Dobrunca era astfel singurică acasă. După ce îi mulțami de binețe călătorului, îl pofti Dobrunca să șadă, iar ea merse la roata ei de tors. — „Ai dormit bine?” o întrebă tânărul și o apucă de mână. „Dormit, domnișorule!” — „Și ce ai visat?” — „Vai, am avut un vis ciudat.” — „Spune-mi-l. Mă pricep la tălmăcitul visurilor.” — „Nu-l pot spune.” — „Și de ce nu?” „Fiindcă te-am visat pe dta.” — „Tocmai de aceea să mi-l spui.” Astfel se ciondrăniră ei împreună, până ce-i povesti Dobrunca visul din fir în păr.

— „Vezi, ti se poate izbândi visul, până la pisică.” — „Cum? Am să pot eu fi vreodată o nevastă ca cea visată?” — „Nu vrei să fii nevastă-mea?” — „Glumești, domnișorule!” „Nu, Dobrunca, nu e o glumă. Astăzi am venit anume să te întreb de te învoiești să-mi dai mâna.”

Dobrunca se răs-gândi puținel, apoi întinse, roșind, ușurel, mâna, vânătorului. Tocmai atunci s'a ntâmplat să-i între mama în casă. Tânărul îi dete binețe, și descoperi fără de 'ncunijor, că are dragă pe Dobrunca și că și ea il are drag și că nu le lipsește fericirii lor decât numai bine-cuvântarea de mamă. „Imi am casa mea,” zise el mai departe, „pot să țiiu o nevastă, iar pentru

da, mamă, este loc destul și în casa și la masa mea". Auzind bătrâna acestea, nu mai așteptă mult și le dă binecuvântarea. După aceea spuse tânărul Dobruncăi: „Toarce numai înainte, draga mea! Vin să te iau după ce ți-ai țesut cămașa ta de mireasă!" Apoi o sărută, întinse mamei viitoarei sale soții mâna, se avântă pe cal și dus a fost spre oraș.

Altfel se purtă de-atunci încolo maica Dobruncăi cu fată-sa. Din banii lăsați de tânăr cumpără ea și pentru Dobrunca, cu toate că-i plăcea mai mult de Zloboha. Pe Dobrunca nu o supăra asta — ei îi făcea bucurie să stea lângă roata ei de tors, să torcă înainte și să gândească la mirele ei.

Astfel trecu vremea și cămașa fu gata, pe neștiute. Mirele a numărat zilele și numai că apărură la ziua anumită. Dobrunca îi alergă înainte, el o strânse la piept și o întrebă glumind: „Ți-ai isprăvit cămașa de nuntă?" — „Isprăvit — firește!" — „Atunci poți să mă întovărășești îndată?" — „De ce așa de curând?" — „Nu pot altfel, draga mea! Măine trebuie să plec la războiu și aș vrea bucuros să mă 'nlocuiești acasă, iar de m'oiu

intoarce să te salut ca nevastă-mea." — „Ce-o să zică maica la asta?" — „O să fie și dumneaei mulțămită."

Merseră amândoi în odăița bătrânei și-i spuseră ce plănuesc. Fața i se întristă, pentru că nutrise alte gânduri, dar ce-avea ea să se facă? Trebui să se supună voii ginerelui ei. După ce binecuvântă părechea cea tânără, zise tânărul: „Ia-ți lucrurile și vină la Dobrunca, să nu-i fie urât. De veți ajunge 'n oraș întrebați numai de castelul prințului domnitor Dobromil — vă vor arăta ei oamenii pe unde aveți să o apucați." După aceea luă pe Dobrunca, care plângea, de mână, o puse din nainte-i pe cal și dispăru cu ea împreună.

În castelul domnesc erau adunați mulți oameni — cu toții se pregăteau de războiu. Unii din ei stăteau la poartă și așteptau pe cineva. Tocmai sosi călărețul cu frumoasa fată la oblânc. „Vine!" strigară oamenii, de se cutremură castelul și toți se lăsară de lucru și alergară înainte-le, la poartă. Când ajunseră Dobromil și cu Dobrunca în curtea castelului se adunară toți buluc și — ca și când s'ar fi sfătuit — numai ce se auzi dintr'odată, ca dintr'o gură: „Trăiască stăpâna noastră! Trăiască stăpâna noastră!" Dubrunca

pare-că visa. Nu știa ce să spună. „Ești prințul domnitor, Dobromil?” îl întrebă ea, uitându-i-se țintă în ochi. — „El sânt! Și nu-ți place așa ceva?” — „Mie tot una mi-e — dar de ce m'ai înșelat?” — „Nu te-am înșelat: ți-am spus doară că visul are să ți se izbândească dacă o să mă iai de bărbat.”

Pe-atunci nu se făceau atâtea pregătiri pe la nunți. De se iubeau doi și de se învoiau părinții — era gata. Deaceea o înfățișă Dobromil pe Dobrunca întregii curți și după aceea urcară în sala cea mare a castelului și își petrecură până târziu noaptea. Ziua următoare își luă rămas-bun Dobromil de la Dobrunca și plecă la rășboiu.

Tânăra prințesă umbla acum prin castel ca un mieluşel rătăcit — mai bucuros ar fi trăit în pădure și ar fi așteptat sosirea soțului ei în colibi-oara ei, decât aici, unde totul i se părea străin. Nu trecu mult însă și tânăra nevestă legă prietenie cu toți, în urma bunătății sale. Mai trimise și după maica-sa și ea sosi, aducându-i și roata de tors. Acum nu o mai omora urâtul. Dobrunca crezu că mare bucurie i-a pricinuit maică-sa, auzind că cine este ea acum, da ea tot tristă era, fiindcă voia ei era ca Zloboha să aibă fericirea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Delegația română la mormântul soldatului necunoscut din Praga. (1930.)

aceasta. Asta o rodea la inimă. După vreo câteva zile zise ea Dobruncăi: „Știu eu, draga mea, că soră-ta ți-a cășunat mare supărare, da acuma rău îi mai pare. Iartă-o și ia-o la tine!” — „De mult aș fi făcut-o”, zise Dobrunca, „de aș fi crezut să are să urmeze invitării mele. Dacă vrei — să vină!” — „Da, să vină!”

Domnița dete poruncă să se pregătească trăsura de plecare, se sui mai apoi cu maică-sa în ea și o porniră spre pădure. Când au ajuns la marginea pădurii, se dară jos. Dobrunca porunci vizitiului să aștepte, iar amândouă se afundară în pădure, până acasă. Când ajunseră le ieși înainte Zloboha, sărută pe preafericita-i soră și-i dori fericire veșnică. După aceea o duseră, înșelătoarele, în casă. Ahea trecu Dobrunca peste pragul ușii, se și repeziră celelalte amândouă și o apucară, iar Zloboha îi înfipse 'n piept un cuțit, pregătit de mai 'nainte. După aceea îi tăiară mânilor și picioarelor, îi scoaseră ochii și o duseră astfel în pădure: îi luară însă picioarele, mânilor și ochii și le duseră în castel, crezând că domnitorul nu va avea pe Zloboha așa de dragă, dacă nu se vor afla în castel părți din trupul Dobruncăi. Zloboha îmbracă hainele Dobruncăi și părăsi coliba, urmată de maică-sa. La marginea

pădurii urcară în trăsură și mânăra la castel. Acolo n'a băgat nimeni de samă că Zloboha nu e Dobrunca — numai servitorilor li s'a părut că stăpâna lor fusese la început mai bună.

Intr'aceea biata Dobrunca n'a fost moartă: după vreocâteva ceasuri își veni în ori de simți cum o netezește o mână și cum îi toarnă doftorii în gură. Nu putea vedea cine este acel ce o îngrijește — fiindcă n'avea ochi. Când își aduse aminte de cele petrecute numai că a început să se tângue de cele ce i le pricinuiseră sora și mama.

— „Taci și nu te tângui!“ se auzi un glas slab lângă dânsa. „Toate au să se sfârșească cu bine!“ — „Cum se poate una ca asta, câtă vreme n'am ochi, n'am mâni, n'am picioare?! Niciodată n'am să mai văd strălucitorul soare! Niciodată n'am să-mi mai îmbrățișez pe Dobromil al meu! Niciodată n'am să-mi mai țes cămași! Ce am păcătuît, mamă ticăloasă, și tu, mai ticăloasă soră, de m'ați adus în halul ăsta?!“

Intr'aceea ieși din peșteră afară bătrânul, care o agrăi mai înainte și strigă de trei ori. Atunci se apropie un băiat în fuga mare și-l întrebă ce pofteste. El îi porunci să stea până s'a

întoarce. După scurtă vreme îi aduse o roată de tors de aur și-i zise: „Cuastă roată de tors ai să te duci la oraș, în castelul, unde șade domnitorul. Acolo ai săo vinzi și dacă te va întreba cineva cât costă, tu să-i spui: „Doi ochi!” și să nu o dai nimăni de nu-ți va da doi ochi.” Cu încredințarea asta trimise bătrânul pe băiat și după aceea se întoarce la Dobrunca.

Băiatul merse la oraș și ajunsese la poarta castelului tocmai când se întorceau dela plimbare Zloboha și maică-sa.

— „Ce frumoasă roată de tors, mamă!” zise ea. „Să întreb dacă e de vânzare.” Zloboha se apropie de băiat și-l întreabă cât costă roata. — „Doi ochi, doamnă!” — „Doi ochi?” — „Da.” — „Ciudat! De ce tocmai doi ochi?” — „Nu știu. Tata mi-a poruncit așa și nu mi-e iertat să o vând altfel.” Zloboha privi mereu la roată și cu cât se uită, cu atât îi plăcu mai mult. Deodată își aduse aminte de ochii Dobruncăi. „Vezi, mamă — ca prințesă trebuie să am ceva ce n'are altul! De-o să se întorcă Dobromil din războiu va vrea să-i torc și ce frumos o să fie de o să-i torc pe o roată de aur. Am grijit ochii Dobruncăi — acuma să-i dăm, că ne mai rămân picioarele și mânille.”

Mama, ușuratică, întocmai ca și fiică-sa, se 'nvoi. Zloboha aduse ochii Dobruncăi și-i dete pentru roata de tors de aur.

Băiatul alergă cu ochii în pădure. Când ajunse la peșteră, îi dete moșneagului și plecă. Acesta se duse la Dobrunca și-i puse ochii în locurile cuvenite. Indată văzu Dobrunca. Văzu astfel în față-i pe un moșneag cu o barbă albă, care-i trecea până pe șolduri. Era îmbrăcat, din cap până'n picioare într'o manta sură. Pe prietenoasa-i față de om cinstit cădeau ultimele raze ale soarelui, care apunea și cari se prelingeau prin crepăturile peșterii, iluminându-i-o. Dobruncăi i s'a părut că are pe-un D-zeu în față. „Cum am să-ți pot răsplăti vreodată, omule sfânt, bunătatea ta cea mare? Vai, de ți-aș putea săruta cel puțin mâinile!” — „Fii liniștită”, o întrerupse moșneagul, „așteaptă totul în liniște!” După aceea se depărtă, aduse Dobruncăi într'o farfurie de lemn poame gustoase și i le puse pe patul ei făcut din flori și din crengi, după aceea îi căută fragi și o îngriji cum își îngrijește mama copilul.

În ziua următoare se sculă moșneagul, des de dimineață, și strigă pe băiat. Când veni îi dete un fus de aur și-i zise: „Iară ai să te duci, acum cu fusul ăsta, la castel și te vei opri la poartă,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Artistul Demetriad, ca Iuliu Cezar.

De o să te întrebe cineva câte parale face, ai să-i spui: „Două picioare!” și să nu-l vinzi nimănui până n'are să ți le dea”.

Băiatul plecă cu fusul, iar moșneagul se întoarse în peșteră. Zloboha sta tocmai la fereastră și privea în curte, când sosi băiatul cu fusul. Îndată plecă la maică-sa și-i spuse: „Vină și vezi! Iară stă băiatul ăla și are un fus minunat în mână”. Amândouă se apropiară de el. „Cât costă fusul?” îl întrebă ea pe băiat. — „Două picioare, doamnă!” — „Două picioare?” — „Da”. — „Spune-mi ce face tată-tău cu ele?” — „Nu vi-o pot spune, fiindcă eu nici când nu 'ntreb pe taica de ce face una ori alta. Ce-mi poruncește aia fac — așa că nu vă pot da fusul decât pe două picioare”: — „Auzi mamă, fiindcă am roata de tors — bine-ar fi să am și fusul. Am grijit picioarele Dobruncăi — ce-ar fi de i le-am da? Și-așa ne rămân mâinile!” — „Fă cum vrei”, adăose mama. Zloboha aduse deci picioarele, cari erau ascunse și le dete băiatului pentru fus. După aceea se întoarse veselă în castel, iar băiatul grăbi spre pădure.

Când ajunse la peșteră, predete picioarele bătrânului și se duse. Acesta intră cu ele în peșteră, luă o alifio, unse rănile Dobruncăi și puse

picioarele la loc. Dobrunca voi să sară din pat, nu o lăasă însă moșneagul. „Acum să-mi stai liniștită, până ce ai să-mi fii sănătoasă. Atunci te voi lăsa să te scoli!” zise el. Ea trebui să i se supună și o făcu de bună-voie, deoarece știa ea prea bine că bătrânul n'are să o sfătuiască ceva rău.

În ziua a treia strigă moșneagul pe băiat, des de dimineață, îi dete o furcă de aur și-i zise: „Du și furca asta spre vânzare, la castel. De te-o întreba cineva câte parale face — tu să-i spui: „Două mâni” și aceluia să i-o dai, care ți-a da două mâni”.

Zloboha îi ieși înainte cu maică-sa, îndată ce ajunse băiatul în fața castelului, cu furca. „Ce preț are furca, băiete?” îl întrebă Zloboha. — „Două mâni, doamnă!” — „Ciudat, că nu vinzi nimic pe bani!” Acum se codea Zloboha. — „Nu pot face altfel, prea cinstită doamnă, decât cum mi s'a poruncit”. Furca era minunată și bucuroasă ar fi avut-o pe lângă fus. Se gândi apoi că rău ar fi să dea cele două mâni, să nu mai aibă nimic dela soră-sa. „Spune-mi, mamă, trebuie să am neapărat ceva dela Dobrunca, pentru ca să mă iubească domnitorul?” — „Bine ar fi de ai avea ceva — eu cel puțin așa am auzit, că acesta ar fi mijlocul cel mai bun ca să câștigi dragostea

bărbatului. Din parte-mi fă ce vrei". Zloboha se răsângând puţin, mai apoi însă, increzându-se în frumuseţea şi în limbuşia ei, alergă în odaie şi aduse băiatului cele două mâni. Furca, lângă care se vedea inul, mai fin ca mătasa şi o pantlică roşie, era din aur curat. Plină de bucurie merse Zloboha să o pună lângă fus şi roata de tors; maică-sa se supără însă de prostia fetii.

Băiatul era, într'aceea, îndărăt, acasă. După ce predete moşneagului mânilor — dispăru. Acesta se duse cu ele la Dobrunca şi — după ce-i unse rănile — ca mai înainte, puse mânilor la trup. Aşa i le alipi moşneagul, că Dobrunca nu mai voi să stea în pat odată cu capul. Sări în sus, ca să cadă mai apoi la picioarele moşneagului, să-i sărute mânilor, cari îi pricinuiseră atât bine. „De-o mie de ori îți mulțămesc, binefăcătorul meu!” striga ea, cu lacrimi de bucurie în ochi. „Știu eu că nici odată n'am să-ți pot mulțami, dar cere dela mine chiar ori și ce și toate am să ți le împlinesc cu dragă inimă”.

— „Nu cer nimic dela tine”, răspunse bătrânul și o ridică dela picioarele sale. „Ce-am făcut pentru tine așa mai face-o bucuros pentru oricine — e doară datoria mea. Acum să stai până atunci aici până a veni cineva să te ia.

Pentru hrană să n'ai nici o grije — că am să-ți trimit întotdeauna". Dobrunca mai voi să spună ceva, dar moșneagul pieri din fața ochilor ei. Ieși Dobrunca afară din peșteră, să vadă lumea. Numai acum putea ea prețui sănătatea. Se aruncă la pământ și îl sărută; câteodată îmbrățișă arborii cei minunați, altă dată își întinse brațele spre oraș. Poate că ar fi alergat într'acolea, de nu i-ar fi spus bătrânul să nu meargă.

*
*
*

Intr'aceea se pregăteau în castel lucruri minunate. Iscoade aduse la castel vesteau că domnitorul se întoarce din războiu. Toți se bucurau de venirea lui, fiindcă nu erau mulțamiți cu stăpâna lor. Zloboha și maică-sa duceau teamă, neștiind cum au să se desfășoare lucrurile. Peste câteva zile sosi prințul domnitor. Zloboha înaintă spre el cu privirea veselă, iar el o strânse la piept cu mare dragoste. Acum nu mai avea ea teamă, că o să o recunoască. Pregătiră un ospăț mare, de sărbătoare, fiindcă cu domnitorul sosiră mulți oaspeți, cari voiau să petreacă mai multe zile la el. Zloboha, care sta de partea lui Dobromil la masă, nu se sătura destul privindul: îi plăcu soțul și era fericită că-i reușise atât de bine planul.

Președintele Masaryk într'un azil de femei bătrâne. (1930.)

După ce se sfârși masa, întrebă Dobromil pe presupusa-i nevastă: „Cum ți-ai petrecut timpul, iubita mea? De sigur ai tors!”

— „Ai ghicit-o”, răspuse Zloboha. „Da mi s'a stricat roata cea veche. A fost un băiat pe-aici și mi-a arătat o roată de tors de aur, minunată! Am cumpărat-o în locul celeilalte”. — „Trebuie să mi-o areți”, zise soțul, o luă de mână și o duse afară din sală. Zloboha se duse cu el în odaia, în care se afla roata și i-o arătă. — „Șezi, Dobrunco”, zise el, „și-mi toarce! Bucuros te-aș vedea torcând!” Ea se apucă îndată să toarcă. Apăsă cu piciorul, ca să aducă roata în mișcare, când se auzi, deodată, un glas:

„Nu crede 'n vorba ei frumoasă!

E-o prefăcută, -o mincinoasă!

Pe-adevărala a răpus —

Nu e nevasta-ți, cum ți-a spus!

Zloboha sta ca lovită de trăznet. Domnitorul fu tare mirat și se uită prin odaie, să vadă de unde vine cântecul — după ce nu văzu însă pe nimăni, porunci Zlobohii să toarcă mai departe. Tremurând ascultă de porunca lui. Abea că se puse însă roata în mișcare și se auzi glasul:

*Nu crede 'n vorba ei frumoasă —
E-o prefăcută, -o mincinoasă!
Și-a sugrumat o sorioară —
-In codru-a dus-o, ca să moară!..*

Speriată, voi Zloboha să o ia la sănătoasa, dar domnitorul, care văzuse că nu e ea care cântă, o prinse de mână, o sili să se așeze și-i porunci — cu asprime — să toarcă mai departe. Încă odată se invârti roata și se auzi următoarele:

*Aruncă-te în șea, stăpâne
Și-aleargă 'n codru azi, nu mâne!
Acolo, 'n peșteră, te 'ndreaptă —
Nevasta dornic te așteaptă.*

Acum părăsi Dobromil pe Zloboha cea înșelătoare, se repezi în curte și dete poruncă să i se aducă cel mai sprinten cal. Servitorii, speriați de privirea îngrozitoare a stăpânului lor, alergară și făcură tot ce le stete în putință, numai să-i ducă porunca bine în îndeplinire. Cât ai clipi din ochi era 'naintea lui Dobromil calul înșeuat. Îndată ce simți pintenii o porni calul, începu să fugă peste munți și văi așa de iute de abea că atingea pământul cu picioarele.

Când ajunsese Dobromil în pădure nu știu unde să găsească peștera. Călări și o apucă pe

o cărare. După ce călări o bucată de drum îi ieși, deodată, fără de veste, o căprioara albă înainte; calul se sperie, sări spre dreapta și fugi cu stăpân cu tot până la o stâncă. Dobromil se coborî de pe cal, îl legă de un pom, cu hotărârea să caute pe Dobrunca la marginea pădurii. Se sui mai întâi pe stâncă și văzu, deodată, sclipind ceva printre pomi. Curios să știricească ce este, se urcă mai sus și se află, deodată, înaintea unei peșteri. Ce bucurie pe el când văzu într'ansa pe Dobrunca! O luă pe după gât, o îmbrățișă și o sărută și, după ce-i privi în frumoasa-i față îndelung, strigă: „Unde mi-am avut ochii, draga mea, de nu te-am putut deosebi de drăcoasa ta de soră!”

— „Ce știi de sora-mea? Cine ți-a spus?” îl întrebă Dobrunca, ce nu știa nimic despre roata de tors. Soțul îi povesti atunci toate, iar ea îi depănă și ea ce i s'a întâmplat ei dela plecarea lui. „De când m'a părăsit bătrânul”, sfârși ea cu destăinuirile, „îmi aduce de mâncare în fiecare zi un băiat”.

După aceea se lungiră pe iarbă, iar ea îi aduse struguri. După ce mâncară și povestiră, luară farfuria și paharul, drept aducere-aminte, și coborâră de pe stâncă. Dobromil ridică pe oblânc pe adevărata-i soție și dete pinteni calului.

Români din Moravia (Cehoslovacia) cari și-au pierdut limba.

Servitorii îl așteptau de mult, ca să-i spună ce s'a petrecut în lipsa lui, însă se încurcă când văzură, că stăpânul lor își aduce îndărăt nevasta, pe care o văzuseră adineaori dusă de Necuratul, cu maică-sa cu tot. Stăpânul băgă de samă neliniștea lor și le povesti pe scurt cele întâmplate. Toți poftiră atunci sorei stăpânei lor răsplata meritată.

Roata de tors de aur dispăru. Dobrunca și-o căută pe cea veche și acuma coase cu sânguință cămăși pentru bărbatul ei. Nimeni în întreagă țara nu țese așa de frumos ca Dobrunca și nimeni nu este atât de fericit ca Dobromil...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Trad. lib. de *Horia Petra-Petrescu.*

Românii și neamurile de altă limbă din România

(Conferență populară.)

I. După firea lucrurilor, după adevăr și după dreptate, toți oamenii din lume sunt frați și ca frații ar trebui să trăiască unii cu alții. De ori ce neam ar fi, de ori ce limbă, de ori ce lege, cu toții au trup muritor și suflet nemuritor, cu toții trăiesc în suferință pe pământ și în sudoarea

feții lor. Toți avem aceeaș naștere, aceeaș soarte, aceeaș moarte. Toți simțim la fel chinurile, durerile, bucuriile. Toți avem minte gânditoare și suflet înțelegător. Cu un cuvânt: toți suntem zidiți, cum zice Scriptura, după „chipul și asemănarea lui Dumnezeu” și formăm o singură mare familie pe pământ, deosebită de toate celelalte viețuitoare necuvântătoare. Singuri noi oamenii suntem fiii lui Dumnezeu pe pământ și dacă suntem fiii Lui, trebuie să fim și frați între noi, având acelaș Părinte.

Popoarele, neamurile sunt oamenii cari vorbesc aceeaș limbă, cari au acelaș sânge dela aceeași strămoși, cari, de cele mai multe ori, au aceeaș lege și locuiesc în aceeaș țară. După cum oamenii singuratici sunt frați împreună, tot astfel sunt și popoarele deosebite cari din oameni sunt făcute.

Așa ar trebui să fie, după adevăr și după dreptate, ca și după învățătura creștină. Așa ar trebui să fie și așa va și fi când se vor împlini cuvintele pe cari le spunem în rugăciunea de fiecare zi: „Vină împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer așa și pe pământ”.

Căci voia lui Dumnezeu de bună seamă aceasta este: oamenii și popoarele să se iubească

precum se iubesc frații, să se ajute și să se mângâie unii pe alții în viață. Iar împărăția lui Dumnezeu, pe care o cerem mereu în Tatăl-nostru, atunci va veni, când oamenii și popoarele nu se vor mai urî, nu-și vor mai dori și nu-și vor mai face rău, nu se vor mai bate, nu se vor mai ucide, nu vor mai lăcomi unul la bunul altuia, ci vor trăi frățeste cu toată lumea.

Vedem, însă, că azi suntem încă departe de-a putea spune că suntem și trăim ca frații împreună.

Nu trăiesc așa de multe ori nici frații cei adevărați, rudeniile, vecinii, oamenii dintr'un sat, dar încă popoarele între ele!

Pentru că în om precumpănește încă firea rea, partea din noi care ne îndeamnă la lăcomie, la ură, la pizmă, la nedreptate, la răzbunare. Oamenii și popoarele se sfășie încă adeseori mai rău ca fiarele cele sălbatice. Moravurile și legăturile între om și om, între popor și popor, s'au mai îndulcit, mai ales de când a venit în lume Isus Hristos și ne-a lăsat legea creștinească.

Dar va mai trece încă multă apă pe Dunăre până când vom putea trăi ca frații împreună, până când vom înțelege că de-aproapele nostru e orice om și vom putea împlini porunca Domnului care zice: „Să iubești pe de-aproapele tău ca pe tine însuși”.

Sfințirea „Casei culturale” din comuna Nadăș (jud. Arad). (Mai, 1930.)

Nu este nici o îndoială că fiecare om și fiecare popor trebuie să nizuiască a umbla pe drumul acesta al iubirii deaproapelui, a fratelui său și să se poarte cât mai drept, cât mai frățește cu vecinul său sau cu străinul cu care trăiește împreună.

Aceasta o cere nu numai legea lui Hristos, ci și adevărul și dreptatea și omenia fiecăruia.

II. Am spus că un popor, un neam, locuiește deobicei în aceeaș țară, pe acelaș pământ. Dar nu totdeauna pământul unei țări e locuit numai de un singur popor. Adeseori printre el s'au așezat și se așază și neamuri streine. În vremile cele de demult popoarele deobicei umpleau o singură țară. Pe când nu se puteau face drumurile decât pe jos sau cu căruța ori călare, popoarele nu se prea amestecau unele cu altele, că era greu să faci drumuri lungi. Azi, cu trenul, oamenii s'au amestecat. În fiecare țară sunt streini veniți din alte țări, fără a mai pomeni pe evrei cari sunt împrăștiați în toată lumea, după negoțul lor și după prorocia Mântuitorului.

Dar se mai poate întâmpla ca acelaș popor să nu locuiască întreg în aceeaș țară, sub aceeaș stăpânire, și din pricina vitregiei vremilor trecute și a nedreptății altor popoare.

Aşa a fost împărţit mai multe sute de ani poporul nostru românesc până la unirea cea mare din 1918 în mai multe împărăţii. Tot pământul pe care-l cuprinde ţara noastră românească a fost tot pământ românesc, mai bine de două mii de ani, dar vitrejia vremilor ne-a rupt trupul în bucăţele. În vremea urgiilor mari, cât a ţinut năvălirea popoarelor barbare, multe neamuri străine au trecut peste pământul românesc dintre Nistru, Dunăre şi Tisa; unele au trecut repede spre alte ţări, altele au rămas aici mai multă vreme, iar altele iarăşi s'au amestecat cu românii şi s'au făcut o apă şi un pământ cu noi.

După ce s'au aşezat nouile ţări, cu popoare nouă, noi românii ne-am trezit cu voievodate româneşti, cu ţări româneşti neatârinate la răsărit de Carpaţi — cu Moldova şi Muntenia — iar la apus de Carpaţi cu Ardealul şi Banatul, supus când unguirilor, când nemţilor, când turcilor. Moldova şi Muntenia sau Ţara românească cuprindeau tot pământul românesc, dela munte la Dunăre, Marea Neagră şi Nistru, deci şi Bucovina şi Basarabia de azi.

Până cu o sută şi ceva de ani înainte de unirea din 1918 pe acest pământ locuiau aproape numai români. Frânturi de neamuri vechi, cari

au rămas printre noi s'au topit de mult, iar turcii, tătarii, grecii, bulgarii cari veniau să prade, să adune dări sau să muncească în țările românești s'au știut și s'au ținut mereu străini și nu au luat România ca țara lor decât foarte puțini: aceia cari s'au așezat aici pe vecie. Câteva sate tătărești în Dobrogea, câteva bulgărești de-alungul Dunării.

Nu tot așa s'au întâmplat însă lucrurile pe pământul românesc dela apusul Carpaților, în Ardeal și Banat.

Aici până către anul o mie după Hristos eram numai noi românii, ca și la răsărit de Carpați, pentru că frânturile de neamuri streine cari au rămas la noi din năvălirea barbarilor, s'au amestecat și s'au topit cu românii. Dar după anul o mie regii Țării ungurești dela Apus au început să pună stăpânire și pe Ardeal. Odată cu aceasta au început să se strecoare printre românii de aici și unguri și mai întâi *săcuii*, cari au fost așezați la granița dinspre Moldova, ca străjieri, ca apărători de hotară. După alte două-trei sute de ani regii Ungariei au adus în Ardeal pe *sași*, un neam de viță germană, meșteri în clăditul cetăților. Și de cetăți de apărare aveau nevoie regii Ungariei, pentru că chiar pe atunci se țineau lanț năvălirile tătarilor.

După ce a început iobăgia și în Ardeal și s'au născut moșiile cele mari ale grofilor și baronilor, adică a boierilor unguri, pe lângă curțile lor s'au oploșit prin veacuri și alți unguri.

Cu mult mai târziu au fost aduși de împărații din Viena în Banatul nostru sârbii și șvabii, — acești din urmă tot o viță nemțească. După anul 1600.

Totuși până după anul 1800 erau puțini unguri în Ardeal, iar în Banat nu erau aproape de loc. Aveam, ca locuitori vechi aici, pe săcui, pe sași și câteva sate ungurești. Dar sașii și săcuii, împreună luați, nu numărau decât câteva sute de mii de oameni.

După anul 1800 însă ungurii, îmbătați tot mai mult de gândul să facă din toată țara ce stăpâneau o țară ungurească, au dat năvală în orașele din Ardeal, care erau mai mult nemțești, apoi au adus coloniști unguri și i-au așezat printre români, doar de i-ar înneca în apele lor pe românii de pe aici.

Dealtfel cam același lucru s'a petrecut, în cei din urmă o sută cincizeci de ani și pe trupul altor ținuturi românești, rupte dela Moldova: în Bucovina și în Basarabia. În Bucovina austriecei au năpădit cu nemții și cu evreii lor orașele, iar

cu rutenii satele, tot cu gândul să-i înnece pe românii băştinaşi, să-i desnaţionalizeze. Şi tot aşa au lucrat ruşii în Basarabia, după ce ne-au luat frumoasa ţară dintre Prut şi Nistru.

Dumnezeu nu le-a ajutat nici unora, nici altora, pentru că şi ungurii şi nemţii şi ruşii au lucrat împotriva poruncii dumnezeieşti şi a dreptăţii care spune că toate limbile sunt dela Dumnezeu lăsate şi că să iubeşti pe deaproapele ca pe tine însuşi.

Dar străinii stăpânitori n'au putut să piardă pe românii din Ardeal, Bănat, Bucovina şi Basarabia şi din altă pricină: *de două mii de ani, în toate vremile, noi am fost aici poporul cel mai numeros, noi aveam rădăcinile cele mai dese şi cele mai adânci înfipte în pământul ţării, noi am fost deci şi cei mai tari.*

Împărăţiile streine au trimis cu gând rău neamuri streine printre noi, dar acele au rămas mereu nişte venetici şi puşini au putut prinde rădăcini statornice, deşi cei ce i-au trimis i-au ajutat în toate felurile.

III. Astfel se întâmplă că în anul 1918, când s'a făcut unirea tuturor ţărilor româneşti, pe pământul românesc dintre Nistru, Mare, Dunăre şi şesurile Tisei, în Ţara românească dintre nouile

granițe, s'au aflat, pe lângă marea cea mare de români și un număr de neamuri streine. Cum am spus, cei mai vechi între noi sunt săcuii și sașii, — toți ceilați: germani, sârbi, ruterni, ruși, evrei, sunt veniți pe aceste plaiuri de curând, mai ales în cei din urmă o sută cincizeci de ani.

Imprăștiate printre români trăiesc deci azi în țara noastră următoarele neamuri streine mai însemnate: *săcuii*, la poalele apusene a munților Moldovei, câteva sute de mii de oameni cari vorbesc ungurește, locuiesc laolaltă și între cari s'au topit mulți români de-ai noștri din partea locului, cari azi și-au uitat limba, dar au încă nume și obiceiuri românești. *Sașii*, poate nici trei sute de mii de oameni, cari locuiesc în părțile Sibiiului, Brașovului, ale Bistriței, în sate uneori curat săsești, alteori mestecați cu români, iar printre satele săsești sate curat românești. *Ungurii* în județele dela granița apuseană, mai ales, și în orașele mari din Ardeal și Banat. *Șvabii* în Banat, puținței la număr. *Rutenii* în partea de miazănoapte a Bucovinei și a Basarabiei. *Rușii*, prin orașele Basarabiei, *tătari și turci* în Dobrogea, și alte neamuri mai mărunte. N'am pomenit pe *evrei*, cari prin unirea Bucovinei, Ardealului și Basarabiei, au ajuns azi de tot mulți în Țara românească.

După cum am văzut toate popoarele acestea au venit pe pământul românesc cu mult în urma noastră, n'au venit chemate de noi, ci au fost trimise aici tocmai împotriva noastră, ca să ne slăbească neamul și, dacă ar putea, ca să ne stingă.

Adevărul cel dintâi pe care trebuie să ni-l însemnăm este: poporul care a locuit România Mare de azi cu numărul covârșitor al nației am fost noi, românii. N'am avut, deci, nici o nevoie, să-i întrebăm și pe ei dacă vreau sau nu să ne facem noi, românii, o singură țară. Și nici de-aici încolo nici o lege și nici o dreptate de pe lume nu ne poate sili să-i întrebăm pe ei dacă e bine sau nu să ne păstrăm țara. Știm că Rusia bolșevică asta o cere dela noi în Basarabia: să întrebăm pe fiecare locuitor, deci și pe fiecare rus, rutean, bulgar, evreu din Basarabia, dacă se simte bine la noi și vrea să trăiască în România-Mare? Adică să facem ceea ce se numește: plebiscit, o votare a tuturor locuitorilor.

Noi, românii, se 'nțelege nu ne temem nici de un plebiscit, pentrucă noi suntem în țara noastră la cincisprezece milioane de oameni, iar neamurile streine, cu evreii cu tot, vreo 3—4 milioane.

Dar nu putem îngădui o astfel de cerere neruşinată. Ar fi ca şi când ți-ai trimite slugile în avutul vecinului, anume că să-l fure şi să fie al lor. Iar dacă nu l-au putut fura, tot tu să vii să-i întrebi: „Vreţi să fie al vostru avutul? Dacă vreţi, luaţi-l". Şi ei să fie slobozi să-l ia.

Adică de mai bine de o sută cincizeci de ani ungurii, nemţii, ruşii ne-au tot trimis oameni din neamul lor, ca să ne stângă. Noi nu i-am chemat, nu i-am dorit, s'au aşezat la noi fără voia noastră. Şi acum tot aceşti venetici să fie întrebaţi dacă vor să fie România-Mare sau ba!

Prea ne crede lumea lipsiţi de mândrie şi prea ne crede proşti!

Neamului românesc îi place în Ţara sa, de aceea s'au unit toţi românii. Străinilor cari nu le place, n'au decât să plece dela noi, acolo de unde au venit, de unde ne-au fost trimişi!

Să plece acei cari nu din vina noastră nu se simt bine în România, cari nu se pot împăca cu gândul să trăiască sub stăpânire românească, chiar dacă la noi în Ţară ar curge lapte şi miere.

IV. Dar ceilalţi să rămână şi să trăiască în pace şi în bună înţelegere cu noi. I-a apucat aici România-Mare, aici să rămână, nime nu-i sileşte să plece. *Dimpotrivă, noi facem tot ce putem ca neamurile streine să se simtă bine în Ţara noastră.*

Noi vrem să trăim frățește cu ei, să ne împărțim pe dreptate și omenie cu ei, pentru ca ei să nu se simtă în țară străină, să nu se simtă *subjugați*, ci oameni slobozi, cetățeni slobozi și întregi, ca și noi, cu aceleași drepturi, dar și cu aceleași datorii.

În Țara românească de azi sunt câteva milioane de români, cei din Ardeal, cei din Basarabia, cei din Bucovina, cari știu ce însemnează a fi un popor subjugat și pentru nimic în lume nu voim să hrănim cu lacrimi și suspine pe neamurile străine dela noi, cum au fost hrăniți foștii noștri români, subjugați veacuri de-arândul. Știm că *dreptatea e temelia țărilor* și știm că Austria și Rusia, cele două mari împărății, s'au prăbușit tocmai fiindcă n'au împărțit pe-o formă dreptatea tuturor popoarelor cari au trăit sub acele stăpâniri. Noi nu voim să ajungem pe urma lor, fiindcă știm că orice nedreptate se răzbună!

Dar chiar să voim, n'avem pentru ce! Noi românii suntem un popor care n'am trăit nici odată din săul altuia. N'am râvnit la averea nimănui, nici la limba, nici la legea altora. Noi suntem un popor destul de mare, destul de harnic să ne păstrăm și să ne apărăm țara, chiar având între noi și streini. Cu un cuvânt: *noi nu ne*

temem de popoarele cari trăiesc cu noi împreună, cum s'au temut ungurii, de pildă. Deaceea nici nu avem pentru ce să-i nedreptățim, să încercăm a le lua limba, legea sau averea, căci numai cine se teme de altul îi poartă Sâmbetele.

Și apoi, chiar să voim, nu putem! Noi românii suntem alt suflet de oameni. Noi suntem cu inima blândă și milostivă, cu suflet adevărat creștinesc față de toată lumea. In tot decursul istoriei noi n'am fost mâncători de popoare și legi streine; ne-am apărat pământul, legea și limba noastră, dar câți streini au venit prin veacuri la noi în țară toți au putut trăi în bună pace din partea noastră.

Și iată și acum, după aproape două mii de ani, — când s'a făcut unirea noastră, noi am hotărît de bună voie, să dăm toate drepturile și slobozeniile străinilor pe cari unirea i-a găsit pe pământul nostru. In hotărârile de unire ale neamului românesc dela Alba-Iulia, dela Chișinău și Cernăuți, apoi prin Constituția Țării, noi le-am asigurat toate drepturile, înainte de a veni contractele de pace să arate și ele cum trebuie apărute frânturile de popoare cari trăiesc în state naționale, cum e și România-Mare de azi.

Dar sunt câteva lucruri pe cari trebuie să le limpezim cinstit între noi.

Și cel dintâi este ca neamurile streine cari trăiesc cu noi împreună în România-Mare să *nu mai creadă și azi că tot ele sunt stăpânii*, să ne privească în batjocură și să ceară dela noi, nu drepturi egale, ci drepturi mai multe și mai mari, adecă așa-numite *privilegii*.

Înainte de a se face România-Mare ungurii și sașii în Ardeal, rușii în Basarabia, rutenii în Bucovina, aveau mai multe drepturi și bunătăți dela guvernele străine decât românii din aceste ținuturi. Stăpâniile străine le-au dat mai multe bunătăți și le-au purtat o grijă deosebită pe de-o parte pentru ca să-i înduplece să-și părăsească țările lor vechi și să se așeze printre români, iar pe de altă parte pentru că ei aveau îndatorirea să ne facă pe noi românii să ne părăsim legea, limba și neamul, adică să ne desnaționalizăm.

Deși erau cu mult mai puțini decât noi, ei erau stăpânii, ei porunceau, ei erau în toate de-regătoriile. Așa ne-a apucat România-Mare.

Când am făcut unirea unii dintre vechii slujbași de neam străin s'au dus dela noi, alții au rămas, dar n'au voit să facă jurământul de cre-

dință către țara cea nouă și așa am trebuit să-i scoatem din slujbe și să punem în locul lor români. Ungurii așteptau să vină iar stăpânia lor în Ardeal și Banat, tot așa rușii din Basarabia, iar rutenii din miază-noaptea Bucovinei și a Basarabiei credeau și mai cred până azi, că se va face o țară a lor, o Ucraină deschilinită de Rusia, în care să între și ei.

Astfel, ani de zile, multe din neamurile streine dela noi, afară de sași și șvabi, nu s'au alipit cu sufletul de România noastră și numai într'un târziu au gândit că ar fi bine să-și pună în rândulă drepturile pe care le au în România.

Dar ei, chiar atunci, nu se puteau împăca cu gândul că nu mai sunt stăpâni și cereau nu numai drepturi egale cu românii — ceeace țara noastră le-a dat dela început, fără să aștepte ca ei să le ceară, — ci drepturile lor vechi, adică mai multe și mai mari decât acele pe care le avem noi.

Așa, de-o pildă, ungurii din Ardeal și Banat aveau înainte de unire, în mâna lor, afară de patru, toate liceele din aceste regiuni, vreo patruzeci. Românii, cari numărau patru milioane de oameni aveau patru licee românești, iar ungurii, cari abia treceau de un milion, aveau cu zecile.

Ei bine, după unire, ei au cerut și cer să le lăsăm tot atâtea școli secundare câte au avut, și Statul român să le susțină cu bani. Dar ei n'au avut nici odată lipsă de atâtea școli ungu-rești pentru neamul lor puțin la număr la noi, ci au făcut atâtea școli pentru ca prin ele să ne maghiarizeze pe românii din Ardeal. După unire se mai putea ținea acest lucru? Școlile lor ar fi rămas pustii dacă rămâneau tot atât de numeroase, ori ar fi învățat evreii în ele, căci românii aveau acum școlile lor. Pe dreptate ar fi fost ca ungurii să se mulțumească cu 5—6 licee ungu-rești pe care să le susțină România. Ei însă nu s'au mulțumit și nu se mulțumesc cu atâtea, vreau să le aibă pe toate, vreau să fie tot ei stăpâni și în țara noastră. Și fiindcă noi nu putem să ne facem pe noi de rușine și să ne facem nouă o nedreptate, ungurii se plâng până azi, acasă, și peste granițe, că nu le dăm drepturi și că-i asuprim.

Sau, altă pildă. Când s'a făcut reforma agrară legea a luat dela toate bisericile și școlile din Ardeal și Banat pământul care a trecut de 32 jugăre. Și dela români și dela unguri și dela sași. Ei bine, neamurile străine strigă până azi, că li s'a făcut o mare nedreptate, că dela ei s'a

luat mai mult. De sigur că s'a luat, fiindcă *aveau mai mult* din privilegiile lor de pe vremea ungurească, tot pământ luat din pământul românesc. Dreptatea a trebuit să-și facă drumul său, potrivit legii.

Și așa mai departe, cu toate lucrurile! Neamurile streine cari locuiesc aici în România ar voi ca ele să aibă și acum mai multe drepturi ca românii, ca și când tot ei ar fi stăpânii. Ei nu strigă pentru că ar fi asupriți la noi, ci pentru că nu se mai pot lăfăi în toate bunătățile pe socoteala noastră, ca înainte de unire.

Așa, pentru a mai aduce o pildă, ei silesc și azi pe evreii, pe armenii, pe șvabii din Ardeal să țină și acum școli ungurești, să învețe ungurește, continuând să-i desnaționalizeze sub ochii noștri. Dacă Statul român face școli șvăbești pentru șvabi, ungurii strigă că li se ia dreptul lor. Ba, ceva mai mult!

Dacă Statul român face școli românești între săcuî, între ruteni, unde mulți români de-ai noștri și-au uitat limba, ungurii și rutenii strigă că le facem lor nedreptate. *Adică nouă nu ne-ar fi slobod, în țara noastră, să ajutăm frașilor noștri desnaționalizați, să-și învețe din nou limba și să vină la sânul maicii lor!*

Oricine vede că așa ceva e o nebunie din partea lor și ar fi o nebunie din partea noastră dacă i-am asculta.

Așa dar noi voim să trăim în cea mai bună pace și înțelegere cu neamurile străine. Dar ele să înțeleagă odată că nu mai sunt stăpâni aici și că nu le mai putem da drepturi mai mari și mai multe de câte avem noi, românii. Cu un cuvânt, să-și cunoască lungul nasului și să știe până unde se pot întinde!

Și așa cum sunt, fără privilegiu, fără drepturi mai mari, ei o duc și azi mai bine decât noi. Au intrat în România-mare mai bogați decât noi. Toate orașele mari, cu tot negoțul, cu toate fabricile, sunt în mâna lor. Acestea nime nu li le-a luat. Și până azi ei, în tot negoțul și industria lor, se folosesc numai de oameni de ai lor, românii cu greu intră undeva la câștig strein. Ei sunt, până azi, în multe părți, domnii. Până când noi vom putea aduna din muncă dreaptă atâta avere câtă au ei azi, până ne vom putea cuibări în orașe, până vom avea și noi negoț românesc și fabrici, o să asudăm încă multe zeci de ani, dacă nu și mai mult.

Astfel ei n'au nici un drept să se plângă. Nime nu s'a atins de legea și bisericile lor, de

școlile la cari au dreptul, de averea lor — afară de ceeace s'a luat prin legea agrară dela toată lumea.

Și așa nici ei n'au dreptul să se plângă! Și cu toate acestea se plâng cumplit, nu numai la noi în țară, prin gazetele lor, în adunări, în parlament, ci și peste graniță. Tot mereu ne trezim că ne pârăsc la Liga Națiunilor!

Și aici vine al doilea lucru care trebuie limpezit cinstit, dacă neamurile străine din România vreau să trăiască cu noi în bună înțelegere și pace.

Nu-i putem ierta ca ei să ne pârăscă mereu peste graniță și să facă nume rău țării și poporului nostru.

Cel puțin dacă plângerile lor ar fi drepte! Dar nu sunt, după-cum am văzut. Ei cer și în străinătate drepturi mai mari decât noi, privilegiile pe cari le-au avut în trecut.

Ceeace e drept să aibă noi le-am dat și le dăm de bună voie. Dar dacă ne vor supăra mereu cu plângeri nedrepte, se poate întâmpla să întoarcem și noi foaia! Numai cincizeci de ani să-i ținem noi pe unguri sub călcâi, așa, cum au ținut ei pe românii din Ardeal, știu că s'ar mulțumi cu ceeace au acum!

Un cuvânt mai e nevoie să fie spus.

Cine umblă mult prin ținuturile României Mari unde trăiesc și neamuri străine, vede adeseori că țăranul român se poartă și azi *cu aceeași umilință de slugă* cu domnii streini, ca și înainte de unire, pe vremea când ei erau stăpânii. Le spun și acum „Măria-ta” și se căciulesc până la pământ.

Este o moștenire umilitoare și blestemată de care trebuie să ne scăpăm cu orice preț. Fiecare român trebuie să știe că în Țara lui „Măria-sa” e numai Regele și Regina și că toți ceilalți sunt numai „domni”, chiar și miniștri țării.

În România de azi nu mai sunt nici boieri, nici grofi, nici conți; toți oamenii, toți cetățenii ei sunt egali în drepturi și înaintea legii. Trebuie să ne simțim și să ne arătăm așa cum suntem: oameni slobozi, cetățeni ai țării noastre. Trebuie să ne ridicăm frunțile dela pământ și să ne simțim mândri că suntem români.

Nu spunem că nu trebuie să fim cuviincioși cu ceice au mai multă învățătură decât noi. Cuviiincioși trebuie să fim cu toți oamenii. Dar dela bunacuviiință până la umilire prostească este o mare depărtare.

V. N'am vorbit anume până la sfârșit despre un neam de oameni care trăiește în România, mai puțini înainte de unire, foarte mulți azi. *Aceștia sunt evreii, jidovii, jizii sau jidanii.* Înainte cu o sută cincizeci de ani pe evreii din vechile principate române îi puteai număra cu ușurință. Azi cine-i mai poate număra? Că roiesc în toate părțile din târgușoarele și orașele Moldovei, Bucovinei și ale Basarabiei, pe cari le-au umplut stup! Pe mulți i-am dobândit odată cu unirea, poate chiar pe cei mai mulți. Nordul Ardealului, Bucovina și Basarabia, ne-au adus o sumedenie, *veniți pe-acolo din culcușul lor, din Galiția și Polonia.* Ne-au năpădit târgușoarele dela miază-noapte a țării și au luat tot negoțul din mâna românilor. Dela Bacău în sus sunt pline și orașele de-aici cu ei. Mai puțini sunt în Muntenia, în Oltenia și în partea de miază-zi a Ardealului și în Banat. Adică în ținuturile care sunt mai depărtate de izvorul evreesc, de Galiția și Polonia.

Dar nu numai depărtarea a făcut ca în aceste părți de țară să fie mai puțini evrei, *ci și deșteptăciunea și hărnicia românilor din aceste părți, fiindcă între popoarele harnice și pricepute la negoț și la comerț, cu greu se așează evreul.*

Pentru numărul celorlalți locuitori ai țării avem cu mult prea mulți evrei. După lege și dreptate, unii dintre ei, aceia cari au venit după războiu, cari s'au strecurat în țară de groaza bolșevicilor, ar trebui să ne părăsească.

Ceilalți, cari sunt născuți la noi, cari au drepturi politice ca și ceilalți locuitori ai țării, cu greu se vor rări.

Pentru a putea să ne ferim de relele ce ne pot veni dela ei, un singur lucru avem de făcut: Să ne facem și noi comercianți, neguțatori, meseriași, să luăm întrecerea cu ei în cele economice. Să luăm, cum se zice, concurența cu ei. Acest lucru l-au făcut și îl fac românii din ținuturile unde nu sunt evrei. Să cumpărăm și să vindem numai la ai noștri, sprijinind astfel pe neguțatorii și comercianții români.

În primul rând să facem *cooperative* în toate satele, cari să desfacă tot avutul nostru, dela cari să ne împrumutăm când suntem lipsiți.

Alt mijloc nu este pentru a lua lupta cu ei. A-i bate, a le strica prăvăliile, nu folosește la nimic, pentrucă tot de pe pielea noastră își vor împlini paguba. Și nu e nici lucru omenesc.

Dar omenesc și românesc lucru e să ne hărnicim și noi în negoț și meserii și, de început,

să fim înțelegători la întemeierea cooperativelor și băncilor populare, care ne vor da avânt. Nu mai putem rămânea numai un popor de plugari și păstori. Trebuie să îmbrățișem și meseriile și negoțul.

Numai așa vom putea face românești și orașele din țara noastră. *I. AGÂRBICEANU.*

Economice.

Cum să ferim copiii ?

Când se joacă, copiii bagă în gură sau în urechi tot ce le cade în mână și nu arareori ajung în primejdii. Iată câteva măsuri practice.

Dacă copilul înghit ace, cuie sau alte lucruri mici și ascuțite, nu e bine să le dăm leacuri ca să verse. Cu-minte e să le dăm să înghită, întreagă, nemestecată, o coajă uscată de pâne sau și un albuș de ou nefiert.

Dacă înghit nasturi sau monede (bani) de aramă sau de argint, li se dă ulei de ricin (căpușă). Când banul ar sta în gât, amenințând cu inecare, se va scoate cu de-getele, iar dacă n'am putea, așezăm copilul cu capul în jos și-l lovim apăsător și grăbit înspre ceafă. Urmarea e, că banul iese sau ajunge în rânză (stomac), de unde uleiul de ricin îl aruncă afară.

Dacă bagă mazăre în urechi, primejdios lucru ar fi să încercăm noi scoaterea; căci în loc să o scoatem o afundăm și mai și. Scoaterea trebuie încredințată unui doctor.

Când le intră ceva în ochiu, nu e bine să frecăm ochiul, ci deslipim geana din jos și curățim obiectul intrat cu colțul unei batiste curate, de mătase. Dacă nu vedem nimic, atunci prindem geana din sus, o deslipim și o tragem peste geana din jos de câteva ori până ce obiectul străin alunecă și se prinde de geana din jos. Putem freca geana din sus dela coada ochiului înspre nas, fiindcă obiectul alunecă și iese la iveală. După aceea ochiul se spală, dacă e înroșit, cu apă rece și se aplică oblojeală, muiată în apă de plumb.

• Dacă i-a intrat în nas boabe sau altceva, nu e bine să scotocim, fiindcă ar răzbate și mai și. Nimerit e însă să dăm copilului tutun (tabac) măcinat, firește, în narea slobodă. Copilul strănută de așa, că bobul sare din nas.

Purecele intrat în ureche se scoate așa că așezăm copilul cu urechea în sus și turnăm înăuntru o lingură de apă caldă. Purecele iese deasupra apei. Dacă copilul se scoală grăbit, apa se scurge, cu purece cu tot.

Alegerea ouălor de prăsilă.

Foarte des auzim pe țărancele noastre jeluindu-se, că multe din ouăle clocite au rămas sterpe și că cloștele (clocele) nu au scos decât jumătate atâția pui câte ouă clociseră. Nu tocmai rar abia dacă ies 6—8 sau și mai puțini pui din ouăle puse din belșug. Atâția pui câte ouă rareori se întâmplă.

Pricina trebuie căutată mai ales în alegerea nepotrivity a ouălor de prăsilă. Vom înșira deci cerințele ce ar trebui să intrunească asemenea ouă: Ouăle să fie nevătămate, mari și cât mai proaspete. O cerință neapărată este să fie

fructificate (plodite). Spre a dobândi asemenea ouă, ar trebui să mărginim împărecherea între cel mult 7 găini și 1 cocoș tânăr și voinic. Din ouăle adesea mici, datorite puicelor de un an, ne alegem cu pui mici și slăburii. Întâietate se cuvine găinilor de doi ani, ca având ouă mai mari și indeplin dezvoltate. Găinile îmbătrânite de peste 3 ani produc ouă și pui slăburii. Ouăle murdărite au scăderea, că se alipesc de pene și uneori îngreuiază ieșirea puilor. Murdăria deci se va înlătura prin spălare cu apă incropită. Ca fiind înzestrate cu 2 gălbinușe, ouăle din seamă afară mari nu sunt bune de prăsilă. Aceeași se poate zice despre ouăle crepate ori cât de puțin. Ouăle de clocit se vor păstra la un loc uscat, răcoros și ferit de razele solare. De ger trebuie ferite. Ele se așează culcate, întocmai ca în cuib, iar nu cu vârful în jos sau în sus. Dacă întrunesc cerințele atinse mai sus și împachetarea s'a făcut în regulă, ouăle de clocit pot fi trimise în depărtări cât de mari fără nici o temere. Împachetarea se face în lădițe groase printre țărățe sau pleavă, firește de așa ca să nu vină în atingere. Nemijlocit după sosire, ele se despachetează și se pun la odihnă vreo 2—3 zile, apoi se așează în cuib.

Nimicirea păduchilor de frunză.

Un mijloc sigur și aproape gratuit de a scăpa de acești vrăjmași nesățioși altoii, trandafirii și alte flori, este pelinul de câmp, care se va opări de câteva ori cu apă fierbinte. După ce au stat împreună 2 sau 3 zile, apa se scurge într'un vas mărișor, în care se cufundă mlădițele împăduchiate, seara, pe răcoare. În dimineața următoare mlădițele lecuite se vor stropi cu multă apă.

Nu aruncați apa săpunită.

Atât pomii și vița de vie, cât și pătlăgelele, ridichile și celelalte legumi propășesc în grabă prin îngrășarea cu apă, în care s'a fost spălat rufe (albituri) cu săpun. Vom mâneca dar înțelepțește întrebuintând apa săpunită drept gunoiu pe seama grădinii. Ea se împrăștie cu străcurătoarea.

Ovăs netreerat, pentru cai.

Decât grăunțe goale și mai ales decât paie și grăunțe, fiecare dechilin, mai bine să dăm cailor ovăs netreerat, așadar ovăs și paie în amestec. Cu chipul acesta se cruță munca și cheltuiala împreună cu treceratul și caii rod paiele mai bucuros așa, decât goale, pe lângă că mistue grăunțele mult mai bine. Acest amestec priește cailor, mai ales în cursul iernii. Gospodarii cari n'au apucat să trece ovășul, pot urma întocmai.

Trecerea din grajd la pășune.

Prin trecerea pripită din grajdul cald și dela nutrețul uscat la aierul rece și ierburile pășunii, vitele dau înapoi și adesea se poticnesc. Chiar și fiind timpul priincios, ele capătă cufoare (urdinare, diaree) și slăbesc așa, încât le trebuie 3—4 săptămâni până să-și vină în fire și să redobândească tăria și vioiciunea de mai 'nainte. Și de câte ori nu se molipsească de boale, care le amenință cu stălcire. O altă scădere este impușinarea grabnică și înrăirea laptelui. De este să ferim vitele de aceste scăderi, nu rămâne decât să le pregătim înadins pe seama pășunii. Drept măsuri servesc: scăderea treptală a căldurii grajdului și deprinderea cu nutrețuri verzi. Scăderea căldurii se face ținând

deschise ferestrele sau ușa grajdului, firește, pe timp răcoros, noaptea sau în zorii dimineții. Este însă neapărat de lipsă să ferim vitele de curent, care ușor dă naștere la boale, uneori primejdioase. Lipsind verdețurile, ne putem ajuta cu sfeclă (napi) de nutreț, morcovi (murcoi, mure), cartofi spălați sau cu lături (borhot) de spirt sau alte nutrețuri apătoase. Urmând astfel, în curs de 7—10 zile, vitele se dedau oarecum pe nesimțite cu nutrețul apătos și aierul rece, și scoase apoi la pășune, ele nu pățesc, nici nu dau înapoi în dezvoltarea lor,

Material bun de împachetat poamele.

Nici că se poate material mai curat, mai bun și ieftin la împachetarea poamelor decum e așa-numita *lână de lemn*. Prin aceea, că stau timp mai lung împachetate în fân, otavă sau mușchiu, poamele capătă un gust neplăcut, se murdăresc și se pătează. Din contră, ori cât ar fi stând împachetate strâns printre lână de lemn, ele rămân svântale și nu se murdăresc, nici nu pierd din gustul lor. După svântare la soare această lână poate fi întrebuințată ori de câte ori cere trebuința.

Dumitru Comșa.

Maaare supărare!

E supărat Gheorghiiță, foc și pară!
Mă 'ncumet la ureche să ți-o spui,
Că — altfel — m'ar svârli pe ușă-afară:
De ce? Vrea tocmai ca să mănăce-un pui
Și-acum nu știe (de, copil deștept!)
De mănăcă din piciorul stâng ori drept!...

Ce foloase mi-adue albinele.*)

Mă indeletnicesc de douăzeci de ani cu albinăritul. Ingrijirea albinelor nu-mi răpește mult timp, nu-mi cere bătaie mare de cap și nu mă împiedică dela indeletnicirile mele de căpetenie. O oră sau două pe săptămână și uneori și numai câte o privire de câteva clipe la ordișul fiecărui stup sunt de ajuns ca să-mi dau seama despre mersul fiecărui roi.

Munca mi-e totdeauna răsplătită. Dacă aș preface în bani mierea și ceara pe care mi le dau albinele, mi-aș spori venitul cu câteva mii de lei pe an. Dar și așa sunt în câștig, fiindcă îmi rămâne banul în pungă.

Cât belșug și indestulare, mai ales în vremile de față, mi-aduc în casă aceste *gâze* sau *goange*, de cari se cutremură atâta lume, numai când le aude numele! Mierea lor nu-mi lipsește niciodată. În casă, ea este o hrană și o doctorie. Tusa, guturaiul, năduful, multe boale de stomac se vindecă de cele mai multe ori numai cu miere. Puterea de vindecare a mierii a fost prețuită în toate timpurile. Mâncările, băuturile, prăjiturile, cari cer să fie îndulcite, pot fi pregătite cu miere tot așa de bine ca și cu zahărul.

Din ceara de albine îmi fac lumânări în casă. Lumânările mele nu sunt așa de galbene și lucioase ca cele fabricate de lumânărari, din ceară amestecată cu parafină, dar îmi plac mai mult, fiindcă dau o lumină mai curată și fără urme de fum.

---

*) Din cartea „*O stupină dintr'un roi*” de N. Nicolaescu, tipărită la *Cartea Românească*, București, prețul 2 Lei.

Oțetul de miere îmi indestulează trebuințele casei. Mierea negricioasă și apele, cari rămân din spălătura vaselor și uneltelor de stupărit, ar fi pierdute fără folos, dacă n'ar fi prefăcute în oțet. Cu ele primenesc mereu oțetul din butoiaș. Și oțetul de vin sau fabricat din spirt, aspru la gust, nu se aseamănă nici pe departe cu oțetul dulceag și plăcut, făcut din miere, iar *miedul* sau *vinul de miere* bate șampania și vinul cel mai bun, de struguri.

De când țin albine, pomii leagă rod mai mult și mai bun. S'a socotit că o albină cercetează într'o oră, la 200 de flori. Ea duce, dela una la alta, praful cel galben și le ajută să lege rod.

Creșterea albinelor îți dă cel mai bun prilej să te deprinzi să fii cumpănit, răbdător, cu sânge rece și stăpân pe tine însuși. Când cercetezi un stup, ești silit, de teama înțepăturilor, să lucrezi încet, nicior, cu băgare de seamă și cu mișcări cumpănite. Câte o lucrătoare te urmărește cu bâzâitul; alta, care vine obosită dela cules, îți cade pe față, pe mână ori pe cap. Măinile îți sunt prinse la lucru și nu te poți apăra. Rabzi gădiliturile albinei de pe mână ori de pe față și te stăpânești s'o alungi ori s'o strivești, ca să nu simți durerea înțepăturii ei. Uneori te înțeapă câte o albină; scrâșnești din dinți, îți stăpânești mișcările. Teama de a nu întărita albinele și a te trezi năpădit de roiul întreg îți dă puterea să rabzi. Albinăritul e cea mai bună școală pentru câștigarea deprinderii la răbdare și a stăpânirii de sine.

N. Nicolaescu.

O sinucidere neizbutită.

Când s'au luat în căsătorie așa credeau, atât ei cât și numeroșii lor cunoscuți și prieteni, că pereche mai fericită nu va fi în lumea aceasta rea și păcătoasă decum va fi părechea lor. În casa lor se va cobori raiul și ca în raiu își va trăi zilele tânăra și frumoasa păreche, căci frumoși erau amândoi.

În adevăr, din iubire s'au luat și din iubire și-au jurat credință vecinică, dar raiul, totuș, nu s'a coborât în casa lor, ci mai de grabă iadul, cu toate chinurile pe cari și le poate închipui omul despre traiul din adâncurile iadului. A lipsit din capul locului în casa lor înțelegerea, care trebuie să domnească între bărbat și soție, și de aci ceartă necontentită în casă, spre hazul vecinilor, cari, ca buni vecini, știau toldeaua că iar a fost ceartă mare și știau taman și aceea, că cearta *pentru ce* a fost la tânăra păreche.

E greu de stabilit, că vina *care* dintre soți o purta pentru multele certuri scârnave din casa lor; dar adevărul e, că duceau o viață foarte amară familiară, căreia trebuia să l se pună odată capăt. Și se pare, că bărbatul, capul casei, s'a și gândit la aceasta, pentrucă, într'o zi, după o nouă ciocnire, avută în casă și care de astădată era aproape să se termine cu o încăierare, roșu de mânie și cu ochii umflați, a strigat soției sale:

— „Cearța aceasta, țigănia aceasta, eu nu o mai pot suferi! Am să-i pun capăt încă astăzi. Mă voi otrăvi, ca să scap de tine și de gura ta cicălitoare. Încă astăzi mă otrăvesc, așa să ști”.

— „Tu te otrăvești? — răspunse soția, — Imi vine să râd. Tu ești prea laș pentru a te sinucide. Eu însă, da,

eu am curajul să mă arunc în brațele morții, și de mult mi-am croit planul de a mă otrăvi; fiind sătulă până în gât de viața aceasta, de căsnicia aceasta, însă năcazul e acela, că nu capăt otravă, nicăiri. Am întrebat la toate farmaciile, dar nime nu vrea să-mi dea”.

— „Fleacuri! Mie-mi dau. Eu capăt otravă când vreau și câtă vreau. Iar dacă e serios planul tău de-a te otrăvi, atunci eu îți fac propunere, să ne otrăvim deodată, ca să murim împreună și să ne înmormânteze împreună. Vrei?”, zise bărbatul, iar soția îi răspunse:

— „Vreau, din toată inima!”

Era să sară la ea bărbatul și să o îmbrățișeze și sărute, fiindcă aceasta a fost pentru întâia dată în viața lor familiară că femeia a fost de o părere cu bărbatul, — dar s'a stăpânit și ca spus numai alături Library Cluj

— „Eu mă duc după otravă, tu pregătește însă toate celelalte până vin eu îndărăt”.

Repede făcu femeia toate pregătirile trebuincioase pentru moartea voită a tinerei și „fericitei” părechi, anume a pus pe masă un pahar mare cu apă proaspătă, a făcut paturile pentru somnul de veci a ambilor soți, a aprins două lumânări mari, cum e obiceiul la morți, una la ea, alta la ea, și-a făcut frizura și s'a îmbrăcat în alb, apoi s'a așezat pe scaun, în așteptarea celor ce au să urmeze.

Bărbatul apoi, tot cu fața roșie, cu ochii înholbați și cu părul vâlvoiu, a intrat în cea mai apropiată farmacie și a cerut să i se dea repede otravă pentru cloșani, dar multă, că sunt mulți cloșani la casă.

Farmacista l-a măsurat cu privirea de sus în jos, apoi de jos în sus și a înțeles, ce scop urmărește cu otrava.

S'a gândit puțin, s'a scărpinat cu degetul după ureche, apoi a spus mușterii lui său următoarele:

— „Uite, domnule dragă, noi, farmaciștii, nu avem voie să vindem materii otrăvitoare, decât numai la ordinul unui medic. Cum însă eu te cunosc foarte bine și știu, că nu ești omul, care să facă altă întrebuintare cu otrava, decât aceea, pentru care o cere, adică pentru cloțani, voiu călca legea, voiu face excepție cu d-ta și-ți voiu da aceea ce-mi ceri, otravă pentru cloțani. Așa-i că e pentru cloțani?”

— „Da, pentru cloțani”.

Și farmacistul i-a dat otrava, un praf alb, cu care candidatul la moarte, a alergat acasă, unde, în fața soției sale, l-a turnat în paharul cu apă, apoi a întins paharul soției sale, ca să bea ea întâi, și după ce ea l-a golit până la jumătate, a luat el paharul în mână și l-a golit până 'n fund, spunând apoi soției sale:

— „Așal Acum toate s'au sfârșit. Nu va mai fi ceartă în casa aceasta, ci pace și liniște adâncă”. S'a culcat apoi în pat și acelaș lucru l-a făcut și soția sa. Cu ochii închiși și cu mâinile încrucișate pe piept așteptau amândoi puterea otrăvii, sosirea morții, ca să-i treacă în lumea cealaltă, mai bună, — dar moartea nu voia să vină. Trece un ceas, trec două de când au luat otrava și altceva nu simțesc nici unul dintre soții otrăviți, decât o strașnică poftă de mâncare.

— „Ai murit, tu, muiere?” întrebă într'un târziu bărbatul, iar muierea îi răspunde:

— „Încă nu, dar tu?”

— „Nici eu, cred însă că mult nu mai avem să așteptăm”.

Mai trece o bucată de vreme și moartea tot nu mai vine, în schimb tot mai mare e foamea. Erau flămânzi

amândoi ca niște lupi. Încă o bucată de vreme trece în așteptarea morții, dar bărbatul își pierde răbdarea, sare din pat și se 'ndreaptă soției cu cuvintele:

— „Tu, muiere, dacă nu ești moartă cumva, scoală-te și fă-mi ceva de mâncare, că sunt rupt de foame“.

— „Da eu, da eu!“ răspunse muierea și sări și ea repede din pat ca să facă o păpară mare, din toate ouăle pe cari le avea la casă, iar până a gătit ea păpara, bărbatul a alergat după o sticlă de vin bun. Au mâncat bine, au băut bine, apoi s'au uitat lung unul la altul și bărbatul spuse soției sale următoarele:

— „Sinuciderea noastră nu a izbutit de astădată. Va trebui să o mai încercăm cu altă ocaziune. Dar nu știu cum să face că mă simțesc acum atât de bine, încât mai că mi-ar părea rău să-mi iau singur viața. Tu nu?“

— „Ba da, și eu!“ — răspunse muierea. — „Și nu știu, de ce ar trebui să ne pară rău, că sinuciderea noastră nu a succes? Oare nu e acesta un semn, un îndemn, ca noi să încercăm a ne obișnui cu o nouă viață? Poate că în viitor vom ajunge să ne înțelegem mai bine!“

— „Ai dreptate, — spuse bărbatul, — și n'avem să ne mai batem capul cu moartea, care va veni ea singură și nechemată, la timpul său. Eu din partea mea voi face tot ce mi-a sta 'n putință, ca să nu mai fie neînțelegeri între noi“.

— „Eu tot asemenea!“ încheie vorba femeia. Și s'au ținut de cuvânt. De aci încolo au dus o viață foarte fericită, lucru pe care aveau să-l mulțumească farmacistului, care, în loc de otravă, le-a dat un praf pentru ațâțarea poștei de mâncare.

Teodor V. Păcățian.

Un apărător al țăranilor români: Contele francez Saint-Aulaire.

Publicăm fotografiile a doi bărbați de samă din țara franțuzească. Pe generalul Berthelot îl cunoaște bine și țăranul român, fiindcă l-a văzut și în decursul războiului, dar cetește despre el că vine, an de an, la moșia sa din România, ca să se întâlnească cu prietenii săi români.

De dl Saint-Aulaire (citește Sânt Olăr) n'a prea auzit țăranul român din Ardeal — și e păcat, fiindcă dumnealui a fost reprezentantul Franței în România veche, în decursul războiului și acest mare francez a apărut, de multe ori, cu avânt cauza dreaptă a țăranului nostru în fața lumii întregi. — În luna Maiu 1930 a sosit la București și a fost primit ca un Rege, precum și merită.

Iată ce a vorbit și a scris despre țăranul român trimisul Franței: (În 1919) „Onoare vouă, ostași români a căror generozitate în izbândă a fost tot așa de mare ca și curajul în luptă și cari ați meritat recunoștința, chiar și a dușmanilor voștri de ieri, scăpându-i din cea mai crudă tirănie (a bolșevicilor). Ați meritat mai ales recunoștința prietenilor voștri, scutindu-i puțin, fără voia lor, de incurcături fără sfârșit și servind cauza, sfântă în ochii lor, a ordinei și civilizației”. (În 1928) („Societatea Națiunilor”) nu putea trece cu vederea că dacă cererea baronilor unguri ar fi fost ascultată, de a li se da moșiile îndărăt, „ar fi adus cu sine, în chip netăgăduit, revoluția, poate războiul și, până atunci, deposedarea (darea afară de pe moșii) a 500.000 de țărani (din România) în folosul câtorva feudali unguri”. Cine vede așa de lămurit lucrurile și le spune — trebuie lăudat.

Ilustrațiile noastre.

Pe artistul dramatic (actorul) Aristid Demetriad dela „Teatrul Național” din București (v. pg. 130) ținem să-l aducem și în calendarul nostru, acum, când și-a luat rămas bun, după o muncă de actor de mai mult de 35 de ani. Aici îl vedem în rolul împăratului roman Iuliu Cezar, cu privirea dărză, cu fruntea încoronată cu lauri. Dl Demetriad a fost unul din cei mai buni actori români. Bun și ca artist, bun și ca om, lucru rar în zilele noastre. A jucat piese teatrale de acelea, cari înalță sufletul omenesc și nu ticăloșii, de care ți-e dat de multe ori să asculți astăzi pe la teatru. A fost un preot al altarului teatrului, care n'a spurcat pristolul. Multe sute de mii de oameni au primit hrană sufletească dela acest slujitor vrednic, de aceea și noi aplaudăm și zicem: fie, că frumoasă viață ai avut ca actor! Și întrebăm și pe ai noștri, cari vreau să vadă „teatru”: „ați aplaudat totdeauna piese, cari sunt vrednice de aplaudat?”

Sfințirea „Casei culturale” din comuna Nadăș (jud. Arad). La pag. 143 vede cetitorul o frumoasă icoană: Sfințirea „Casei culturale” din frunțașă comună de lângă Arad, Nadăș. Casa aceasta a fost dăruită despărțământului Arad al „Astrei” din partea d-nei Elena Grosz, a costat, cu reparat cu tot: 1,400.000 Lei. „Casa culturală” e o clădire de piatră, cu o sală mare, cu 4 camere, cu o bucătărie, în curte cu o casă pentru păzitor și servitor. Sfințirea s'a făcut în 11 Maiu 1930, fiind de față Episcopul Aradului Pr. Sf. Sa Dr. Grigorie Gh. Comșa, d-na și dl Vasile Goldiș, mulți arădani și mult popor. Laudă donatoarei, laudă Nadășenilor, dacă vor ști folosi această „Casă culturală” așa cum trebuie!

Romul Simu. La pag. 73 am ținut să tipărim fotografia d-lui Romul Simu. Cine este dl Simu o știu țărani români prea bine: de zeci de ani, ca funcționar conștient al „Astrei” a trimis mii și mii de documente și scrisori pe satele noastre, subscriindu-le ca secretar administrativ. Acum s'a retras la pensie binemeritată. Nici acum însă nu se gândește la odihnă, fiindcă n'a cunoscut odihna nici odată în viață: a pregătit o ediție nouă din cartea sa prețioasă: „Comuna Viitorul” și dă mână de ajutor la tipărirea cărții în care se scrie pe larg despre „parlamentul cultural” ce l-a avut „Astra” în luna Maiu 1930. Să trăiască dl Romul Simu încă mulți ani! vor striga și cetelorii țărani ai acestor rânduri.

BCU Cluj / Central Library Cluj

Glume.

- „Spune-mi, Georgică, un animal rar, din Australia”
- „Elefantul”.
- „Elefantul nu trăiește în Australia”.
- „Vezi, tocmai de aia e o raritate”.
- „Nu te iau de slugă, dragul meu! Ești prea mic!” spune stăpâna.
- „Tocmai aia-i bine. De-'oiu lăsa să cadă copilul, nu cade dela o înălțime prea mare!” răspunde cel ce vrea să se bage slugă.

Băiatul: „Tată! mi-a spus Gheorghe al Frăsinei că „așchia nu cade departe de pom!”

Tata: „Ce năzdrăvănie mi-ai pus la cale, blăstămatule?!”

Despre Asociațiunea „Astra“.

Asociațiunea „Astra“ e cea mai veche și cea mai mare societate românească din Ardeal pentru răspândirea culturii în sânul poporului român.

Multe și mari sunt isprăvurile pe cari le-a făcut și le va face și în viitor: 1. A ajutat în timpuri grele, cu *burse* (stipendii), tineri români la învățătură de carte și de meserii. 2. A înființat o *biblioteca centrală* în Sibiu. 3. A înființat un *Muzeu* minunat, cuprinzând mai ales lucruri făcute de harnicele țărance române, dar și altele. 4. A ținut zeci de mii de *conferențe* populare, la sate și la orașe. 5. A înființat cursuri pentru *analfabeți* (neștiutori de carte). 6. A tipărit în zeci și zeci de mii de exemplare *cărți de învățătură și de petrecere pentru popor* (Biblioteca populară a Asociațiunii). 7. A înființat *bănci populare și cooperative*. 8. Tipărește revista „*Transilvania*” pentru cei cu știință de carte multă. 9. A înființat *despărțeminte, cercuri culturale, biblioteci populare*, la sate și orașe. 10. A ajutat construirea de *Case naționale*. 11. Ajută tipărirea unei *biblioteci pentru cărturarii cu școală mai mare* (de către secțiile „Astrei” din Cluj). Asociațiunea trebuie ajutată la munca ei de orice Român bun în felul următor: 1. să se *inscrie membru* la Asociațiune și anume: a) *membru fondator* cu taxă de 1000 Lei, odată pentru totdeauna; b) *membru pe viață* cu taxă de 500 Lei, odată pentru totdeauna; sau c) *membru activ* cu taxa anuală de 50 Lei. 2. Cărturarii cu știință de carte mai multă să *aboneze* revista „*Transilvania*” și să cumpere cărțile tipărite de secțiile „Astrei”. Aceștia, și apoi lumea dela sate, să cumpere broșurile din Biblioteca populară a Asociațiunii.

Cercurile culturale ale „Astrei“.

Activitatea „Asociațiunii“ urmărește înainte de toate răspândirea culturii, în toate ramurile ei, la sate. Pentru aceasta sunt înființate în toate despărțămintele. Nefiind legătura dintre acestea și satele noastre destul de strânsă și de deasă, statutele „Asociațiuni“ prevăd și înființarea de *Cercuri culturale* la sate.

În fiecare comună cu cel puțin 10 membri activi, adecă cari plătesc taxa de 50 Lei anual, se poate înființa un cerc cultural, care se organizează sub conducerea unui delegat al comitetului despărțământului.

Scopul Cercului cultural este înaintarea culturii membrilor săi și a locuitorilor din comună, în care e organizat.

În scopul acesta se va folosi, între altele, mai ales de următoarele mijloace: a) va căuta să construiască în comună o Casă națională pentru trebuințele culturale; b) va deschide o sală de citit înzestrată cu reviste și gazete potrivite; c) va înființa o bibliotecă populară cu cărți alese; d) va înființa un depozit de cărți și foi, apoi de tablouri istorice și alte obiecte folositoare, pe cari le va vinde celor doritori; e) va organiza cursuri și conferințe, serbări naționale-culturale, împreună cu producțiuni artistice, venitul cărora e al Cercului cultural.

Fiecare Cerc cultural va avea un comitet compus din zece membri, dintre cari se vor alege președintele, vice-președintele, secretarul, casierul, controlorul, bibliotecarul, economul. Toate aceste funcțiuni sunt onorifice, adecă fără plată. Comitetul îl alege adunarea generală, la care au drept să participe cu vot hotărâtor toți membrii activi ai „Astrei“ din comună.

Amănunte despre organizarea și activitatea Cercului cultural se găsesc în *Regulamentul pentru despărțămintele, cercurile culturale și regiunile Asociațiunii „Astra“*, și se capătă, la cerere, de la Comitetul central al „Astrei“ din Sibiiu, Str. Șaguna, 6.

Toate drepturile rezervate.

Târgurile anuale din Transilvania

întocmite după datele adunate dela comunele respective.

Zilele sunt puse după calendarul nou.

Rugăm onor. primării comunale să binevoiască a ne comunica orice schimbări s'ar face în privința târgurilor.

v. = târg de vite.
m. = târg de marfă.

Târgurile aranjate în ordine alfabetică.

- Abrud *v.* și *m.* 23 Febr., 20 Aprilie, 7 Sept., 30 Nov.
 Agârbiclu (lângă Copșa-mică) *v.* 20 Martie și 29 Oct. —
m. 21 Martie și 30 Octomvrie
 Agârbiclu (jud. Turda) *v.* 16—18 Martie, 12—14 Noemvrie
 — *m.* 19 Martie, 15 Noemvrie.
 Aghiriș (jud. Cluj) *v.* 1 Februarie, 3 Maiu, 1 August,
 3 Noemvrie.
 Agnita *v.* 19—20 Martie, 18—19 Iunie, 12—13 Octomvrie,
 19—20 Decemvrie — *m.* 22 Martie, 21 Iunie, 15 Oct.,
 21 Decemvrie.
 Alta-Mare *v.* 15 Februarie, 24 Maiu, 28 Dec. — *m.* 16 Feb.,
 15 Maiu, 29 Dec.
 Aiud *v.* 22—24 Ianuarie, 5—7 Maiu, 16—18 August,
 13—15 Octomvrie; *oi* 1—4 Maiu. — *m.* 25 Ianuarie,
 8 Maiu, 19 August, 16 Octomvrie.
 Alămor *v.* și *m.* 4 Martie, 3 Septemvrie.
 Alba-Iulia *v.* 4—5 Aprilie, 23—24 Iulie, 27—28 Sept.,
 14—15 Decemvrie. — *m.* 7 Aprilie, 28 Iulie, 30 Sept.,
 17 Decemvrie.
 Albac, *v.* 1 Maiu.
 Alțina *v.* 18 Februarie, 29 August. — *m.* 20 Februarie,
 31 August.

- Amnaș *v.* 10 Februarie, 5 Iulie. — *m.* 11 Febr., 6 Iulie.
- Apahida (jud. Cluj). *v.* 11—12 Febr., 10—11 Iulie, 25—26 Sept., 17—18 Nov.
- Apoldul-de-jos *v.* 2—3 Ianuarie, 10—11 August. — *m.* 3 Ianuarie, 11 Aug.
- Apoldul-de-sus *v.* 17—18 Martie, 17—18 Noemvrie, — *m.* 19 Martie, 19 Nov.
- Arad *v., cai, oi și m.* 20—24 Martie, 3—7 Iulie, 30 Oct.—3 Noemvrie
- Archita *oi* 19 Aprilie, 11 Oct. — *v.* 21 Aprilie, 13 Octomvrie — *m.* 24 Aprilie, 16 Octomvrie.
- Archiud *m.* 24 Aprilie, 16 Octomvrie.
- Ardihat *v. și m.* 4 Martie, 17 Iunie, 19 August, 11 Nov.
- Armenl *m.* 5 Februarie. 21 Iulie
- Arpașul-de-jos *v.* 21 Martie, 4—5 Iulie, 20 Septemvrie, 9—10 Octomvrie — *m.* 22 Martie, 6 Iulie, 20 Sept., 11 Octomvrie
- Asuajul de sus (Sălaj) *v.* 20 Ian., 20 Martie, 4 Iulie, 24 Septemvrie — *m.* 21—22 Ianuarie, 21—22 Martie, 5—6 Iulie, 25—26 Septemvrie
- Ațel *v.* 11—12 Febr., 21—22 Aprilie, 8—9 August, 3—4 Decemvrie, — *m.* 14 Februarie, 24 Aprilie, 11 August, 6 Decemvrie.
- Atld *oi* 1 Aprilie. — *v.* 31 Ian., 29 Maiu, 26 Sept. — *m.* 3 Febr., 1 Iunie, 29 Septemvrie.
- Avrig *v.* 19 Martie, 1 Iunie, 12 August, 1 Oct. — *m.* 20 Martie, 2 Iunie, 13 August, 2 Octomvrie.
- Bacău 29 Iunie, 29 August, durează 15 zile.
- Băgaclu *v.* 7 Martie, 24 Octomvrie.
- Bahnea *v.* 15—17 Februarie, 24—26 Maiu, 28—30 Iulie, 27—29 Septemvrie, 12—14 Dec. — *m.* 18 Febr., 27 Maiu, 31 Iulie, 30 Septemvrie 15 Dec.
- Bala-de-Criș *v. și m.* 18 Martie, 17 Iunie, 10 Septemvrie, 16 Decemvrie.
- Bala-mare *v.* 19—20 Ianuarie, 9—10 Martie, 8—9 Iunie, 24—25 August, 16—17 Nov. — *m.* 21 Ian., 11 Martie, 10 Iunie, 26 August, 18 Nov.
- Bălușeri (T. mică) *v.* 2 Martie, 7 Maiu, 16 Iulie, 12 Sept. 19 Dec. — *m.* 3 Martie, 8 Maiu, 17 Iulie, 13 Septemvrie, 20 Decemvrie.

- Bălcaclu *v.* 15—17 Martie, 6—8 Noemvrie — *m.* 18 Martie, 9 Noemvrie.
- Ballăţ *v.* şi *m.* 2 Aprilie, 4 Iunie, 3 Septemvrie, 3 Dec.
- Balsa (j. Hunedoara). *v.* şi *m.* 25 Martie, 24 Iunie, 26 Oct.
- Bandul-de-Mureş *v.* 28—30 Aprilie, 28—30 Octomvrie. — *m.* 1 Maiu, 1 Nov.
- Baraolt *v.* 31 Ianuarie—2 Febr., 29—31 Maiu, 18—20 Aug., 9—11 Nov. — *m.* 3 Februarie, 1 Iunie, 21 August, 12 Noemvrie.
- Bărcuţ (jud. T.-mare) *v.* 19—20 Martie, 14—15 Octomvrie, — *m.* 21 Martie, 16 Octomvrie.
- Bărlad *v.* şi *m.* 15—29 August.
- Bărgăliş *v.* 11 Maiu, 12 Octomvrie. — *m.* 12 Maiu, 13 Oct.
- Bârzava (jud. Arad) *v.* şi *m.* 15 Martie, 21 Iunie, 10 Aug., 11 Octomvrie.
- Batoş *v.* 25—26 Ianuarie, 19—20 Maiu, 12—13 Noemvrie. — *m.* 27 Ian., 21 Maiu, 14 Noemvrie.
- Bazna *v.* 29—31 Martie, 29—31 Iulie. — *m.* 1 Aprilie, 1 August. Cluj / Central University Library Cluj
- Beclean *v.* 5 Aprilie, 3 Iunie, 2 Sept., 25 Noemvrie. — *m.* 6 Aprilie, 4 Iunie, 3 Septemvrie, 26 Noemvrie.
- Beluş *v.* şi *m.* 5 Februarie, 23 Aprilie, 23 Iulie, 24 Oct.
- Beltlug (j. Satu-mare). *v.* 21 Febr., 17 Martie, 5 Iunie, 17 Iulie, 18 Oct.
- Bellu (j. B.hor). *v.* 31 Martie, 2 Iunie, 1 Septemvrie, 13 Oct. — *m.* 1 Aprilie, 3 Iunie, 2 Septemvrie, 14 Octomvrie.
- Berechez (j. Satu-mare). *v.* şi *m.* 23 Ianuarie, 8 Maiu, 10 Iulie, 23 Oct
- Bicazul ardelean (jud. Neamţu fost Ciuc) *v.* 11—13 Apr., 20—23 Sept. — *m.* 14 Aprilie, 23 Septemvrie.
- Biertan *v.* 14 Aprilie, 2 Septemvrie, 20 Decemvrie, — *m.* 17 Aprilie 5 Septemvrie, 23 Decemvrie.
- Bileng (j. Năsăud) *m.* 22 Martie.
- Birchiş *v.* şi *m.* 16 Ian., 25 Martie, 10 Iunie.
- Bistriţa *v.* 22—23 Februarie, 14—16 Maiu, 20—25 Aug., 15—17 Noemvrie. — *m.* 24 Februarie, 17 Maiu, 26 August, 18 Noemvrie.

- Blaj *v.* 9—11 Aprilie, 30 Iunie—1 Iulie, 3—5 Dec. —
m. 12 Aprilie, 2 Iulie, 6 Decembrie.
- Bocșa *v* și *m.* 26—28 Martie, 14—16 Maiu, 2—4 Iulie,
 24—26 Septembrie
- Boian *v.* 10—12 Martie, 11—13 Iunie, 10—12 Septembrie,
 11—13 Decembrie. — *m.* 13 Martie, 14 Iunie, 13
 Septembrie, 14 Decembrie.
- Bontida *v* 13 Ian., 15 Martie, 29 Iunie, 20 Octombrie.
 — *m.* 14 Ianuarie, 16 Martie, 30 Iunie, 21 Octombrie.
- Boroșneul-mare *v.* și *m.* 22—23 Februarie, 16—17 Maiu,
 22—23 August, 7—8 Noembrie.
- Borșa *v.* și *m.* 23—24 Maiu, 29—30 August, 12—13 Sept.
 3 Octombrie.
- Bozoviciu *v.* 1 Octombrie, 17 Decembrie, — *m.* 2 Oct.,
 18 Decembrie.
- Brad (jud. Hunedoara) *v.* și *m.* 5 Martie, 4 Iunie, 3 Sept.,
 3 Decembrie.
- Brașov *v.* 6 Apr., 8 Iunie, 11 Octombrie. — *m.* 12 Iunie,
 23 Octombrie.
- Bratelu *v.* și *m.* 10 Martie, 31 Aug., 28 Oct., 28 Dec.
- Brestovaț *v.* și *m.* 3 Aprilie, 16 Octombrie.
- Brețcu *v.* 24 Ian., 6 August, 25 Sept. — *m.* 25 Ianuarie,
 7 Aug., 26 Sept.
- Bruin *v.* și *m.* 1 Martie, 24 Octombrie.
- Budin-de-Câmpie *v.* 31 Maiu—2 Iunie, 21 Sept. — *m.* 3
 Iunie, 22 Sept.
- Bunești *v.* 10—11 Februarie, 16—17 August. — *m.* 13
 Febr. 18 August.
- Buteni (jud. Arad) *v.* și *m.* 3 Februarie, 9 Iunie, 1 Sept.,
 22 Decembrie.
- Buzlaș *v.* 23 Ianuarie, 24 Aprilie, 24 Iulie, 2 Oct.
- Câlnic (jud. Alba), *v.* 3 Iulie, 2 Dec. — *m.* 4 Iulie, 3 Dec.
- Caransebeș *v.* și *m.* 28—30 Ian., 29 Aprilie—1 Maiu, 5—7
 August, 7—9 Oct.
- Câmpeni (jud. Turda) *v.* și *m.* 13 Febr., 2 Aprilie, 28
 Maiu, 9 Iulie, 28 August, 5 Noembrie.
- Cața *v.* 6 Maiu, 15 Sept. — *m.* 7 Maiu, 16 Septembrie.
- Cârța (j. Ciuc) *v.* 20—22 Februarie, 21—23 Iunie, 13—15
 Oct — *m.* 23 Febr., 24 Iunie, 16 Octombrie.

- Cătina *m.* 2 Febr., 24 Iunie, 21 Nov.
 Cehul-Silvaniei *v.* 22 Febr., 28 Martie, 6 Aprilie, 13 Iulie,
 25 Iulie, 12 Sept., 24 Oct., 19 Dec. — *m.* 23 Febr.,
 29 Martie, 14 Iunie, 26 Iulie, 13 Sept., 25 Octomvrie,
 20 Decemvrie.
 Ceica (j. Bihor) *v.* și *m.* 21—22 Ianuarie, 8—9 Aprilie,
 1—2 Iulie, 21—22 Octomvrie.
 Cernatu (jud. Brașov) *v.* și *m.* 3 Maiu, 20 Sept.
 Cernatul-de-jos *v.* 2 Apr., 5 Iulie, 20 Decemvrie. —
m. 3 Aprilie, 5 Iulio, 20 Decemvrie.
 Cetatea-de-baltă *oi* 14 Apr., și 14 August. — *v.* 13—15
 Febr., 27—29 Martie, 22—24 Maiu, 18—20 August,
 5—7 Oct., 18—20 Dec. — *m.* 16 Februarie, 30 Martie,
 25 Maiu, 21 Aug., 8 Oct., 21 Decemvrie.
 Chendul-mic (jud. Târnava-mică) *v.* 16—18 Febr., 4—6
 Noemvrie. — *m.* 19 Februarie, 7 Noemvrie.
 Chibed *v.* 13—14 Febr., 16—17 Maiu, 30 Noemvrie—1
 Dec. — *m.* 16 Febr., 19 Maiu, 2 Decemvrie.
 Chindul-mic *v.* 19—21 Febr., 4—6 Nov. — *m.* 22 Febr.,
 7 Noemvrie.
 Chirpăr *v.* 24 Ian., 28 Martie. — *m.* 26 Ian., 30 Martie.
 Clachi-Gârbău *v.* 20 Febr., 4 Iunie, 5 Sept. — *m.* 21 Febr.,
 5 Iunie, 6 Sept.
 Cincul-mare *v.* 27 Febr., 5 Iunie, 2 Oct — *m.* 2 Martie,
 8 Iunie, 5 Octomvrie.
 Cincul-mic (Cineșor) *v.* 13 Martie, 15 Iulie, 20 Oct. —
m. 16 Martie, 16 Iulie, 21 Octomvrie.
 Cloeman, *m.* 8 Ianuarie, 27 Octomvrie.
 Clsnălle *m.* 29 Iunie, 29 August.
 Cinc-Sândomnic *v.* 17—18 Martie. 8—9 Octomv. —
m. 19 Martie, 10 Oct.
 Cinc-Sângeorgiu (jud. Ciuc) *v.* 28—29 Martie, 18—19 Dec.
 — *m.* 30 Martie, 20 Decemvrie.
 Cinc-Sânmartin *v.* 1—2 Maiu, 7—8 Nov. — *m.* 3 Maiu,
 9 Noemvrie.
 Cluchel (jud. Caraș) *v.* și *m.* 2 Febr. 21 Maiu, 15 Aug.,
 26 Octomvrie.
 Cluj *oi* 27—28 Apr. — *v.* 7—9 Ian., 9—11 Martie, 10—12
 Iunie, 29—31 Aug., 29—31 Oct. — *m.* 10 Ianuarie,
 12 Martie, 13 Iunie, 1 Sept., 1 Nov.

- Codlea *v.* 24 Aprilie, 29 Septembrie. — *m.* 25 Aprilie, 30 Septembrie.
- Cohalm *v.* 7—9 Ianuarie, 10 Aprilie, 22—24 Iulie, 7—9 Oct. — *m.* 10 Ian., 11 Aprilie, 25 Iulie, 10 Oct.
- Cojocna *v.* 9—10 Aprilie, 2—3 Nov. — *m.* 11 Apr., 4 Nov.
- Comloșul mare (Timiș) *v.* 27 Febr., 12 Iunie, 28 August. — *m.* 28 Febr., 13 Iunie, 29 August.
- Copăcel (Făgăraș) *v.* și *m.* 15 Febr., 27 Sept.
- Copalnic-Mănăstur *v.* 29 Maiu, 4 Dec. — *m.* 30 Maiu, 5 Decembrie.
- Copșa-mare *v.* 21 Aug. — *m.* 24 August.
- Copșa-mică *oi* 21 Aprilie, — *vite cornute* 25 Apr., 20 Aug. — *m.* 28 Apr., 23 Aug.
- Cornățel *v.* 31 Martie, 1 Aug. — *m.* 1 Aprilie, 2 Aug.
- Corund *v.* 15 Ianuarie, 11 Maiu, 1 Iulie, 22 August. — *m.* 18 Ian., 14 Maiu, 4 Iulie, 25 Aug.
- Covasna *v.* 10 Febr., 1 Maiu, 21 Iulie, 10 Noembrie. — *m.* 11 Febr., 2 Maiu, 22 Iulie, 11 Noembrie.
- Cozmaș *v.* 23—24 Ian., 19—20 Aug. — *m.* 25 Ian., 21 Aug.
- Crasna *v.* 19 Ianuarie, 6 Aprilie, 13 Iulie, 12 Oct. — *m.* 20 Ian., 7 Aprilie, 14 Iulie, 13 Oct.
- Crihalma *v.* 25 Martie, 1 Iulie, 1 Dec. — *m.* 26 Martie, 2 Iulie, 2 Dec.
- Criș *v.* 5 Ianuarie, 10 Iunie, 10 Oct. — *m.* 7 Ianuarie, 12 Iunie, 12 Oct.
- Crișpatac *m.* 24 Febr., 16 Iunie, 4 Octombrie.
- Cristur *v.* 21—23 Febr., 1—2 Maiu, 4—5 Iulie, 8—9 Sept. — *oi* 28—29 Apr. — *m.* 24 Febr., 4 Maiu, 7 Iulie, 11 Septembrie. Expoziție și târg de reproducători masculi 28 Febr., 1 Martie târg de tauri.
- Criș *v.* 22 Ian., 29 Aug. — *m.* 25 Ian., 1 Sept.
- Cucin, *m.* 10 Aprilie, 25 Noembrie.
- Dala săsească *v.* 4—5 Aprilie, 10—11 Oct. — *m.* 6 Apr., 12 Octombrie.
- Dalboșeț *m.* 10 Martie, 23 Octombrie.
- Daneș *v.* 2 Martie, 17 Iunie, 2 Oct. — *m.* 5 Martie, 20 Iunie, 5 Oct.
- Dârlos *v.* 18—19 Martie, 19—20 Iunie, 8—9 Octombrie. — *m.* 20 Martie, 21 Iunie, 10 Octombrie.

- Deda** *v.* 16—18 Ian., 4—6 Apr., 18—20 Sept. — *m.* 19 Ian. 7 Apr., 21 Sept.
- Dej** *v.* 26 Febr., 28 Maiu, 13 August, 10 Dec. — *m.* 27 Febr., 29 Maiu, 14 August, 11 Dec.
- Defta** (Timiș) *m.* 20 Mart., 12 Iunie, 11 Sept., 27 Nov.
- Deva** *v.* 11—12 Ian., 11—12 Maiu, 31 Iulie—1 August, 27—28 Oct. — *m.* 14 Ian., 14 Maiu, 3 Aug., 30 Oct.
- Dezna** *m.* 19 Martie, 14 Maiu, 10 Sept., 3 Decembrie.
- Dicio-Sânmartin** *v.* 26—28 Febr., 28—30 Aprilie, 21—23 Iulie, 12—14 Oct. — *m.* 1 Martie, 1 Maiu, 24 Iulie, 15 Octombrie.
- Ditrâu** *v.* 31 Ian.—2 Febr., 28—30 Apr., 14—16 Iulie. 22—24 Nov. — *m.* 3 Febr., 1 Maiu, 17 Iulie, 26 Nov.
- Dobra oi** 22 Apr., 29 Maiu, 7 Sept., 25 Oct. — *v.* și *m.* 23 Apr., 30 Maiu, 8 Septembrie, 26 Octombrie.
- Dragu** *v.* 27 Martie, 6 Iulie, 8 August, 7 Noembrie. — *oi* 5 Iulie, 17 August. — *m.* 28 Martie, 7 Iulie, 19 Aug., 8 Noembrie.
- Drăgășani** (Vâlcea) *v.* 21 Martie, 29 Iunie, 15 August și 26 Octombrie.
- Drăgăș** *v.* și *m.* 27 Februarie, 21 Iulie.
- Drașov** *v.* 10 Aprilie, 28 Aug. — *m.* 11 Aprilie, 29 Aug.
- Drașeni** (Drașov, jud. T-mare) *v.* 27 Febr. 29 Oct. — *m.* 1 Martie, 1 Nov.
- Dridif** (Făgăraș) *v.* 27—28 Martie, 25—26 Sept. — *m.* 29 Martie, 27 Sept.
- Dumbrăveni** (Ibașfalău) *v.* 24—26 Ian., 23—25 Martie, 8—9 Maiu, 2—4 Iulie, 18—20 Sept., 17—19 Noembv., — *m.* 27 Ian., 28 Martie, 10 Maiu, 5 Iulie, 21 Sept., 20 Noembrie.
- Eteț** *v.* 1—2 Febr., 2—3 Aprilie, 2—3 Iunie, 27—28 Sept. — *m.* 3 Febr., 4 Aprilie, 4 Iunie, 29 Sept.
- Făgăraș** *v.* 15 Mart., 20—22 Maiu, 7—8 Sept. 4—5 Dec., — *m.* 17 Martie, 23 Maiu, 9—10 Sept., 6—7 Dec.
- Făget** *v.* și *m.* 15 Ian., 20 Febr., 4 Aprilie, 29 Maiu, 8 Iulie, 24 August, 4 Nov., 15 Decembrie.
- Feldioara** (jud. Brașov). *v.* 24 Martie, 13 Dec. — *m.* 25 Martie, 14 Dec.

- Felmer (Târnava-m.) *v.* 1 Aprilie, 1 Sept. — *m.* 2 Apr., 2 Septembrie.
- Focșani 24 Iunie.
- Frața *v.* 5—6 Maiu, 1—2 Aug., 7—8 Nov. — *m.* 7 Maiu, 3 Aug., 9 Nov.
- Frâna *v.* 12 Aprilie, 1 Oct. — *m.* 14 Aprilie, 2 Octomb.
- Frumoasa *v.* 4—6 Ian., 11—13 Apr., 27—29 Iunie, 6—8 Sept — *m.* 7 Ian., 14 Aprilie, 30 Iunie, 9 Septembrie.
- Galați 2 Februarie, 21 Maiu, 6 August, 14 Octombrie.
- Gâlgău (jud. Someș) *v.* 23 Aprilie, 4 Sept. — *m.* 24 Apr., 5 Septembrie.
- Gârbova *v.* 15 Maiu, 29 Oct. — *m.* 17 Maiu, 31 Oct.
- Gârcei (Sălăgiu) *m.* 19 Martie, 24 Iunie, 21 Sept., 25 Nov.
- Geoagiu (jud. Hunedoara) *v.* 29—30 Martie, 1—2 Iulie, 3—4 Sept., 18—19 Dec. — *m.* 31 Martie, 3 Iulie, 5 Sept., 20 Dec.
- Gheorgheni (jud. Ciuc) *v.* 27—28 Martie, 12—14 Iunie, 4—6 Septembrie, 10—12 Decembrie. — *m.* 29 Martie, 15 Iunie, 7 Septembrie, 13 Decembrie.
- Gherla *v.* 3—4 Febr., 29—30 Aprilie, 23—24 Iulie, 26—27 Oct. — *oi* 24—28 Apr. — *m.* 5 Febr., 1 Maiu, 25 Iulie, 28 Octombrie.
- Ghîrteniș *m.* 4 Apr., 13 Iunie, 12 Septembrie.
- Ghîmeș-Făget (Ciuc) *v.* 20—21 Ian., 22—23 Aug. — *m.* 22 Ian., 24 August.
- Ghîndari *oi* 19—20 Aprilie. — *v.* 21 Aprilie, 21 Iunie, 6 Sept., 30 Dec. — *porci* 28—29 Dec. — *m.* 2 Ianuarie, 24 Aprilie, 24 Iunie, 9 Septembrie.
- Ghîrșiș *v.* 31 Ian.—2 Februarie, 5—7 Iulie, 18—20 Oct. — *m.* 3 Februarie, 8 Iulie, 21 Oct.
- Ghloroc *v.* 14 Martie, 26 Septembrie.
- Ghîlacuța *v.* 23—24 Ianuarie, 10—11 Iunie, 23—24 Nov. — *m.* 25 Ianuarie, 12 Iunie, 25 Noembrie.
- Ghîlan *v.* și *m.* 20 Aprilie, 24 Iulie, 11 Dec.
- Grădiște (Sarmisegetuza, jud. Hunedoara) *v.* și *m.* 14 Apr., 14 Octombrie.
- Gurghiu *v.* 12—15 Sept. — *m.* 5 Maiu, 16 Sept.
- Guruzlău *v.* 28 Ianuarie, 28 Febr., 13 Maiu, 18 August

- 20 Nov., — *m.* 29 Ian., 29 Febr., 14 Maiu, 19 Aug.,
21 Noemvrie.
- Hadad *v.* 9 Ian., 12 Mart., 14 Maiu, 25 Iunie, 23 Iulie,
22 Oct. — *m.* 10 Ian., 13 Mart., 15 Maiu, 26 Iunie,
24 Iulie, 23 Octomvrie.
- Haidaut (Timiș) *m.* 16 Ian., 16 Maiu, 14 Sept.
- Hălmagiu (jud. Arad) *v.* și *m.* 8 Martie, 12 Aprilie, 28 Iunie,
16 August, 6 Dec.
- Hălmeag *v.* 11 Aprilie, 15 Oct. — *m.* 12 Aprilie, 16 Oct.
- Hărășerac *v.* 9–11 Mart., 29 Iunie–1 Iulie, 13–15 Aug.,
16–18 Nov. — *m.* 12 Mart., 2 Iul., 16 Aug., 19 Nov.
- Hășmașul-Lăpușului *m.* 25 Martie, 6 Dec.
- Hațeg *v.* 30–31 Ian., 1–3 Aprilie, 1 Iunie, 12–13 Aug.,
5–6 Sept. — *m.* 2 Febr., 4 Aprilie, 15 Aug., 8 Sept.
- Hendorf *v.* 14 Apr., 14 Iulie, 8 Nov. — *m.* 16 Aprilie,
16 Iulie, 10 Nov.
- Hetur (jud. T.-mare) *v.* 30–31 Ian., 25–26 Iunie, 10–11
Octomvrie. — *m.* 1 Februarie, 27 Iunie, 12 Oct.
- Hida *v.* 5 Aprilie, 25 Sept. — *m.* 6 Apr., 26 Septemvrie.
- Hodoș *v.* 25–27 Ianuarie, 14–16 Apr., 18–20 Sept. —
oi 11–13 Aprilie. — *m.* 28 Ian., 17 Aprilie, 21 Sept.
- Hoghilag *v.* și *m.* 1 Apr., 26 August.
- Homorod *v.* 15–16 Martie, 29–30 Iunie, 15–16 Noemvrie.
— *m.* 17 Martie, 2 Iulie, 17 Noemvrie.
- Huedin *v.* 24 Ian., 20 Februarie, 2 Aprilie, 21 Maiu,
25 Iulie, 20 Sept., 24 Nov., 17 Dec. — *m.* 25 Ian.,
21 Februarie, 3 Aprilie, 22 Maiu, 26 Iulie, 21 Sept.,
25 Noemvrie, 18 Decemvrie.
- Hundrubechia *v.* 5 Iulie, 7 Nov. — *m.* 7 Iulie, 16 Nov.
- Hunedoara *v.* 25–27 Martie, 13–15 Maiu, 26–28 Iunie,
26–28 August, 11–13 Noemv. — *oi* 24–25 Iunie.
— *m.* 28 Martie, 16 Maiu, 29 Iunie, 29 Aug., 14 Nov.
- Hususân (jud. Târnava-mică) *v.* 23–25 Febr., 20–22
Iunie, 23–25 Oct. — *m.* 28 Febr., 23 Iunie, 26 Oct.
- Iacobeni. *v.* 28–29 Apr., 26–27 Oct. — *m.* 30 Aprilie,
28 Octomvrie.
- Iara (jud. Turda) *v.* 13–15 Febr., 28–30 Aprilie, 13–15
Iulie, 30 Sept. — 2 Oct. — *m.* 5 Februarie, 1 Maiu,
16 Iulie, 3 Octomvrie.

- Ibişdorful-săsesc *v.* 11—12 Martie, 26—27 Octomvrie.
 Iclod (jud. Someş) *v.* şi *m.* 13 Ian., 31 Martie, 11 August,
 20 Octomvrie.
 Ieciu (M.-Turda) *m.* 2 Iulie.
 Iernut *v.* 7—8 Ian., 13—14 Martie, 29—30 Iunie, 1—2
 Nov. — *m.* 10 Ian., 16 Martie, 2 Iulie, 4 Noemvrie.
 Ighişul-nou *vite* şi *m.* 11—12 Martie, 26—27 Octomvrie.
 Ighiu *v.* 19—24 Maiu, 20—25 Octomv. — *m.* 25 Maiu,
 26 Octomvrie.
 Iicanda-mare *v.* 9 Febr., 1 Maiu, 15 Oct. — *m.* 10 Febr.,
 2 Maiu, 16 Oct.
 Ileni (Treiscaune) *v* şi *m.* 10 Ianuarie, 1 Maiu, 8 Sept.
 Ila *v.* şi *m.* 7 Ian., 25 Martie, 1 Iunie, 24 Iunie, 15 Aug.,
 29 Septemvrie.
 Intorsura Buzăului *v.* 2 Maiu, 29 Sept. — *m.* 3 Maiu,
 30 Sept.
 Jibău (jud. Sălaj) *v.* 13 Febr., 27 Martie, 4 Maiu, 20 Iunie.,
 10 Iulie, 15 Aug., 10 Oct., 17 Decemvrie. — *m.* 14
 Febr., 28 Martie, 5 Maiu, 21 Iunie, 11 Iulie, 16 Aug.,
 11 Oct., 18 Dec.
 Jidvein (Târn.-mică) *v.* 15—17 Ian., 15—17 Maiu, 4—6
 Sept., 22—24 Nov. — *m.* 18 Ian., 18 Maiu, 7 Sept.,
 25 Noemvrie.
 Jimboreni-mare *m.* 20 Ian., 17 Apr., 5 Iunie, 27 August,
 22 Noemvrie.
 Jucni-de-jos *oi* 1—2 Maiu. — *m.* 20 Maiu, 4 Septemvrie.
 Lăpuş (jud. Someş) *v.* 17 Martie, 14 Iunie, 6 Aug., 7 Dec.
 — *m.* 18 Martie, 15 Iunie, 7 August, 8 Decemvrie.
 Lăpuşel (jud. Satu-mare) *v.* şi *m.* 3 Febr., 24 Martie,
 19 Maiu, 4 August, 27 Octomvrie, 7 Decemvrie.
 Laslea-mare *v.* 15 Febr., 15 Iulie, 15 Oct. — *m.* 18 Febr.,
 18 Iulie, 18 Oct.
 Lechlnţa (jud. Năsăud) *v.* 27—29 Febr., 22—24 Aprilie,
 29—31 Maiu, 17—19 Sept., 17—19 Dec. — *m.* 1 Martie,
 25 Apr., 1 Iunie, 20—21 Sept., 20 Decemvrie.
 Lisa (Făgăraş) *v.* 3 Iunie, 21 Septemvrie.
 Lona (j. Someş) *v.* şi *m.* 23 Ian., 24 Maiu, 16 August.
 Lovnic *v.* 5—6 Martie, 6—7 Iulie. — *m.* 7 Martie, 8 Iulie.

- Ludoș (jud. Sibiu) *v.* 15 Apr., 27 Sept. — *m.* 16 Aprilie, 28 Septembrie.
- Luduș (jud. Turda) *v.* 1—3 Maiu, 1—3 Oct. — *m.* 4 Maiu, 4 Octombrie.
- Lugoj *v.* și *m.* 6—7 Februarie, 8—9 Maiu, 17—18 Iulie, 16—17 Oct.
- Luna-de-jos (jud. Someș) *v.* și *m.* 25 Ian., 3 Maiu, 16 Aug.
- Lunca *m.* 25 Aprilie, 21 Septembrie.
- Lupeni (jud. Odorhei) *v.* 5 Maiu, 16 August, 9 Nov.
- Lupșa *m.* 14 Ianuarie, 4 Maiu, 6 Sept.
- Măgheraș *v.* 5 Februarie, 9 Aprilie, 4 August, 14 Nov. — *m.* 6 Februarie, 10 Aprilie, 5 August, 15 Noemv.
- Mălâncrav *v.* 11 Martie, 12 Iunie, 29 Sept. — *m.* 12 Martie, 13 Iunie, 30 Septembrie.
- Mănărade (Alba-inf.) *m.* 28 Octombrie.
- Mănăsturul-ung *v.* 18 Martie, 28 Iunie, 19 August, 10 Nov. — *m.* 19 Martie, 29 Iunie, 20 August, 11 Noemvrie.
- Marcodoi 26—28 Martie. — *v.* 29—31 Martie, 14—16 Sept. — *m.* 1 Apr. 17 Sept.
- Marpod *v.* 30—31 Maiu, 31 Oct.— 1 Nov. — *m.* 1 Iunie, 2 Noemvrie.
- Mărtișuș *v.* 11—12 Febr., 13—14 Maiu, 29—30 August. — *m.* 14 Febr., 16 Maiu, 1 Septembrie.
- Medlaș *v.* 24—25 Febr., 10—11 Aprilie, 28—29 Maiu, 9—12 Iulie, 21—23 Sept., 27—29 Nov. — *oi* 6—8 Iulie. — *m.* 26 Februarie, 12 Aprilie, 30 Maiu, 14 Iulie, 24 Sept., 30 Nov., *vite de prasilă* 9 Aprilie.
- Mehadla *v.* și *m.* 16 Ian., 3 Apr., 10 Iulie, 30 Octombrie.
- Mercurea (jud. Sibiu) *v.* 22—23 Februarie, 25—26 Iunie, 17—18 August, 9—10 Nov. — *m.* 24 Febr., 27 Iunie, 19 August, 11 Noemvrie.
- Merghideal *v.* 21 Aprilie, 23 August, 21 Octombrie. — *m.* 23 Aprilie, 25 August, 23 Oct.
- Micăsasa *v.* 25 Ianuarie, 17 Maiu, 10 Octombrie. — *m.* 28 Ian., 20 Maiu, 13 Octombrie.
- Miercurea-Ciucului *v.* 3—5 Febr., 12—14 Maiu, 10—12 Iulie, 26—28 Sept. — *m.* 6 Februarie, 15 Maiu, 13 Iulie 29 Septembrie.

- Miercurea-Nirajului** *v.* 21—23 Febr., 3—4 Maiu, 29—31 Iulie, 7—9 Dec. — *m.* 24 Febr., 5 Maiu, 1 August, 10 Dec
- Miercurea-Murăşului** *v.* 21—23 Febr., 29—31 Iulie, 7—9 Decemvrie. — *m.* 24 Februarie, 1 August, 10 Dec.
- Miheşu** *v.* 21—23 Ian., 27—29 Maiu, 31 Iulie—2 August. — *m.* 24 Ianuarie, 30 Maiu, 3 August.
- Mociu** *v.* 3—4 Ianuarie, 28—29 Martie, 11—12 Maiu, 16—17 Aug. — *m.* 5 Ian., 30 Martie, 13 Maiu, 18 Aug.
- Moldova nouă** *m.* 5 Maiu, 24 Iunie.
- Moldova veche** *v.* şi *m.* 21 Apr., 27 August.
- Monor** *v.* 29—30 Maiu, 25—26 Septemv. — *m.* 31 Maiu, 27 Septemvrie.
- Moşna** *v.* 2 Febr., 21 Aprilie, 26 August. — *oi* 17 Aprilie. — *m.* 4 Febr., 24 Apr., 28 August.
- Motişul** *v.* 16 Martie, 2 Iunie, 2 Nov.
- Murăş-Ludoş** *oi* 28 Apr.—1 Maiu, — *v.* 1—3 Maiu, 1—3 Octomvrie, — *m.* 4 Maiu, 4 Octomvrie.
- Nadeş** *v.* 2 Februarie, 25 Aprilie, 28 Oct. — *m.* 6 Febr., 28 Aprilie, 31 Oct.
- Năsăud** *v.* 20—21 Martie, 25—26 Maiu, 31 Aug.—1 Sept., 6—7 Noemvrie, — *m.* 22 Martie, 27 Maiu, 2 Sept., 8 Noemvrie.
- Nocrich** *v.* 1 Febr., 13 Maiu, 17 Oct. — *m.* 3 Februarie, 15 Maiu, 19 Oct.
- Oclandul-Homorodului** *v.* 25—27 Aprilie, 21—26 Oct. — *m.* 28 Apr., 27 Oct.
- Ocna-Sibiiului** *v.* şi *m.* 29—30 Martie, 3—4 August, 17—19 Dec.
- Ocna-Murăşului** *v.* 7 Apr., 11 August. — *m.* 10 Aprilie, 14 August.
- Odorheiu** *v.* 12—14 Martie, 8—10 Iunie, 1—3 Oct., 18—20 Dec. — *oi* 10—12 Apr., 28—30 Sept. — *m.* 15 Martie, 11 Iunie, 4 Oct., 21 Decemvrie.
- Ogra (jud. Târnava-mică).** *v.* 6—8 Aprilie, 15—17 Iunie, 13—15 Septemvrie, 15—17 Dec. — *m.* 9 Aprilie, 18 Iunie, 16 Septemvrie, 18 Decemvrie.
- Olafalăul-mare** *v.* 9—11 Martie, 26—28 Nov. — *m.* 12 Martie, 29 Nov.

- Olpret *v.* 1 Ian., 6 Aprilie, 19 Maiu, 1 August, 5 Oct.
 — *m.* 2 Ianuarie, 7 Aprilie, 20 Maiu, 2 Aug., 6 Oct.
- Orăștie. *v.* 10—12 Martie, 3—4 Iunie, 1—2 Oct, 3—4
 Decemvrie. — *m.* 14 Martie, 6 Iunie, 4 Oct., 6 Dec.
- Oravița *m.* 25 Martie, 25 Iulie.
- Orlat *v.* 25 Martie, 15 Aug. — *m.* 26 Martie, 16 August.
- Ormenișul-de-Câmpie *v.* 16—17 Ianuarie, 3—4 Maiu, 4—5
 Iulie, 16—17 Dec. — *porci* 10—12 Dec. — *oi* 15—17
 Apr. — *m.* 18 Ianuarie, 5 Maiu, 6 Iulie, 18 Decemvrie.
- Orșova *v.* și *m.* 1—3 Maiu, 17—19 Septemvrie.
- Ozun (jud. Treiscaune), *v.* 25 Martie, 27 Maiu, 2 Sept.,
 9 Dec. — *m.* 26 Mart., 28 Maiu, 3 Sept., 10 Dec.
 — *rite de prasila* 17 Martie.
- Palos *v.* 10 Martie, 31 Iulie, 5 Dec. — *m.* 11 Martie,
 1 Aug., 6 Decemvrie.
- Panticeu *v.* 23 Iunie, 9 Sept. — *m.* 24 Iunie, 10 Sept.
- Păpăuși *v.* și *m.* 16 Febr., 18 Maiu, 17 Aug., 2 Dec.
- Pnplu-Iarian (vezi: Budiul de Câmpie).
- Peclea (jud. Arad) *v.* 24 Ianuarie, 18 Iulie, 18 Aug. — *m.* 25—26
 Ian., 19—20 Iulie.
- Peclea-ung. *m.* 9 Maiu, 14 Septemvrie.
- Petelca (j. Mureș) *v.* 28—30 Maiu, 3—5 Dec. — *m.* 31
 Maiu, 6 Decemvrie.
- Petriș (Bistrița-Năsăud) *v.* 30—31 Martie, 28—29 Oct.
 — *m.* 1 Aprilie, 30 Octomvrie
- Petroșani *v.* 14 Maiu, 14 Oct. — *m.* 15 Maiu, 15 Oct.
- Pitești 23 Aprilie, 21 Maiu.
- Plăeșii-de-Jos *m.* 1 Maiu, 2 Iulie, 27 Noemv.
- Polana-Siblinului *v.* 11—12 Iulie, 19—20 Sept. — *m.* 13
 Iulie, 21 Sept
- Polana-Sărată *v.* 3 Apr., 19 Maiu, 14 Iulie, 25 Oct. —
m. 4—5 Aprilie, 20 Maiu, 15 Iulie, 26 Oct.
- Poplaca *v.* și *m.* 10—11 Martie, 27—28 Sept.
- Pornbacul-de-Jos *v.* 14—15 Aprilie, 1—2 Sept. — *m.*
 16 Aprilie, 3 Sept.
- Prahd *v.* 16—18 Martie, 23—25 Iulie, 12—14 Octomv.,
 14—16 Dec. — *m.* 19 Martie, 26 Iulie, 15 Octomv.,
 17 Decemvrie.

- Prejmer (jud. Braşov) *v.* 2 Febr., 5 Aug. — *m.* 3 Febr., 7 August.
- Proşt-a-mare. *v.* 29 Ianuarie, 6 Aprilie, 10 Iunie, 26 Oct.
- Prundul-bârgăului *v.* 7—8 Ian., 12—13 Apr. 30 Iunie — 1 Iulie, 27—29 Oct — *m.* 9 Ian., 14 Apr. 2 Iulie, 30 Oct
- Racoşul-de-jos *v.* 23 Aprilie, 23 Iunie, 20 Sept. — *m.* 24 Aprilie, 24 Iunie, 21 Septembrie
- Racoviţa-Olt *v.*, *m.*, *căi* 9 Martie. 20 August.
- Râşnov *v.* 24 Ianuarie, 11 Iulie. — *m.* 25 Ian., 12 Iulie.
- Râmnicu-Vâlcea 14 Octombrie.
- Recaş (Timiş) *v.* şi *m.* 19 Febr., 23 Iunie, 29 Aug., 31 Oct.
- Reghin *căi* 11—13 Februarie, 4—6 Maiu, 2—4 August, 15—17 Octombrie. — *vite cornute* 14—18 Febr., 7—11 Maiu, 5—9 August, 18—22 Oct. — *oi* 1—3 Maiu, 30 Iulie—1 August. — *m.* 19 Februarie, 12 Maiu, 10 August, 23 Octombrie.
- Reşiţa *v.* şi *m.* 27 Febr., 24 Aprilie, 17 Iulie, 11 Sept.
- Reteg *v.* 4—6 Maiu, 9—11 Iulie, 25—27 Sept. — *m.* 7 Maiu, 12 Iulie, 28 Sept.
- Retişdorf *v.* 18—19 Maiu, 10 Sept. — *m.* 21 Maiu.
- Richişul *v.* 25 Martie, 13 Nov. — *m.* 27 Martie, 15 Nov.
- Rimetea (jud. Turd.) *v.* 13—15 Maiu, 7—9 Oct. — *m.* 16 Maiu, 10 Oct.
- Rodna *v.* 19—20 Febr., 1—3 Maiu, 23—24 Iunie, 7—9 Aug., 29—30 Oct., 14—15 Dec. — *m.* 21 Febr., 4 Maiu, 25 Iunie, 10 Aug., 31 Oct., 16 Dec.
- Roşla-montană *v.* 29 Martie, 11 Oct. — *m.* 30—31 Mart., 12—13 Octombrie.
- Rovine (jud. Arad) *v.* 2 Maiu, 7 Sept. — *m.* 3—4 Maiu, 5—6 Sept.
- Ruşii-Munţi *m.* 30 Martie, 30 Septembrie.
- Săbăd *v.* 14—16 Aprilie, 4—6 Oct. — *m.* 17 Aprilie 7 Oct.
- Săcel (jud. Sibiu) *v.* şi *m.* 20 Maiu, 25 Oct.
- Sălaşul-de-sus *v.* 20—21 Aprilie, 26—27 Sept. — *m.* 23 Apr., 29 Sept.
- Sălciua-de-jos (Turda) *v.* şi *m.* 4 Apr., 8 Maiu, 10 Aug., 20 Octombrie.
- Sălşte (jud. Sibiu). *oi* şi *porci*, 4 Apr., 11 Iunie, 4 Oct.

- *v.* 5 Apr., 12 Iun., 5 Oct. — *m.* 6 Aprilie, 14 Iun., 8 Octomvrie.
- Sâmbăta-de-jos** *v.* 22—23 Aprilie, 14 Sept. — *m.* 24 Apr., 15 Septemvrie.
- Sândonic** *v.* 16—18 Martie, 7—10 Nov. — *m.* 19 Mart., 16 Noemvrie.
- Sângeorgiul-de-pădure porci** 3 Ian. — *oi* 18 Martie. — *v.* 4—5 Ianuarie, 19—20 Martie, 2—3 Iulie, 26—27 Oct — *m.* 5 Ian., 21 Martie, 4 Iulie, 29 Oct.
- Sângeorgiul-săsesc** *v.* 29—31 Ian., 5—7 Maiu, 29—31 Iulie, 29—31 Oct. — *m.* 1 Febr., 8 Maiu, 1 August, 1 Nov.
- Sânmartiu** *v.* 1—2 Maiu, 7—8 Nov. — *m.* 3 Maiu, 9 Nov.
- Sânmiclăuș** (jud. T. mică) *oi* 7 Apr., 11 Sept. — *v.* 22—24 Apr., 18—20 Sept., 10—12 Dec. — *m.* 25 Aprilie, 21 Sept., 13 Decemvrie.
- Sân-Nicolaul-Mare** (j. Torontal) *v.* și *m.* 4 Aprilie, 4 Iun., 24 Octomvrie, 18 Decemvrie.
- Sân-Paul** (jud. T. mică) *v.* 29—31 Martie, 25—27 Aug. — *m.* 1 Aprilie, 28 Aug.
- Sântămăria-de-platră** *v.* și *m.* 13 Ian., 18 Aprilie.
- Sântămăria-Orlea** *oi* 27—29 Martie, 4—5 Septemvrie., — *v.* 29—30 Martie, 6—7 Sept. — *m.* 31 Martie, 8 Septemvrie.
- Șarcala** *v.* 8—9 Maiu, 21—22 August, 9—10 Nov. — *m.* 10 Maiu, 23 Aug., 11 Noemvrie.
- Șarmașul** *v.* 15—16 Ianuarie, 18—19 Aprilie, 8—9 Iunie, 27—28 August, 8—9 Oct., 4—5 Dec. — *m.* 17 Ian., 20 Aprilie, 10 Iunie, 29 August, 10 Oct., 6 Dec.
- Șaroșul-săsesc** (Târnava-mică) *v.* 7—8 Apr., 17—18 Sept. — *m.* 9 Aprilie, 19 Septemvrie.
- Saschiz** *oi* și *porci* 20 Nov. — *v.* 10 Ianuarie, 20 Maiu, 1 August, 22 Nov. — *m.* 12 Ian., 22 Maiu, 3 Aug., 25 Noemvrie.
- Săsciori** (jud. Alba) *v.* 28—29 Martie, 24—25 Oct. — *m.* 30 Martie, 26 Oct.
- Săvădlia** (jud. Cluj) *v.* 24—26 Apr., 25—27 Oct. — *m.* 27 Apr., 29 Oct.
- Sebeș** (jud. Alba) *v.* 26—28 Ianuarie, 21—23 Apr., 30—31

- Maiu, 21—23 Aug. — *oi* 6—8 Aprilie. — *m.* 29 Ian.,
24 Apr., 24 August.
- Șelca-mare *v.* 9 Maiu, 28 Aug., 10—11 Decembrie. —
m. 13 Maiu, 30 Aug., 13 Decembrie.
- Șelca-mică *v.* 21 Iunie, 8 Nov. — *m.* 24 Iunie, 11 Nov.
- Șelștat *v.* 19 Maiu, 22 Sept. — *m.* 21 Maiu, 24 Sept.
- Sencreuș (T.-mică) *v.* 10—11 Apr., 28—29 Iunie, 26—27
Oct. — *m.* 12 Apr., 30 Iunie, 29 Octombrie.
- Sf. Gheorghe *cai* 26 Iunie. — *m.* 7—8 Martie, 25—26
Apr. 27—28 Iunie, 10—11 Octombrie.
- Siblu *oi.* 26—28 Aprilie, 7—9 Sept. — *v.* 9—10 Ian.,
29—30 Aprilie, 10—11 Sept. — *cai*, 11—12 Ian.,
2—3 Maiu, 12—13 Septembrie, — *m.* 13 Ianuarie,
3 Maiu, 15 Septembrie.
- Sic (jud. Someș) *vite și m.* 24 Febr., 8 Iulie, 27 Sept.,
18 Oct., 30 Nov.
- Simeria (jud. Hunedoara) *v.* 26—27 Febr., 21—22 Iunie,
11—12 Sept., 23—24 Oct. — *m.* 1 Martie, 24 Iunie,
14 Sept., 26 Oct.
- Șlea (jud. Năsăud) *v.* 16 Ian., 14 Aprilie, 14 Iulie, 9 Oct.
— *m.* 17 Ianuarie, 15 Aprilie, 15 Iulie, 10 Octombrie.
- Șleul-mare *v.* 30 Septembrie. — *m.* 1 Octombrie.
- Șighetul Marmălel *m.* 15—16 Febr., 23—24 Maiu, 19—20
Iulie, 4—5 Sept., 16—17 Oct., 18—19 Dec.
- Șighișoara *v.* 15—16 Ian., 13—14 Martie, 21—22 Iunie,
15—16 Sept., 1—2 Nov. — *m.* 16 Martie, 24 Iunie,
4 Noembrie.
- Șilimeghiu *v. și m.* 13—14 Ian., 7—8 Aprilie. 2—3 Iunie,
14—15 August, 27—28 Octombrie.
- Șilindia *m.* 30 Maiu, 10 Oct., 19 Decembrie.
- Șimandul de sus *v.* 11 Februarie, 12 Maiu, 8 Septemv.
— *m.* 12 Februarie, 13 Maiu, 9 Septembrie.
- Șimleul-Silvaniei *v.* 19 Martie, 13—15 Aprilie, 21 Maiu,
18 Iunie, 3 Septembrie, 22 Oct., 17 Dec — *m.* 20
Martie, 19 Iunie, 4 Sept., 18 Decembrie.
- Șinca-veche. *vite cornute* 10 Martie, 29 Aprilie, 20 Iulie,
24 Octombrie. — *m. oi și porci* 11 Martie, 30 Aprilie,
21 Iulie, 25 Octombrie.
- Șimon (jud. Brașov) *v. și m.* 9 Aug., 21 Noembrie.

- Șintereag (jud. Someș) *v.* 2 Febr., 23 Iunie. — *m.* 3 Febr., 24 Iunie.
- Șiria *v.* 14 Martie, 30 Maiu, 15 August, 28 Nov. — *m.* 15 Martie, 31 Maiu, 16 August, 29 Noemvrie.
- Șlimbic *v.* 1 Iunie, 14 Oct. — *m.* 2 Iunie, 15 Octomvrie.
- Șoars (Târnava-m.) *v.* 7—8 Aprilie, 17—18 Sept. — *m.* 9 Apr., 19 Sept.
- Soborșiu *m.* 14 Febr., 13 Maiu, 18 August, 3 Decemvrie.
- Șomártin *v.* 13 Aprilie, 28 Iulie, 5 Nov. — *m.* 16 Apr., 31 Iulie, 8 Nov.
- Șomcuta-mare *v.* 3 Martie, 21 Aprilie, 2 Iunie, 18 Aug., 10 Nov., 15 Dec. — *m.* 4 Martie, 22 Aprilie, 3 Iunie, 19 August, 11 Noemvrie, 16 Dec.
- Someș-Guruslău (jud. Sălaj) *v.* 1 Maiu, 7 August, 8 Nov. — *m.* 2 Maiu, 8 August, 9 Noemvrie.
- Spermezen *v.* 19 Maiu, 9 Sept. — *m.* 20 Maiu, 10 Sept.
- Strei-Sângeorgiu (Hunedoara) *v.* și *m.* 6 Maiu, 18 Dec.
- Șnupurul-de-jos *m.* 16 Febr., 17 Maiu, 9 Aug., 15 Nov.
- Taga *m.* 21 Febr., 2 Iunie.
- Tâlnaci *v.* 27 Febr., 23 Iunie, 3 Nov. — *m.* 28 Febr., 24 Iunie, 4 Nov.
- Târgu-Murăș *v.* 13—16 Ian., 26—29 Martie, 4—7 Iunie, 1—3 Septemvrie, 7—10 Noemvrie — *m.* 17 Ianuarie, 30 Martie, 8 Iunie, 4 Septemvrie, 11 Noemvrie.
- Târgu-Săcuiesc *v.* 3—4 Ianuarie, 2—3 Maiu, 26—27 Oct. — *m.* 5 Ianuarie, 4 Maiu, 28 Octomvrie
- Tășnad *v.* și *m.* 17 Febr., 5 Apr., 11 Maiu, 6 Iulie, 7 Sept. 19 Oct., 16 Nov.
- Teaca *v.* 30—31 Ianuarie 29—30 Aprilie, 25—26 Iunie, 3—4 Noemv. — *oi* 10—12 Apr. — *m.* 1 Febr., 1 Maiu, 27 Iunie 5 Noemvrie.
- Teluş *v.* 17—18 Februarie, 26—27 Aprilie, 24—25 Iunie, 25—26 Aug., 5—6 Noemvrie. — *oi* 15 August. — *m.* 20 Februarie, 28 Aprilie, 26 Iunie, 28 August, 8 Noemvrie.
- Țicmandru *v.* 31 Martie, 14 Septemvrie, 28 Dec. — *oi* 1 Aprilie, 15 Sept., 29 Decemvrie. — *m.* 3 Aprilie, 16 Septemvrie, 30 Decemvrie.

- Ticușul-vechiu *v.* 11—12 Febr., 24—25 Iunie, 1—2 Nov.
 — *m.* 13 Febr., 26 Iunie, 3 Noemvrie.
- Timișoara *v.* și *m.* 19—23 Martie, 28 Iunie—2 Iulie,
 13—17 Aug., 24—28 Sept., 17—21 Decemvrie.
- Topa mare (deșartă) *m.* 2 Febr., 22 Aprilie, 6 August,
 22 Octomvrie.
- Toplița *v.* 27—29 Ian., 22—24 Apr., 7—9 Iulie, 2—4 Oct.
 — *m.* 30 Ian., 25 Aprilie, 10 Iulie, 5 Octomvrie.
- Trapold (Târnava-mare) *v.* 24—25 Martie, 8—9 Dec —
m. 26 Martie 10 Dec.
- Trăscău *v.* 13—15 Maiu, 7—9 Octomvrie. — *m.* 16 Maiu,
 10 Octomvrie.
- Tulgheș *v.* 20—22 Apr., 23—25 Oct. — *m.* 23 Apr., 26 Oct.
- Turda *v.* 18—20 Febr., 21—23 Aprilie, 21—23 Iunie, 5—7
 Sept., 28—30 Oct., 3—5 Dec. — *m.* 21 Februarie,
 24 Aprilie, 24 Iunie, 8 Septemvrie, 31 Oct., 6 Dec.
- Ucea de jos *v.* 17 Apr., 29 Aug., — *m.* 18 Apr., 30 Aug.
- Ulmeni (vezi Șilimeghiu).
- Ungra *v.* 12 Martie, 30 Iunie, 2 Nov. — *m.* 13 Martie,
 1 Iulie, 30 Nov. / Central University Library Cluj
- Vad (jud. Făgăraș) *m.* 21 Febr., 21 Iunie, 21 Nov. —
v. 26—27 Februarie, 20—21 Iunie, 20—21 Noemvrie.
- Valca-Lungă *v.* 23—25 Febr., 20—22 Iunie, 23—25 Oct.
 — *m.* 26 Februarie, 23 Iunie, 26 Octomvrie.
- Vaidahaza (jud. Cluj). *v.* 21 Martie, 20 Septemvrie.
 — *m.* 22 Martie, 21 Septemvrie.
- Valda-Recea *v.* 18—19 Ian., 21 Martie, 1—2 August. —
m. 18—19 Ianuarie, 1—2 August.
- Vaşcău (j. Bihor) *v.* și *m.* 2 Ian., 6 Martie, 1 Maiu,
 3 Iulie, 4 Septemvrie, 6 Noemvrie.
- Vânători (jud. T.-mare) *v.* 7 Martie, 1 Dec. — *m.* 28
 Martie, 2 Decemvrie.
- Venețla-de-jos *v.* 1—2 Mart., 6—7 Iulie, 23—24 Sept. —
m. 3 Mart. 8 Iulie, 25 Septemvrie.
- Vinerea *v.* 14 Aprilie, 27 Decemvrie. — *m.* 17 Aprilie,
 30 Decemvrie
- Vingard (Alba inf.) *v.* 10—11 Febr., 11 Maiu, 10—11
 Sept. — *m.* 12 Febr., 12 Maiu, 12 Septemvrie.

- Vințul-de-jos *v.* 23—24 Martie, 23—24 Iunie, 13—14 Sept., 23—24 Nov. — *m.* 25 Iunie, 25 Noemvrie.
- Vințul-de-sus *v.* 6—8 Martie, 5—7 Iunie, 20—22 Aug., 16—18 Nov. — *m.* 9 Martie, 8 Iunie, 23 August, 19 Noemvrie.
- Viștea-de-jos *v.* 4—5 Apr., 11 Iulie, 25—26 Aug. — *m.* 6 Apr., 12 Iulie, 27 August.
- Vișniul de sus (j. Maramurăș) *v.* și *m.* 13—14 August, 3—4 Septemvrie, 15—16 Oct., 19—20 Decemvrie.
- Vlad *v.* 26 Februarie, 20 Iunie, 20 Noemvrie. — *m.* 27 Febr., 21 Iunie, 21 Noemvrie.
- Vlăhlița (jud. Odorheiu) *v.* 9 Martie, 26 Nov. — *m.* 12 Martie, 29 Nov.
- Volla *v.* 3—4 Maiu, 16—17 Aug. — *m.* 5 Maiu, 18 Aug.
- Volvodeni *v.* 21 Martie, 20 Sept. — *m.* 22 Martie, 21 Sept.
- Vorumloc *v.* și *m.* 2 Aprilie, 7—8 Sept.
- Vulcan (j. Brașov) *v.* 9 Martie, 29 Aug. — *m.* 10 Martie, 30 August.
- Vurpăr *v.* 15 Martie, 1 Iulie, — *m.* 16 Martie, 2 Iulie.
- Zăhala *m.* 13 Febr., 26 Iunie, 9 Oct., 27 Noemvrie.
- Zăgar *v.* 10—11 Febr., 10—11 Apr., 10—11 Iulie, 10—11 Octomvrie — *m.* 12 Febr., 12 Apr., 12 Iulie, 12 Oct.
- Zălau *v.* și *m.* 4—5 Martie, 3—4 Iunie, 29—30 Iulie, 2—3 Septemvrie, 7—8 Octomvrie, 2—3 Decemvrie.
- Zam *v.* 20 Maiu, 7 Iulie, 28 August, 13 Sept., — *m.* 16 Ianuarie, 18 Martie, 21 Maiu, 8 Iulie, 29 August, 14 Sept., 30 Noemvrie.
- Zarand *v.* 13 Febr., 22 Maiu, 7 August, 11 Decemvrie. — *m.* 14 Febr., 23 Maiu, 8 August, 12 Decemvrie.
- Zărnești *v.* 5 Maiu, 20 Septemvrie. — *m.* 6 Maiu, 21 Sept.
- Zeteleaca *v.* 23—24 Febr., 1—2 Noemvrie — *m.* 25 Febr., 3 Noemvrie.
- Zimboru (jud. Cluj) *v.* și *m.* 14 Apr., 2 Iunie, 28 Aug., 21 Noemvrie
- Zlatna *v.* 17—18 Martie, 16—17 Iunie, 30—31 August, 19—20 Noemvrie, — *m.* 19 Martie, 18 Iunie, 1 Sept., 21 Noemvrie.
- Zorindal mare *m.* 14 Ian., 25 August.
- Zorlențul mare *m.* 18 Iulie, 14 Octomvrie.

Poze mărite

---

după orice fotografie
se reproduce în atelierul

EMIL FISCHER

Fotograful Curții Regale

SIBIU, Str. Reg. Maria Nr. 5.

Consumați produse indigene!

Creioane

Marca „GRAZIOSA“

Pioneze

Marca „GRAZIOSA“

Plicuri

Marca „Graziosa Mill“

„GRAZIOSA MILL“

BOLNAVII DE PLĂMÂNI

Astmatici Bolnavi de plept Scrofuloși
Anemici Sărați de sânge Slăbiți

Află mult dorita ușurare a suferințelor lor prin

SIROPUL VÉRTES 4 sticle
540 Lei

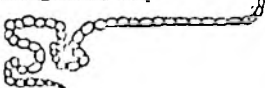
La boale cerebrale se mai ia ca ajutor spre curățirea
sistemului în fiecare seară o ceașcă din **Cealul de Ierburi**
bănățene. O cutie 60 Lei, ca anexă.

Boale de stomac de tot felul, ca: lipsa de
apetit, mistuirea, catarul
de stomac, acrită, greața și vomarea, cârcelii de stomac și peste
tot toate greutățile și slăbiciunile stomacului se înlătură prin **Esența**
de stomac a farm. Vértés, 1 sticlă 135 Lei, 4 sticle 540 Lei.

Beția

Cine vrea să se scutur de pa-
tina aceasta urcătoare să în-
trebuințeze „Anti-bețul Ver-
tes” scutit legal, preparat,
încreștat de mult, care des-
gustă bețul de bețuturi spiri-
toase. Pînă fără gust să
poate da pătimășului fără
știrca sa. Mii și mii scutitori
de recunoștință. 2 sticlae
300 Lei.

Panglica cu cap cu tot

(Imbricul cordat), se scoate
prin **Pilule Cu-O Vértés**. Semnele
panglicel: crampe, vomezi, te
oprești ceva, pare un ghem și se
urecă până în gât, amețești, leșni,
ești anemic, n'ai apeliit, câteodată
mănăci ca lupul, ești oboșit și
nu poți lucra, ai prea multă flegmă,
gura îți e acră, te înșeapă în plept,
etc. 1 cutie pilule Cu-O 210 Lei.
1 cutie de pilule Cu-O și 2 sticle
Esență de stomac pentru înlăturarea
stomacului total 480 Lei.

Veritabil numeț dela:
Farmacia Vértés la „Vulturul Alb”, Lugoș 307

Speciale postale și ambalajul se scot deosebit.

Puterea de viață

o dă „**NERVOFLUIDUL MARIA**” cu efectul suveran la toate morburile de nervi: Excitări, insomnie, migrenă, tremurătură, palpitație de inimă nervoasă, la frică, iritație, supărare și oboseală intelectuală. 7 sticle 520 Lei.

Numai **Elixirul de stomac** dela farmacia „Sf. Maria” Lugoj e cel mai bun pentru cei ce n'au poftă de mâncare, pentru cei cu mistuirea grea, umflătură, dureri de stomac, amețelă, miros greu de gură, răgușeală, este cel mai bun leac, care în timpul cel mai scurt vindecă și întărește. — 20 sticle mici sau 10 mijlocii, ori 6 mari costă 510 Lei.

Crema de „**AMARANTA**”

săpun și pudră
unicul remediu pentru îngrijirea pielii pentru pustiirea pețelor și pistriurilor, face pielea albă, frumoasă, netedă și fină. Pentru cap e bun și săpunul „**Amarant**”, face părul moale și luciu. Pudra se poate primi albă, roșă sau crem. — 4 doze cremă, săpun, ori pudră 180 Lei.

Deritabile numai dela

FARMACIA „SFÂNȚA MARIA”

LUGOJ, Piața Regina Maria Nr. 174.

Speciile postale și ambalajul se socot deosebit.

TIPOGRAFIA

și Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

SIBIU, Strada Tribunalii Nr. 14.

TIPOGRAFIA

execută tot felul de
imprimări, registre,
:: acțiuni etc. ::

Fabrica de stampile
primește spre execu-
tare tot felul de stam-
pile din cauciu cu
prețuri moderate.

!! *Serviciu prompt și conștiențios!* !!

Asigurați-vă viața și avutul

la

PRIMA ARDELEANĂ S. A.

de

ASIGURĂRI generale

fostă Banca Generală de Asigurare „ROMÂNIA”

Singura întreprindere națională de asigurări în organizația social-economică ce o avem sub regimul politic din trecut românii din Transilvania, astăzi cea dintâi întreprindere de asigurări din această parte de țară și una din cele mai de seamă din România întregită. Primește Asigurări de viață și rente după toate combinașunile, precum și asigurări populare cu tragere la sorți. Asigurări de incendiu, cfracție, grindină, accidente, răspundere civilă, transport și de geamuri.

Președintele Consiliului de administrație
și administrator-delegat:

I. I. Lapedatu, fost ministru de finanțe,
director la „Banca Națională a României”.

„ALBINA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII

Centrala SIBIU

Fondat în anul 1872.

SUCURSALE: Brașov, București, Cluj, Dieșăniș, Mărtiș
Lugoj, Medias, Târgu-Murăș, Timișoara.

Capital deplin vărsat	Lei 100.000.000.—
Fonduri de rezervă	„ 74.000.000.—
Depuneri spre fructificare	„ 1.200.000.000.—
Active	„ 1.000.000.000.—

Cel mai vechiu institut de credit din întreaga Românie.

**Legături cu toate centrele
:: din țară și străinătate. ::**

Lucrează direct cu multe bănci din America și are o secție specială care se ocupă cu afacerile americane. Efectuează plăți în Lei și Dolari efectivi, fără nici o detragere.

Primește depuneri spre fructificare atât în Lei, cât și în Dolari, cu livrete sau în cont-curent, plătind cele mai favorabile dobânzi. La depuneri în Dolari dobânzile se plătesc tot în Dolari efectivi.

Acordă împrumuturi țărănești ieftine.

Face toate operațiunile de bancă.

Direcțiunea.